

Problem vid översättning av passiv mellan svenska och kroatiska

---

Klobučar, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:959998>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-29**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

ZAGREBS UNIVERSITET
FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTION FÖR SKANDINAVISTIK

Martina Klobučar

**Problem vid översättning av passiv mellan svenska och
kroatiska**

Masteruppsats

Handledare:

Goranka Antunović, fil dr

Nina Šarić

juli 2021

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	4
2. PASSIV I KROATISKAN OCH SVENSKAN	6
3. IAKTTAGANDEN OM PASSIV I ÖVERSÄTTNINGAR MELLAN SVENSKA OCH KROATISKA	9
3.1. Översättning av passiv från svenska till kroatiska	10
3.1.1. Översättning av <i>s</i> -passiv	10
3.1.2. Översättning av perifrastisk passiv.....	13
3.1.3. Översättning av aktiv	14
3.2. Översättning av passiv från kroatiska till svenska	15
3.2.1. Översättning av <i>se</i> -passiv.....	15
3.2.2. Översättning av perifrastisk passiv.....	17
3.2.3. Översättning av aktiv	19
3.2.4. Översättning av olika fraser med en passiv konstruktion	20
4. SLUTSATS	21
5. LITTERATURFÖRTECKNING	23
6. SAMMANFATTNING	24
7. ÖVERSÄTTNINGAR FRÅN SVENSKA TILL KROATISKA.....	25
7.1. Svenska källtexter	25
7.1.1. Svensk källtext 1	25
7.1.2. Svensk källtext 2	32
7.1.3. Svensk källtext 3	37
7.1.4. Svensk källtext 4	42
7.2. Översättningar till kroatiska	47
7.2.1. Översättning till kroatiska 1	47
7.2.2. Översättning till kroatiska 2.....	54
7.2.3. Översättning till kroatiska 3.....	59
7.2.4. Översättning till kroatiska 4.....	65
8. ÖVERSÄTTNINGAR FRÅN KROATISKA TILL SVENSKA.....	70
8.1. Kroatiska källtexter	70
8.1.1. Kroatisk källtext 1	70
8.1.2. Kroatisk källtext 2	77
8.1.3. Kroatisk källtext 3	80
8.2. Översättningar till svenska	92
8.2.1. Översättning till svenska 1.....	92
8.2.2. Översättning till svenska 2.....	99

8.2.3. Översättning till svenska 3	103
9. KÄLLTEXTER	116
9.1. Svenska källtexter	116
9.2. Kroatiska källtexter	116

1. INLEDNING

I både kroatiskan och svenskan finns det två diatesformer, dvs. böjningskategorier hos verb som markerar subjektets roll i satsen – aktiv och passiv. Medan subjektet utgör handlingen i en aktiv sats, är subjektet föremålet för handlingen i en passiv sats. Den eller det som utgör handlingen kallas för agens. Subjektet i en aktiv sats är alltså agensen, medan agensen i en passiv sats uttrycks ofta med agentadverbial. Agentadverbialen kan dock utelämnas helt från satsen. I kroatiskan anses passiva former, och särskilt passiva former med uttryckt agentadverbial, inte så vanliga som aktiva former, och dessutom inte så vanliga som i några andra språk (t. ex. germanska språk, dvs. svenska)¹. Med tanke på detta och med tanke på att olika översättningsproblem kan uppstå vid översättning av passiv mellan kroatiska och svenska bestämde jag mig att översätta sju olika texter, samt analysera källtexternas passiva konstruktioner och deras motsvarande uttryck i måltexterna.

I nästa kapitel försöker jag jämföra passiv i kroatiskan med passiv i svenskan, förklara skillnader mellan dessa språk när det gäller typer av passiva konstruktioner och deras bildning och ge en kort överblick om hur språktraditionen påverkat vår uppfattning av dess användning.

I tredje kapitlet analyserar jag passiva verbformer och deras motsvarigheter i de fyra svenska (3.1) och de tre kroatiska källtexter (3.2) som jag översatt. Alla käll- och måltexterna finns med i sin helhet i kapitel sju och åtta av denna uppsats. I båda avsnitten (3.1. och 3.2) analyserar jag olika typer av passiv – *s*-passiv och perifrastisk passiv i svenskan och *se*-passiv och perifrastisk passiv i kroatiskan. Alla typerna kan översättas på olika sätt, vilket visas med några typiska exempel på varje typ av översättning. Dessutom analyserar jag några aktiva konstruktioner i både kroatiska och svenska som jag ersatt i mina översättningar med någon av målspråkets passiva konstruktioner. Varje exempel och varje översättningsbeslut förklaras och förbinds med teoretiskt underlag och framför allt användning av passiv som beskrivs i kapitel två. Mina slutsatser sammanfattas i kapitel fyra.

Slutligen omfattar den andra delen av masterarbetet (kapitel sju och åtta) de ovannämnda texterna – sju källtexter samt deras översättningar till kroatiska respektive svenska. Texter har jag översatt först, innan jag skrivit min uppsats. Från svenska till kroatiska har jag översatt en publicistisk text om coronaviruset inom idrottsrörelsens sammanhang, en populärvetenskaplig text om behandlingsbehov inom dental medicin, en skönlitterär text och en text om kubbregler.

---

¹ Jfr. Barić et al. 2005: 230.

Från kroatiska till svenska har jag översatt en turistisk text om staden Daruvar, en publicistisk text om utvandring och en administrativ text, nämligen en studentföreningens stadga. Dessa texter har jag valt eftersom de å den ena sidan skiljer sig från varandra enligt både sin texttyp och sitt ämne medan de alla, å den andra, innehåller många exempel på passiv. Mina översättningslösningar hjälpt mig att analysera hur olika typer av passiv kan översättas i olika sammanhang.

2. PASSIV I KROATISKAN OCH SVENSKAN

Passiv definieras i både kroatiskan och svenskan i förhållande till aktiv och i båda språken föreställs den aktiva satsen eller den aktiva formen som primär, som ”normalfallet”². I svenskan definieras passiv i första hand som ”en egenskap hos satser”, men också som ”en egenskap hos verb och verbfraser”³, medan i kroatiskan definierar Barić et al. passiv som ”omvandling”⁴, där man alltid börjar från de aktiva konstruktionerna. Silić och Pranjković⁵ skriver inte alls om passiv som satsens egenskap, utan beskriver bara passiva verbformer. De analyserar inte heller passiva verbformer i förhållande till de aktiva, utan fokuserar på hur de används, beroende på vilken texttyp de används i.

I både kroatiskan och svenskan finns det två olika sätt att bilda passiv. I svenskan skiljer man mellan morfologisk passiv, så kallade *s*-passiv, som bildas genom att man lägger till suffixet *-s* till huvud verbet, och perifrastisk passiv, som bildas genom omskrivning med verben *bli* eller *vara*⁶. Maria Bolander påpekar att skillnaden mellan *s*-passiv och perifrastisk passiv är ”att *s*-formen lyfter fram själva verbbetydelsen och omskrivningarna mer framhäver det uppnådda resultatet eller en egenskap”⁷.

I kroatiskan finns det inget suffix som kan bilda passiva verbformer, utan de båda sätt att uttrycka passiv är perifrastiska. Den som Silić och Pranjković kallar för ”den riktiga (adjektiviska) passiven”⁸ motsvarar den svenska perifrastiska passiven som bildas med hjälpverbet *vara*. Precis som i svenskan består denna passiva form i kroatiskan av hjälpverbet *vara* och ett perfektparticip⁹. I båda språken kan man utelämna hjälpverbet (alltså både hjälpverben *bli* och *vara* i svenskan) och använda elliptisk predikativ form eftersom perfektparticipet innehåller den passiva betydelsen¹⁰. Silić och Pranjković¹¹ påpekar att sådana passiva former utan något hjälpverb förekommer ofta i tidningsrubriker, som bekräftas också i den tidningsartikel som anges i andra delen av min uppsats. Artikelns rubrik lyder: *Objavljeni rezultati prvog velikog istraživanja među 'novom dijasporom'* (översättning till svenska: *Resultaten av den första stora undersökningen bland ”den nya diasporan” har publicerats*).

---

² Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 360.

³ ibid.

⁴ Barić et al. 2005: 451: kro. *preoblika*.

⁵ Silić och Pranjković. 2007: 196.

⁶ Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 360.

⁷ Bolander. 2005: 150.

⁸ Silić och Pranjković. 2007: 196.

⁹ Under *perifrastisk passiv* menas det perifrastisk passiv med hjälpverbet *vara* (*biti*) vidare i texten.

¹⁰ Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 361.

¹¹ Silić och Pranjković. 2007: 197.

Hjälperbet i kroatiskan har utelämnats och den passiva betydelsen ligger i det understrukna perfektparticipet.

Den andra typen av passiv i kroatiskan är så kallade *se*-passiv, som består av ett aktivt verb och det reflexiva pronomenerna *se*. I de två grammatikböcker som jag analyserat beskrivs *se*-passiven med bara några meningar efter den perifrastiska. Genom att kalla perifrastisk passiv för ”den riktiga passiven” betraktar Silić och Pranjković *se*-passiven som sekundär passiv konstruktion i kroatiskan.¹² Polančec¹³ märker att detta görs ofta i olika kroatiska grammatikor och uppsatser om passiv. När Viberg, Ballardini och Stjärnlöf analyserar hur man översätter svensk passiv till olika språk, skriver de att ”man kan säga att spanskan, polskan och serbokroatiskan ofta använder en reflexiv konstruktion, där svenskan har passiv, även om de tre nämnda språk har särskilda passivkonstruktioner”¹⁴. Genom att kalla *se*-passiv för reflexiv konstruktion¹⁵ och genom att påstå att (serbo)kroatiskan har särskilda passiva konstruktioner, alltså passiva konstruktioner som bildas på ett annat sätt, dvs perifrastiska passiva konstruktioner med hjälperbet *vara*, visar de att *se*-passiv likställs med andra former som bildas med reflexivpronomen *se* och inte anses som passiv. Grunden till detta påstående ligger sannolikt i före nämnda snåla beskrivningar av passiv i allmänhet, och särskilt av *se*-passiv, i kroatiska grammatikor.

Både kroatiskan och svenskan bildar passiva sats på samma sätt: objekt från den aktiva satsen blir subjekt i den motsvarande passiva satsen och subjekt från den aktiva satsen blir vanligtvis agentadverbial.¹⁶ Agentadverbialen är inte obligatorisk. Om agentadverbialen finns inleds det med preposition *av* i svenskan och preposition *od* eller *po*, samt prepositionsfras *od strane* i kroatiskan. Barić et al.¹⁷ påpekar att man bör använda aktiv istället för passiv om man behöver uttrycka satsens agens med agentadverbial. Om man ändå bestämmer sig att använda passiv, räcker det att inleda agentadverbialen med preposition *od*. De påstår att ”det inte är bra att säga *od strane*” (MK)¹⁸. Silić och Pranjković beskriver att agentadverbialen kan uttryckas med både prepositionsfraser *od* + rektion i genitiv, *od strane* + rektion i genitiv och *po* + rektion i lokativ och dessutom med nominalfras i instrumentalis, som anger orsak (*Mogućnosti su ograničene*

---

¹² Silić och Pranjković. 2007: 196-197.

¹³ Polančec. 2015: 142.

¹⁴ Viberg, Ballardini, Stjärnlöf. 1986. 93-94.

¹⁵ Trots att reflexiv konstruktion och *se*-passiv bildas på samma sätt, behöver man skilja mellan dem.

¹⁶ Jfr. Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 360. och Silić och Pranjković. 2007: 196. och Barić et al. 2005: 452.

¹⁷ Barić et al. 2005: 230.

¹⁸ ibid. Min översättning (MK). Originaltext: ”...nije dobro reći 'od strane’“.

jedino ljudskom maštom; översättning av det svenska exemplet: *Möjligheterna begränsas bara av den mänskliga fantasin*¹⁹). De lägger till att sådana satser med agentadverbial är typiska för administrativa och journalistiska texttyper.²⁰

Det som är den största skillnaden mellan beskrivningarna av passiva konstruktioner i kroatiska grammatikor och svenska grammatikor är deras användning. I svenskan beror valet mellan passiv och aktiv på vad man vill betona i meningen. Aktant som anges med subjekt (dvs aktant i en aktiv sats) anses vara mer medvetet och avsiktligt än aktant som anges med agentadverbial (dvs aktant i en passiv sats).²¹ Passiva konstruktioner ”kan väljas för att åstadkomma en annan informationsstruktur eller andra räckviddsförhållanden än i den aktiva satsen.”²² Dessutom använder man passiva konstruktioner oftare än de aktiva om aktant som anges med agentadverbial i den passiva satsen är abstrakt, om den inte är typisk agens eller upplevare och om den inte är tydligt referentiell, individuativ eller animat.²³ Trots att både perifrastisk passiv med *bli* och perifrastisk passiv med *vara* bildas på samma sätt, har passiv med *bli* större användningsområde. Den överensstämmer i stor grad med *s*-passiv, men används oftare med animata subjekt.²⁴ I Svenska Akademiens grammatik analyseras det olika faktorer som ”gynnar *s*-passiv” å ena sidan och *bli*-passiv å andra sidan.²⁵

I kroatiskan beror också valet mellan *se*-passiv och perifrastisk passiv på olika faktorer. Polančec²⁶ påpekar att *se*-passiv och perifrastisk passiv med *vara* är utbytbara bara i futurum. För att uttrycka nutiden använder man alltid *se*-passiv och för att uttrycka dåtiden kan man använda de båda. I fall *se*-passiv har samma form som en annan *se*-konstruktion (en opersonlig sats eller ett reflexivt verb), använder man perifrastisk passiv. Dessutom om subjekt i den passiva satsen är animat föredrar man perifrastisk passiv, som utesluter reflexiv betydelse.

När det gäller valet mellan aktiv och passiv i kroatiskan påstår Silić och Pranjković att man använder passiva konstruktioner när aktanten inte är viktig²⁷. Enligt Barić et al. omvandlas aktiva satser till passiva för det mesta när subjektet inte anges i den aktiva satsen²⁸. Dessutom

---

¹⁹ Jfr. *Jedino ljudska mašta ograničava mogućnosti. / Bara den mänskliga fantasin begränsar möjligheterna*. Översättning av exemplet från Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 379. Exemplet visar att det inte är klart om *av*-inledd nominalfras är agentadverbial eller ett bundet adverbial som anger orsak.

²⁰ Silić och Pranjković. 2007: 196.

²¹ Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 379. Jfr. *Jag väcktes av grannen. / Grannen väckte mig*.

²² *ibid*: 390.

²³ *ibid*: 378.

²⁴ *ibid*: 390.

²⁵ *ibid*: 397-401.

²⁶ Polančec. 2015: 153-154.

²⁷ Silić och Pranjković. 2007: 196.

²⁸ Barić et al. 2005: 452.

påpekar de att ”passiva konstruktioner²⁹ inte är lika vanliga i kroatiskan som i vissa andra språk (t. ex. germanska, romanska), och därför översätter man passiva konstruktioner från dessa språk till kroatiska med aktiva konstruktioner” (MK).³⁰ Trots att passiv i kroatiskan finns och trots att den används väldigt ofta (som visas i kapitel tre av denna uppsats), avspeglar sig i detta citat den kroatiska traditionen, som Težak beskriver i det första avsnittet av sin uppsats ”Passiva konstruktioner i Krležas ’Den kroatiska guden Mars’”.³¹ Trots att han skrev denna uppsats för nästan 50 år sedan, instämmer jag med honom när han påpekar att det fortfarande finns ”motviljan mot passiva konstruktioner”³² i kroatiskan. Ham³³ förklarar dock att passiva verbfraser i kroatiskan inte är så frekventa på grund av språkets restriktioner – inte varje verb kan förekomma i passiv. Hon ifrågasätter alltså den kroatiska traditionen att prioritera aktiv och påpekar att satsen kan förlora sin betydelse om den ersätts med en aktiv konstruktion³⁴. Trots att språkutforskare skriver mer och mer om användning av passiva konstruktioner i kroatiskan i olika artiklar, använder elever fortfarande de traditionella grammatikböcker. Dessutom finns det inga kapitel om passiv i läroböcker i kroatiska. I skolan lär man sig fortfarande att det är bättre att använda aktiva konstruktioner, som anses som mer typiska och naturliga i vårt språk, vilket inte är helt korrekt.

3. IAKTTAGANDEN OM PASSIV I ÖVERSÄTTNINGAR MELLAN SVENSKA OCH KROATISKA

Vid översättning av olika konstruktioner som inte kan översättas direkt från källspråket till målspråket använder översättare olika strategier för att uppnå motsvarande betydelse i måltextern. Att byta synpunkt och översätta en passiv sats med en aktiv sats eller tvärtom är en av de vanliga strategierna att göra det. Både Chesterman³⁵ och Vinay och Darbelnet³⁶ kallar denna strategi för modulation. Medan Chesterman klassificerar den som en semantisk

---

²⁹ Dvs alla passiva konstruktioner, oavsett om agens (agentadverbial) anges eller inte.

³⁰ Barić et al. 2005: 230. Min översättning (MK). Originaltext: ”U hrvatskom jeziku pasiv nije tako čest kao u nekim drugim jezicima (npr. germanskim, romanskim), pa se pasivne konstrukcije tih jezika prevode na hrvatski jezik aktivom.“

³¹ Težak. *Pasiv u Krležinu „Hrvatskom bogu Marsu“*. 1970/71.

³² ibid.

³³ Ham. 1990: 66.

³⁴ ibid: 69.

³⁵ Pavlović. 2015: 61-70.

³⁶ Vinay och Darbelnet. 1995: 30.

översättningsstrategi, är den en av de sju centrala (och en av de fyra indirekta) översättningsmetoderna enligt Vinay och Darbelnet.

Med tanke på att de flesta kroatiska grammatikorna föreslår att använda aktiva uttryck i stället för passiv när detta är möjligt, analyserade jag hur ofta jag hade använt modulation som översättningsstrategi i översättningar av svenska källtexter till kroatiska. Dessutom omfattar min analys också översättningar från kroatiska till svenska, eftersom jag ville fastställa hur ofta passiva konstruktioner förekommer i de kroatiska källtexterna, samt hur de kan översättas.

Jag vill dessutom påpeka att mina översättningslösningar beror på mina egna språkkunskaper och val av översättningsstrategier. Denna analys är således ingen undersökning som syftar till att dra generella slutsatser, utan en översikt över möjligheterna att översätta passiva konstruktioner baserat på mina egna översättningslösningar.

3.1. Översättning av passiv från svenska till kroatiska

I andra delen av min uppsats finns fyra olika texter som jag översatt från svenska till kroatiska: en publicistisk text om coronaviruset inom idrottsrörelsens sammanhang, en populärvetenskaplig text om behandlingsbehov, en skönlitterär text och en text om kubbregler. Alla de fyra texterna innehåller olika exempel på passiv – dem flesta har jag översatt till kroatiska med passiv, men det finns några få exempel på passiv som jag översatt med aktiva konstruktioner. Dessutom har jag översatt några aktiva verbformer med passiv. Alla exempel klassificeras i denna analys enligt typ av översättning, oavsett vilken text de hör till.

3.1.1. Översättning av s-passiv

I svenska källtexter som jag har översatt och analyserat i denna uppsats överväger s-passiv. De flesta exemplen översatt jag med *se*-passiv till kroatiska, men här analyserar jag också översättningar med perifrastisk passiv, nominalfras och aktiv.

a) s-passiv > se-passiv

Förlossningsrummen städas, spritas och torkas av mellan varje patient.

Radaonica se sprema, čisti i briše poslije svakog pacijenta.

Genom att använda *s*-passiven i den svenska källtexten lyfter man fram verbetydelsen, som är enligt Bolander den största skillnaden mellan *s*-passiv och perifrastisk passiv³⁷. Aktionens agens i denna mening är kommunikativt irrelevant, och därför har agentadverbialen utelämnats. *S*-passiven i presens framhäver dessutom handlingens iteration och samma uppnås med den kroatiska *se*-passiven, som är det ända sättet att uttrycka passiv i nutiden, enligt Polančec³⁸. Denna mening tillhör den litterära texten där beskrivningarna överväger. Författarens mål var att lägga tonvikt på verben, och detta har nåtts med användning av *s*-passiven utan någon agentadverbial. Författaren använder också aktiva satser med man-konstruktioner (som jag mestadels översatt med *se*-passiv, t. ex. *Nya sängkläder hämtar man från förrådet.* > *Nova posteljina uzima se iz skladišta.*), där *man* är en obestämd subjekt. Sådana aktiva satser (samma gäller obestämda subjekt som t. ex. *någon* eller *de*) har samma betydelse som passiva satser³⁹.

Alla matcher spelas i bäst av 3 set förutom i Lilla-VM där det endast spelas 1 set.

Sve se igre igraju na dva dobivena seta, osim na Malom svjetskom prvenstvu, gdje se igra samo jedan set.

Det andra exemplet visar att passiven utan agentadverbialen kan väljas när agens är självklar. Sådana exempel är vanliga i texten om kubbregler där det inte är nödvändigt att uttala aktionens agens eftersom den underförstås (t. ex. *Övertrampskast döms bort direkt utan varning.* > *Bacanja s prijestupom poništavaju se bez prethodne opomene.* – det är självklart att domare är aktionens agens, eller: *Kubbar får ej flyttas ur position för att kastaren ska få en bättre kastställning.* > *Kubovi se ne smiju pomicati sa svoga mjesta kako bi bacač imao bolji položaj za bacanje.* – där kastaren är agens).

b) *s*-passiv > perifrastisk passiv

Samtidigt meddelades att förslag till undantag av ordningslagen för idrott och kultur skickas på snabbremiss.

Istodobno je najavljeno da će prijedlog za izuzeće kulture i sporta od zabrane okupljanja više od 50 osoba biti upućen na brzo razmatranje.

---

³⁷ Bolander. 2005: 150.

³⁸ Polančec. 2015: 142.

³⁹ Viberg, Ballardini, Stjärnlöf. 1986: 94.

I denna mening från den publicistiska texten om coronaviruset och idrottsrörelsen finns det två *s*-passiv verbformer som jag översatt till kroatiskan med perifrastisk passiv. Precis som i det ovannämnda exemplet (*s*-passiv till *se*-passiv) finns det ingen agentadverbial i de två exemplen. I det första exemplet (*meddelades* > *najavljeno je*) har jag bestämt mig att använda perifrastisk passiv i presens i måltexten istället för aktiv eftersom agensen (regeringen) är självklar (den nämndes i föregående mening: *Regeringen har presenterat sitt förslag...*). Det skulle vara redundant att betona agensen genom att använda en aktiv konstruktion. Jag har inte valt *se*-passiven eftersom verbet *najaviti* i kroatiskan har perfektiv aspekt, och *se*-passiv av verb med perfektiv aspekt används i princip inte i dåtiden⁴⁰. Det andra exemplet översatt jag också med perifrastisk passiv eftersom *se*-passiven har samma form som ett annat verb, nämligen det lexikaliserade reflexiva verbet *uputiti se*⁴¹.

c) *s*-passiv > aktiv

Trots att kroatiska grammatikor föreslår att använda aktiv istället för passiv när möjligt, har jag översatt de flesta passiva konstruktioner från svenska till kroatiska med passiv. Det har visat sig att översättningar med aktiva verbformer i måltexten är ett undantag, och inte regeln.

Som underlag hade RF samtliga 72 medlemsförbunds bedömning av hur deras verksamhet skulle påverkas, om vissa av dagens restriktioner och allmänna råd ligger kvar året ut.

Savezu su polazište za zahtjev bile procjene svih 72 članova o tome kakav će utjecaj na njihove aktivnosti imati trenutna ograničenja i opći savjeti, ako neki od njih nastave vrijediti do kraja godine.

Trots att detta exempel inte är något typiskt exempel på modulation eftersom agensen (*dagens restriktioner och allmänna råd*) anges i bisatsen, och inte som ett agentadverbial, är det tydligt att subjektet från den passiva satsen (*deras verksamhet*) blev objekt i den aktiva satsen (*na njihove aktivnosti*) och agensen manifesterade sig som subjekt i källtexten (*trenutna ograničenja i opći savjeti*). I kroatiskan har verbet *utjecati* (*att påverka*) varken perfekt particip (*utjecan) eller *se*-passiv (*utjecati se), och därför har jag översatt den passiva satsen med aktiv.

---

⁴⁰ Jfr. Polančec. 2015: 153.

⁴¹ Ibid. 154.

Kubbarna får kastas av vem som önskas.

Kubove može bacati tko god želi.

I det ovannämnda exemplet anges agentadverbialen i källtexten. Jag ville behålla aktionens agens i meningen, så översättningen med aktiv verbform lät mer naturligt än översättningen med passiv verbform och agentadverbial inlett med prepositionen *od (strane)*: **Kubovi se mogu bacati od (strane) bilo koga*.

d) s-passiv > nominalfras

Personen som undersöks prioriterar problem, önskemål och förväntningar genom att sätta ord på de olika delarna av skivan.

Pacijent procjenjuje važnost problema, želja i očekivanja stavljajući naglasak na različite dijelove dijagrama.

Det finns bara få översättningar av *s*-passiv med nominalfras, som i detta exempel. Bisatsen *som undersöks* låter redundant och onaturligt om den översätts till kroatiskan med en passiv bisats (*osoba koja se pregledava*). Därför har jag bestämt mig att översätta den med ett substantiv.

3.1.2. Översättning av perifrastisk passiv

Det finns inte så många exempel på perifrastisk passiv i de svenska källtexter som jag översatt. De flesta exemplen har jag översatt till kroatiskan med perifrastisk passiv (passiv med hjälpverbet *biti* > "att vara"), och ett med *se*-passiv.

a) perifrastisk passiv > perifrastisk passiv

Regeringens beslut innebär att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare är förbjudna enligt lag.

Vladinom odlukom javna su okupljanja i javna događanja s više od 50 sudionika zabranjena zakonom.

Perifrastisk passiv i kroatiskan och svenskan bildas på samma sätt (hjälpverbet *vara* + perfektparticip). Dessutom lyfter de båda fram handlingens resultat, till skillnad mot *se*-passiven i kroatiskan och *s*-passiven i svenskan, som lägger tonvikt på själva handlingen, dvs.

verbet. På grund av detta har jag översatt de flesta exemplen med perifrastisk passiv. I det ovannämnda exemplet har jag dessutom översatt huvudsatsen med nominalfras i instrumentalis (*regeringens beslut innebär > Vladinom odlukom*), som är den passiva satsens agens, det vill säga det som orsakade handlingen⁴². Inga av de svenska exempel på perifrastisk passiv som jag analyserat innehåller agentadverbial, vilket inte är så konstigt, då konstruktionen betonar resultatet som uppnås, och inte aktionen eller aktionens agens.

b) perifrastisk passiv > se-passiv

Efter sista pinnen är kastad får försvarande lag rätta till kubbarna.

Nakon što se baci i posljednji štap, obrambeni tim smije popraviti kubove.

Detta är det enda exemplet på översättning av perifrastisk passiv med *se*-passiv i mina översättningar. Trots att det egentligen också kunde översättas med perifrastisk passiv (*Nakon što je posljednji štap bačen...*), bestämde jag mig att översätta det med *se*-passiv. Jag ville betona handlingen, dvs. kastningen som en del av spelet, och inte resultatet (att pinnen är kastad).

3.1.3. Översättning av aktiv

En del av aktiva konstruktioner från svenskan har jag beslutat att översätta med passiva konstruktioner. Trots att det låter ovanligt i teorin (eftersom man bör, enligt grammatikböcker, undvika passiva konstruktioner i kroatiskan), visar de här exemplen att passiv ibland låter mer naturlig än aktiv.

a) aktiv > se-passiv

...lakanen och klänningarna går ner till tvätten...

...plahte i halje bacaju se na pranje...

Den skönlitterära texten som jag översatt innehåller många exempel på *s*-passiv och *man*-konstruktioner, som jag mestadels översatt med *se*-passiv. Detta exempel är ett undantag. Alla andra predikat i meningen från vilken detta exempel har hämtats är passiva (*Förlossningsrummen städas, spritas och torkas av mellan varje patient, precis som namnen skrivs upp och strycks ut bredvid rumsnumret på tavlan i rapportrummen, lakanen och*

---

⁴² Silić och Pranjković. 2007: 196. Så kallade *prouzročitelj radnje*, inte *vršitelj radnje*.

klänningarna går ner till tvätten och tillbaka och patientdisken körs igenom diskmaskinen gång på gång.) och dem översatte jag med *se*-passiv till kroatiskan. Därför har jag bestämt mig att inte behålla en aktiv konstruktion i den ovannämnda satsen. Dessutom är subjektet (*lakanen och klänningarna / plahte i halje*) inte satsens agens. Med tanke på detta, har jag valt översättningen som låter mer naturlig i språket, trots att kroatiskan har en aktiv fras som motsvarar den svenska frasen *att gå ner till tvätten (ići na pranje: ...plahte i halje idu na pranje...)*.

Andra exempel har jag översatt med passiv av stilistiska skäl, t. ex. *...den andra sidan rullar man (...) tills det är ett snöre... > ...dok je drugu stranicu potrebno smotati (...) sve dok se ne otkrije vezica...*

b) aktiv > perifrastisk passiv

Förslaget gick ut på snabbremiss till bland andra RF som skickade in remissvar den 27 augusti.

Prijedlog je upućen na brzo razmatranje među ostalima i Švedskom sportskom savezu, koji je 27. kolovoza dostavio svoj odgovor.

I detta exempel kunde jag inte behålla den aktiva konstruktionen eftersom det inte finns något motsvarande aktivt verb i kroatiskan. *Se*-passiven passar inte heller här, eftersom dess form (*uputio se*) motsvarar ett annat verb (det reflexiva verbet *uputiti se*) i kroatiskan. Dessutom är frasen *prijedlog je upućen* typisk i publicistiska texter.

3.2. Översättning av passiv från kroatiska till svenska

Från kroatiska till svenska har jag översatt tre texter, vilka också finns med i andra delen av min uppsats: en turistisk text om staden Daruvar, en publicistisk text om utvandring och en administrativ text, närmare sagt en stadga. I de följande underkapitlen analyserar jag översättningar av passiva konstruktioner från dessa texter, samt översättningar av aktiva och andra konstruktioner till passiv.

3.2.1. Översättning av *se*-passiv

Trots att perifrastisk passiv kallas för ”den riktiga passiven”⁴³ i kroatiskan, visar analysen av de tre kroatiska källtexterna att *se*-passiv är representerad i samma omfattning som perifrastisk

---

⁴³ Silić och Pranjković. 2007: 196.

passiv. De flesta exemplen på *se*-passiv har jag översatt med *s*-passiv och en mindre del med en aktiv verbkonstruktion. Det finns dock inga exempel på översättning med perifrastisk passiv.

a) *se*-passiv > *s*-passiv

Podružnice se osnivaju radi ostvarenja ciljeva te učinkovitijeg djelovanja Udruge.

Filialer upprättas för att uppnå föreningens mål och effektivare drift.

Silić och Pranjković påpekar att *se*-passiven förekommer ofta i vetenskapliga och administrativa texter⁴⁴. Den administrativa text som jag översatt till svenska bekräftar detta påstående. De flesta passiva konstruktioner är exempel på *se*-passiv, som jag mestadels översatt med *s*-passiv, precis som i det ovannämnda exemplet. Både *se*-passiv i kroatiskan och *s*-passiv i svenskan betonar att handlingen inte är avslutad och att dess betydelse är iterativ⁴⁵. Samma gäller i de följande exemplen: *Popis članova vodi se elektronički... > Medlemsförteckning förvaras elektroniskt...; ...dok se izborna sjednica Skupštine održava svakih pet godina. > ...medan församlingens valmöten hålls vart femte år. osv.*

I den turistiska texten finns det liknande exempel, där översättningen med *s*-passiv passar bäst på grund av verbens oavgränsad aktionsart och aktionen som är iterativ⁴⁶: *Tradicionalne godišnje manifestacije koje se održavaju u Daruvaru su... > De traditionella årliga evenemang som hålls i Daruvar är...; Na suvremeno opremljenim odjelima obavlja se liječenje akutnih i kroničnih reumatskih bolesti... > I modernt utrustade avdelningar utförs behandling av akuta och kroniska reumatiska sjukdomar...*

b) *se*-passiv > aktiv

Djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi Udruge su...

De verksamhet som uppnår föreningens mål är...

Se-passiv har jag översatt med aktiv konstruktion i en del lösningar i den administrativa texten. Jag bestämde mig för en sådan typ av modulation eftersom jag ville behålla samma tema-remastruktur. I den naturliga satsens informationsstruktur föregås remat (det som talaren vill säga) av temat (det som redan är känt)⁴⁷. Det är svårare att uppnå motsvarande struktur i svenskan

---

⁴⁴ *ibid*: 197.

⁴⁵ Jfr. Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 381.

⁴⁶ *ibid*: 398-399.

⁴⁷ Jfr. Silić och Pranjković. 2007: 367. och Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 1: 183.

eftersom ordföljdsreglerna är relativt strikta. Dessutom har svenskan inget kasus som i vissa andra språk (t. ex. kroatiskan) hjälper en att uppnå den önskade informationsstrukturen.

3.2.2. Översättning av perifrastisk passiv

Ungefär lika många exempel på perifrastisk passiv finns i alla tre källtexter som jag analyserat. Dem översatt jag på tre olika sätt: med *s*-passiv, med perifrastisk passiv och med en motsvarande aktiv verbfras.

a) perifrastisk passiv > *s*-passiv

Usluga individualnog tretmana ozlijeđenih sportaša uz stručni nadzor liječnika sportske medicine i kineziologa prepoznata je od mnogih hrvatskih i svjetskih sportaša.

Individuell behandling av skadade idrottsmän under expertkontroll av idrottsmedicinska läkare och kinesiologer har erkänts av många kroatiska och internationella idrottare.

I detta exempel från den turistiska texten anges agentadverbialet i både kroatiska källtexten (*mnogi hrvatski i svjetski sportaši*) och svenska måltextern (*många kroatiska och internationella idrottare*). Agentadverbialet är inlett med prepositionen *od* i kroatiskan och prepositionen *av* i svenskan, och det är ett av de få exempel på passiv konstruktion med agentadverbial som har hittats i mina översättningar. Kroatiska frasen *biti prepoznat* är vanlig i reklamtexter, turistiska och publicistiska texter. I kroatiskan betonar den subjektets egenskap medan agentadverbialet förstärker dess betydelse (den har inte erkänts av vem som helst utan av många kroatiska och internationella idrottare). Trots att Polančec⁴⁸ påstår att perifrastisk passiv inte kan uttrycka nutiden, används perifrastisk passiv i det kroatiska exemplet för att göra det, och den uttrycker dessutom oavslutad handling. Därför har jag beslutat att översätta verbet med *s*-passiv i perfekt – aktionen har redan hänt men är relevant i nuet.

Naše analize pokazuju da je posljednji val iseljavanja potaknut prije svega ekonomskim čimbenicima...

Våra analyser visar att den sista utvandringsvågen framför allt drevs av ekonomiska skäl...

---

⁴⁸ Polančec. 2015: 142.

I det andra exemplet uttrycks agensen i den kroatiska källtexten med frasen i instrumentalis som jag översatt till svenska med frasen inledd med prepositionen *av*. Enligt Svenska Akademiens grammatik ”kan det ibland vara oklart om ledet skall ses som agentadverbial eller som ett bundet adverbial som anger orsak“⁴⁹ om den *av*-inledda frasen är inanimat, som i detta exempel. Silić och Pranjković⁵⁰ skiljer inte mellan de två, utan bara förklarar att agensen (oftast i instrumentalis) kan vara något som orsakar handlingen.

b) perifrastisk passiv > perifrastisk passiv

Djelovanje udruge bit će usmjereno općoj mladoj populaciji s naglaskom na studente i vezane društvene skupine kao što su poslodavci.

Föreningens verksamhet är inriktad på den unga befolkningen i allmänhet med tonvikt på studenter och relaterade sociala grupper, som t. ex. arbetsgivare.

„När participets verbstam har oavgränsad aktionsart får satsen samma tids- och aktionsartsbetydelse som motsvarande *s*-passiva eller aktiva sats“.⁵¹ Detta exempel hade jag alltså kunnat översätta med *s*-passiv (*Föreningens verksamhet inriktas på den unga befolkningen...*) eller med aktiv (*Föreningens verksamhet inriktar sig på den unga befolkningen...*), utan någon betydelseförändring, så jag bestämde mig att behålla samma form, alltså perifrastisk passiv, i översättningen.

c) perifrastisk passiv > aktiv

...njime je bilo obuhvaćeno 1200 Hrvata iseljenih između 2013. i 2017. godine.

Den omfattade 1200 kroater som emigrerade mellan 2013. och 2017.

Precis som i exemplet på översättning av *se*-passiv med aktiv ville jag behålla samma informationsstruktur som uppnås med källtexten. I andra exempel ersatte jag perifrastisk passiv med verb som är i detta sammanhang synonyma med verbet *vara/finnas*: ...dok je s desne strane ispisan naziv udruge i Zagreb. > ...och på höger sida står föreningens namn och ”Zagreb”.; Smještene su u srcu grada Daruvara... > Kurorten ligger i hjärtat av staden Daruvar...

⁴⁹ Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 378.

⁵⁰ Silić och Pranjković. 2007: 196.

⁵¹ Svenska Akademiens grammatik 1999. Vol 4: 395.

3.2.3. Översättning av aktiv

Några aktiva konstruktioner från de kroatiska källtexterna har jag översatt med passiva konstruktioner. Här beskriver jag exempel på översättningen till svenska med både *s*-passiv och perifrastisk passiv.

a) aktiv > *s*-passiv

Našim istraživanjem nastojali smo ostvariti dva glavna cilja...

Två huvudmål försöktes uppnå med vår undersökning...

Till skillnad mot svenskan kan subjektet i kroatiskan utelämnas, vilket gjordes i det ovannämnda exemplet. I den svenska översättningen kunde jag inte behålla aktiv form utan att ange subjektet med det personliga pronomenet *vi*, som är redundant (om jag använder det possessiva pronomenet *vår* [*undersökning*] är det självklart vem som genomförde undersökningen, dvs. vem som är agens).

I den administrativa texten har jag översatt många exempel på aktiv med *s*-passiv. Mestadels har jag gjort det eftersom jag ville behålla den ursprungliga satsens informationsstruktur, vilket möjliggörs av modulationen aktiv > passiv: *Udrugu zastupa predsjednik, dopredsjednik i tajnik Udruge.* > *Föreningen representeras av föreningens ordförande, vice ordförande och sekreterare.*; *Popis članova vodi Tajnik Udruge.* > *Medlemsförteckning upprätthålls av föreningens sekreterare.*; *Sjednice skupština saziva Upravni odbor i vodi Predsjednik Udruge.* > *Församlingens möten sammankallas av styrelsen och leds av foreningens ordförande.*

b) aktiv > perifrastisk passiv

...krasi ga spoj gradskog zelenila, novih i povijesnih građevina te bogata ponuda rekreativnih sadržaja.

Den är prydd av urban grönska, av både nya och historiska byggnader och ett rikt utbud av fritidsanläggningar.

Det enda exemplet på översättning av aktiv med perifrastisk passiv är den ovannämnda meningen, där jag använt perifrastisk passiv eftersom verbets aktion avsätter ett tydligt resultat (hur staden ser ut).

3.2.4. Översättning av olika fraser med en passiv konstruktion

Vid översättning av kroatiska texter till svenska har jag ofta ersatt olika fraser med en motsvarande passiv konstruktion (mestadels en motsvarande s-passiv konstruktion). Några adjektiviska participfraser har jag översatt med relativsatser som innehåller passiv verbform:

Predanim radom, poštivanjem tradicije ovog kraja i korištenjem mlijeka proizvedenog isključivo na malim gospodarstvima pod kontroliranim uvjetima, nastaju vrhunske sirne delicije koje su nosioci brojnih priznanja.

Hängivet arbete, respekt för detta områdets tradition och användning av mjölk som enbart produceras på små gårdar under kontrollerade förhållanden, skapar ostdelikatesser av högsta kvalitet som har vunnit många utmärkelser.

Denna typ av översättning visade sig vara vanlig i den administrativa texten: *odgovornosti definiranih Statutom > skyldigheter som fastställs i stadgan; zbog razloga navedenih u članku 19. > av de skäl som anges i artikel 19.*

I några exempel har jag översatt nominalfraser med s-passiv eftersom de låter naturligare än motsvarande nominalfraser, t. ex. *Upravljanje objektima i imovinom kojima je Udruga vlasnik ili korisnik. > Hantera anläggningar och egendom som ägs eller används av föreningen.* (jfr. *Hantera anläggningar och egendom vars ägare eller användare är föreningen.*); *Do opoziva Predsjednika Udruge može doći zbog... > Föreningens ordförande kan återkallas...*

Till slut översatt jag några få exempel genom att lägga till en passiv konstruktion för att uppnå betydelse som motsvarar källtextens betydelse. T. ex. *...od dana dostave zahtjeva (ø) iz stavka 1... > ...efter delgivning av den begäran som avses i avsnitt 1...; ...pokazalo je istraživanje "Gore je bolje?" (ø) skupine znanstvenika... > ...visade undersökningen under namnet "Är det bättre uppe?" som genomfördes av en grupp forskare...*

4. SLUTSATS

Syftet med denna uppsats var att ge en kort jämförande överblick över bildning och användning av passiv i kroatiskan och i svenskan. Till skillnad mot kroatiskan är passiv i svenskan, som är ett germanskt språk, en vanlig egenskap hos satser som används för att uttrycka subjektets roll i satsen, med andra ord för att uttrycka att subjektet är föremålet för handlingen. Med utgångspunkt i kroatisk språktradition, där passiva former anses som mindre vanliga och onaturligare än deras aktiva ersättningar, förväntade jag mig att jag skulle behöva lösa fler översättningsproblem med hjälp av modulation vid översättning av passiv mellan dessa språk.

Efter att jag jämförde passiv i svenskan med passiv i kroatiskan, analyserade jag exempel på olika passiva konstruktioner och deras översättningar från texter som jag hade översatt och som finns med i andra delen av min uppsats, i kapitel sju och åtta. För översättningen har jag valt fyra svenska och tre kroatiska källtexter. Min analys (kapitel tre) omfattar exempel enligt typ av översättning, beroende på vad jag ersatt olika passiva konstruktioner med.

Trots att *s*-passiv och perifrastisk passiv i svenskan inte bildas och inte används på samma sätt som *se*-passiv och perifrastisk passiv i kroatiskan (vilket förklaras i kapitel två), visar de analyserade exemplen att skillnader inte är så stora, och att svenska och kroatiska passiva uttryck är utbytbara i de flesta sammanhang. *S*-passiv ersatt jag mestadels med *se*-passiv, och tvärtom, eftersom de båda betonar själva handlingen, medan perifrastisk passiv från båda språk ersatts för det mesta med målspråkets perifrastisk passiv eftersom tonvikten ligger på resultatet som handlingen uppnår.

Medan jag hade förväntat mig att jag skulle behöva använda modulation som översättningsstrategi mer i mina översättningar, särskilt i översättningar av passiv från svenska till kroatiska, visade det sig att jag behövde ersätta passiv med aktiv i bara några exempel, som det förklarades i analysen. Detta leder mig till slutsatsen att problem vid översättning av passiva konstruktioner mellan dessa språk är lätt överkomliga eller att de nästan inte finns. Enligt mitt förmenande är kroatiska normerande grammatikor och kroatisk tradition som prioriterar aktiva konstruktioner det största problemet eftersom de inte tar det levande språket i beaktande, utan föreskriver i det här fallet regler och rekommendationer som inte verkar fungera i praktiken. Trots att min analys bekräftar att översättningspraktik skiljer sig från teorin, lämnar denna uppsats utrymme för ytterligare analyser och mer omfattande undersökningar av passiv och dess översättningar mellan kroatiska och svenska. En sådan undersökning bör omfatta

exemplen hämtade ur en korpus över texterna från ett större antal översättare, som inte inkluderar forskarnas egna översättningar.

5. LITTERATURFÖRTECKNING

- Barić, Eugenija et al. (2005) *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bolander, Maria (2005) *Funktionell svensk grammatik*. Stockholm: Liber.
- Ham, Sanda (1990) Pasiv i norma. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 37 (3): 65–76.
- Pavlović, Nataša (2015) *Uvod u teorije prevođenja*. Zagreb, Leykam international.
- Polančec, Jurica (2015) Uporaba participa pasivnog u nesvršenome vidu u hrvatskome jeziku. *FLUMINENSIA* 27 (2): 141–160.
- Silić, Josip, Pranjković, Ivo (2007) *Gramatika hrvatskog jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- *Svenska Akademiens grammatik: Vol 1 och Vol 4* (1999) Stockholm, Norstedt.
- Težak, Stjepko (1970/71). Pasiv u Krležinu „Hrvatskom bogu Marsu“. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 18 (4), 97–105; 18 (5), 140–150. Tillgänglig (16 januari 2021): <https://stilistika.org/pasiv-u-krlezinu-hrvatskom-bogu-marsu>.
- Viberg, Åke, Ballardini, Kerstin, Stjärnlöf, Sune (1986) *Svensk grammatik*. Stockholm: Natur och kultur.
- Vinay, Jean-Paul, Darbelnet, Jean (1995) *Comparative Stylistics of French and English: A methodology for translation*. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.

6. SAMMANFATTNING

Sažetak

Problemi prilikom prevođenja pasiva između švedskog i hrvatskog jezika

Cilj ovoga rada bio je donijeti kratak pregled i usporedbu vrsta pasiva i upotrebe pasivnih konstrukcija u hrvatskom i švedskom jeziku. S polazištem u tradicionalnom shvaćanju da se pasiv znatno rjeđe koristi u hrvatskome nego u drugim germanskim jezicima, primjerice švedskom, cilj je bio na temelju analize vlastitih prijevodnih rješenja iz prijevoda koji se donose u drugom dijelu rada pokazati na koje se sve načine švedski pasiv može prevesti na hrvatski. Također, analizom hrvatskih tekstova nastojalo se pokazati da je i u hrvatskome jeziku pasiv zastupljen, a na temelju njihovih prijevoda na švedski vidljivo je da ga je, baš kao i švedski pasiv na hrvatski, moguće prevesti kako različitim tipovima pasiva, tako i aktivom. Iako se perifrastični pasiv i *se*-pasiv u hrvatskom ne tvore i ne koriste na isti način kao perifrastični pasiv i *s*-pasiv u švedskom, analizirani primjeri pokazuju da razlike nisu toliko velike te da su u većini slučajeva pasivne konstrukcije međusobno zamjenjive.

Summary

Problems in translating the passive voice between Swedish and Croatian

The main aim of this work was to give a brief overview and comparison of the different types of passive forms and their use in Croatian and Swedish. According to traditional Croatian grammars the passive forms are used much less often in Croatian than in other Germanic languages, for example Swedish. The aim was therefore, based on the analysis of my own translation choices from the translations provided in the second part of this work, to show how the Swedish passive forms can be translated into Croatian. Also, the analysis of the Croatian texts sought to show that the passive forms are not so uncommon in Croatian, and the analysis of their translations to Swedish showed that it is evident that they can be translated with both passive and active forms, as well as the Swedish passive forms translated to Croatian. Although periphrastic passive and *se*-passive in Croatian are not formed and used in the same way as periphrastic passive and *s*-passive in Swedish, the analyzed examples show that the differences are not that big and that the passive forms are in the most cases interchangeable between those two languages.

7. ÖVERSÄTTNINGAR FRÅN SVENSKA TILL KROATISKA

7.1. Svenska källtexter

7.1.1. Svensk källtext 1

Coronaviruset och idrottsrörelsen

Uppdaterad: 22 SEP 2020 14:38

Fler

På den här sidan samlar RF den senaste informationen om corona och idrottsrörelsen. Sidan uppdateras löpande.

Vi svarar på några av de vanliga frågorna på vår FAQ-sida. Om du har fler frågor om corona och idrott, kontakta corona@rfsisu.se.

Förbud mot sammankomster och tillställningar med fler än 50 deltagare

Den 27 mars meddelade regeringen beslutet att förbjuda allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, som idrottstävlingar, med fler än 50 deltagare. Förbudet gäller tills vidare. Syftet är att minska smittspridningen av coronaviruset. [Förtydligande om vad förbudet innebär för idrotten.](#)

Regeringsbeslutet

Regeringen meddelade den 21 augusti att man föreslår undantag i förbudet för idrott och kultur. Förslaget gick ut på snabbremiss till bland andra RF som skickade in remissvar den 27 augusti. Mer information kommer så fort regeringen har tagit beslut i frågan.

Folkhälsomyndighetens rekommendationer

De allmänna råd från Folkhälsomyndigheten till idrottsrörelsen som gäller från och med den 14 juni är:

- Om möjligt vara utomhus
- Begränsa antal åskådare och undvik trängsel

Folkhälsomyndighetens råd innebär att det är tillåtet att spela matcher och träningsmatcher, anordna tävlingar och cuper. Men i och med regeringens förbud (se ovan) behöver verksamheten anpassas till exempel vad det gäller åskådare.

Förtydliganden om inomhusidrott och idrott med närkontakt

RF:s pågående arbete

RF har en särskild arbetsgrupp för stöd och rådgivning till specialidrottsförbunden (SF). Bland annat finns en e-postadress enbart för frågor om coronaviruset och idrotten: corona@rfsisu.se.

RF har en kontinuerlig dialog med regeringen, Folkhälsomyndigheten, Polismyndigheten med flera om ekonomiskt stöd under coronakrisen och hur idrottsrörelsen påverkas av de restriktioner som myndigheterna beslutat om.

Ekonomiskt krisstöd

Den 11 juni tog RS beslut om att begära ytterligare krisstöd för perioden juli till september. Som underlag hade RF samtliga 72 medlemsförbunds bedömning av hur deras verksamhet skulle påverkas, om vissa av dagens restriktioner och allmänna råd ligger kvar året ut. Förbundens behov juli till och med september uppskattades till 1 260 miljoner kronor.

Den 21 augusti kom regeringen med förslag på förlängt stöd på 1 miljard kronor till idrottsrörelsen för andra halvåret 2020, och den 5 september hade man kommit överens med Liberalerna och Centerpartiet om stödet.

RF kommer att återkomma med information under vecka 39 om när och hur stödet går att söka.

Tidigare ekonomiskt krisstöd

RF samlade den 12 mars företrädare för SF i olika idrotters högstaligor och intresseföreningar. RF inledde också en kartläggning av ekonomiska och andra konsekvenser

för idrotten. RF:s ordförande Björn Eriksson lämnade den 18 mars över den första beräkningen till idrottsminister Amanda Lind. Idrottsföreningar beräknades förlora minst 500 miljoner kronor på inställda evenemang från 12 mars till 30 april.

Regeringen meddelade den 20 mars att man beslutat om ett akut stödpaket på 500 miljoner kronor till idrotten.

Fördelning av krisstödet

- RF samlade en referensgrupp med 10 specialidrottsförbund för att diskutera principer för fördelningen av regeringens krisstöd. Efter flera möten kom RF fram till ett förslag som bland annat innebar att kostnader och förlorade intäkter för barn- och ungdomsverksamhet ska prioriteras.
- Den 16 april beslutade så Riksidrottsstyrelsen (RS) om ramar och övergripande principer för fördelning av det så kallade kompensationsstödet för perioden 12 mars till 30 juni.
- Ansökningsperioden för idrottsföreningar och specialidrottsförbund var mellan 1 och 15 maj. Totalt inkom 4064 ansökningar från idrottsföreningar och 49 från specialidrottsförbund och ansökningarna uppgick till närmare 1,3 miljarder kronor. Föreningar ansökte för 1 120 miljoner kronor och förbund sökte stöd för 140 miljoner kronor.
- Den 11 juni tog RS beslut om fördelningen. 3500 föreningar tilldelas 91 procent, 454 miljoner kronor. Förbund och dess distrikt tilldelas 9 procent, 46 miljoner kronor. Utbetalningarna påbörjades i mitten av juni.

Fördelning per specialidrottsförbund

Fördelning per förening, kommun, distrikt och idrott

Så funkar fördelningen av kompensationsstödet

För föreningar

Många idrottsföreningar har naturligtvis frågor om sin verksamhet i rådande läge. Vid frågor om lämpligaste sättet att gå till väga i den enskilda situationen **kontaktar ni i första hand ert SF**. En innebandyförening kontaktar alltså Svenska Innebandyförbundet eller dess distrikt (SDF), till exempel Stockholms Innebandyförbund, beroende på vilket förbund föreningen tillhör.

[Hitta ditt SF eller SDF här](#)

Det lokala aktivitetsstödet till idrottsföreningar (LOK-stödet) kommer inte att minska för att det blir färre aktiviteter på grund av coronakrisen – totalsumman blir lika stor som 2019. RS har också beslutat att föreningar ska kunna söka stöd för kostnader med att anpassa verksamheten för att kunna fortsätta bedriva den säkert. Till exempel inköp av utrustning för att bedriva utomhusträning.

Mer information om coronaviruset och covid-19

Folkhälsomyndigheten är regeringens expertmyndighet och har all information om coronaviruset och sjukdomen covid-19 samlad på sin webbplats. Där hittar du senaste uppdateringarna kring riskbedömning och andra åtgärder. Myndigheten har även en nationell informationslinje på telefon om coronaviruset. **Ring 113 13 om du har allmänna frågor om till exempel smittspridning av coronaviruset.**

[Till Folkhälsomyndighetens sidor om coronaviruset](#)

[Folkhälsomyndighetens information om covid-19 på olika språk](#)

[Regeringens samlade information om coronaviruset](#)

[Utrikesdepartementets reseinformation.](#)

[Krisinformation från svenska myndigheter](#)

Om du känner dig sjuk

Vid symptom och misstänkt smitta ska man kontakta 1177 Vårdguiden via telefon. Besök inte någon vårdinrättning – kontakta alltid 1177 Vårdguiden först.

Så kan du minska smittspridningen

- Tvätta händerna ofta
- Hosta och nys i armvecket
- Undvik att röra ögon, näsa och mun
- Stanna hemma när du är sjuk
- Använd handsprit

Regeringen har förbjudit allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare. Vad innebär det för idrotten?

Regeringens beslut innebär att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare är förbjudna enligt lag – det är alltså inte enbart ett allmänt råd att de bör undvikas. En idrottstävling är som utgångspunkt en offentlig tillställning och får därmed inte samla fler än 50 deltagare. Här krävs dock en något längre förklaring för att förstå hela bilden.

En idrottstävling som genomförs på en tydligt avgränsad arena och utan publik är inte en offentlig tillställning. Därmed gäller inte förbudet för offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare för dessa tävlingar. Däremot måste tävlingen genomföras i enlighet med Folkhälsomyndighetens allmänna råd och rekommendationer.

Vid arenor kan det finnas bostäder eller kontorslokaler som har direkt insyn på arenan. Om personer befinner sig i dessa utrymmen vid en tävling räknas de inte som publik vid en offentlig tillställning. Däremot kan besökare vid restaurang, sportbar eller liknande med direkt insyn på arenan, eller med möjlighet att ta sig in på publikområdet, räknas som publik vid offentlig tillställning. Det avgörande i den frågan är bedömningen i normalfallet, det vill säga om restaurangen *vanligtvis* är en del av den offentliga tillställningen eller inte. Om restaurangen i normalfallet är en del av den offentliga tillställningen räknas restaurangens besökare som publik vid den offentliga tillställningen och då gäller begränsningen om maximalt 50 deltagare.

En idrottstävling som genomförs utanför en tydligt avgränsad arena och där syftet med tävlingen är att locka deltagare snarare än publik, utgör en offentlig tillställning. För dessa tävlingar gäller förbudet för offentlig tillställning med fler än 50 deltagare. I begreppet deltagare räknas utövare in.

RF har i dialog med Polisen fått klargjort att antalet deltagarna ska räknas som de deltagare som samtidigt befinner sig på tävlingsområdet.

- För idrotter som vid tävling har *gemensam start* innebär det att en arrangör på samma bana kan anordna flera tävlingar för 50 deltagare samma dag eller helg – så länge deltagarna i den första tävlingen har hunnit lämna tävlingsområdet innan nästa grupp med deltagare kommer dit.
- För idrotter som vid tävling har *individuell start* innebär principen att om starttiderna kan bestämmas på ett sådant sätt att maximalt 50 deltagare finns på tävlingsområdet samtidigt kan en och samma klass ha fler än 50 startande över en dag eller en helg.

Mer information om offentliga tillställningar och om hur antalet deltagarna ska räknas hittar du på Polismyndighetens webbplats. Om du har frågor kan du vända dig till ditt specialidrottsförbund eller kontakta RF:s arbetsgrupp för coronafrågor, corona@rfsisu.se.

Glädjande regeringsförslag om krisstöd och 50-förbud

Regeringen har presenterat sitt förslag till ett förlängt stöd till idrottsrörelsen på en miljard kronor för resten av 2020. Samtidigt meddelades att förslag till undantag av ordningslagen för idrott och kultur skickas på snabbremiss.

Uppdaterad: 21 AUG 2020 10:40

Fler

Inrikesminister Mikael Damberg (S) och idrottsminister Amanda Lind (MP) presenterade regeringens förslag om ekonomiskt stöd, som regeringen vill få stöd för av samarbetspartierna.

– Det är glädjande och oerhört viktigt för idrottsrörelsen att regeringen idag presenterar ett förslag till förlängt ekonomiskt stöd som kommer hjälpa idrottsföreningar att fortsatt klara av att bedriva sin verksamhet. Vi hoppas nu på bred politisk enighet kring detta, säger Björn Eriksson ordförande Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna.

Många specialidrottsförbund och idrottsföreningar har haft det mycket tufft under coronakrisen med inställda evenemang, anpassad verksamhet och stora ekonomiska och idrottsliga konsekvenser. Riksidrottsförbundet har haft en löpande dialog med regeringen, Folkhälsomyndigheten och Polisen kring förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med mer än 50 personer.

Nu har regeringen kommit fram till förslag om översyn av förbudet för idrott och kultur.

– Det är bra att regeringen hörsammat den samlade idrottsrörelsens önskan om att få ta in viss publik på evenemang. Att man nu skickar ett förslag på remiss kring undantag av ordningslagen är bra och behöver ske med största möjliga skyndsamhet. Detta öppnar för möjligheten att ta in viss publik från den 1 oktober, säger Björn Eriksson.

RF kommer att svara på remissen för idrottsrörelsens räkning och poängtera att det är viktigt att regeringen inte avgränsar till enbart sittande publik utan dessutom tar hänsyn till idrottsrörelsens bredd av evenemang. Till exempel löplopp och orienteringstävlingar som inte har en avgränsad arena.

– Riksidrottsförbundet har nu påbörjat ett analysarbete kring effekterna av coronapandemin på längre sikt än enbart kvartalsvis. Det är viktigt att vi nu rustar för en fortsatt stark idrottsrörelse för ett starkare Sverige och vi ser fram emot diskussioner om detta och om anslagsnivåer inför år 2021.

För mer information kontakta

Björn Eriksson

Ordförande Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna

070-626 46 06

7.1.2. Svensk källtext 2

Bengt Öwall och Esben Boeskov Øzhayat

Bedömning av behandlingsbehov - behandlingsinriktning

Diagnostik och behandlingsplanering har i de flesta odontologiska sammanhang uppfattats som en intraoral och dental fråga för att lösa ett sjukdoms- eller ett funktionsproblem. På senare år har övergripande bedömningar av behov och patientens egna önskemål fått ökad betydelse och i till exempel estetisk tandvård blivit det helt avgörande. I en del fall med ett ganska högt biologiskt pris. Kunskapen om «hur patienten upplever sin situation före och efter en behandling, när det gäller funktion, komfort och livsstil, samt hur patienten ser på sin egen roll i behandlingen» har luckor enligt de svenska Nationella riktlinjerna för vuxentandvård. Med litteraturgenomgång, diskussion och kliniska, illustrativa exempel belyses detta för att utgöra grund för fortgående eftertanke och fördjupning.

Det låter som en självklarhet att noggrann diagnostik av tandsjukdomar, orala sjukdomar och förhållanden i övrigt i munhålan skall ligga till grund för valet av behandling. Verkligheten är emellertid långt ifrån så enkel.

Erik Dabelsteen, professor emeritus i oral diagnostik, Tandläkarskolan i Köpenhamn, påpekar i sin bok «Sund eller Syg?» att i «tandlægepraksis undersøges patienter og der stilles diagnoser, uden at dette normalt leder til større filosofiske overvejelser hos tandlægen». Tandläkarkollegorna kan nog vara överens om att bedömningen av behandlingsbehov i en djupare mening är eftersatt.

Det finns kunskapsluckor och det saknas vetenskaplig evidens om bland annat «Hur patienten upplever sin situation före och efter en behandling, när det gäller funktion, komfort och livsstil, samt hur patienten ser på sin egen roll i behandlingen» (1).

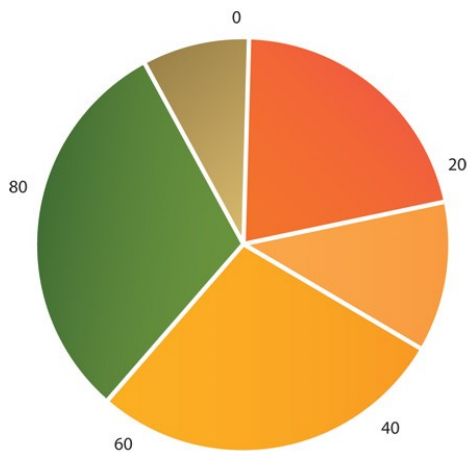
Vetenskaplig evidens är sedan ganska länge ett kardinalbegrepp inom vården för såväl diagnostik, terapival som behandlingens utförande. Detta bygger emellertid på att evidens finns och att den enskilde vårdgivaren har tillgång till denna kunskap på ett sätt som gör den användbar i kliniken.

Professor Bjarni Pjetursson, Island, påpekade i sin föreläsning om «Prosthetic treatment planning - the scientific way» vid Dansk Tandlægeforenings Årskursus 2014, att man i praktiken bör leva efter principen «Evidence-based approach and common sense in combination» (2).

För många kliniker är problemen med terapival oftast förknippade med att finna en väg framåt för att lösa kliniskt tekniska problem och leva upp till kraven på en rimlig ekonomi och prognos.

Det är i stora drag likvärdig undervisning i odontologi vid de Nordiska Tandläkarskolorna inkluderande de grundläggande värderingarna för munhälsa och tandvård. I den kliniska tandvården varierar emellertid de praktiska förhållandena en hel del mellan länderna beroende på tradition beträffande behandlingskultur, ekonomiska förhållanden, offentliga ersättningsystem och liknande för behandlingsvalet mycket avgörande frågor. Inom respektive land är också skillnaderna stora mellan kliniker i storstädernas välsituerade delar och områden med ett klientel med lägre socioekonomisk ställning. Skillnaden mellan det klientel tandläkarklinikerna i Norden tar hand om varierar stort.

Avsikten med denna presentation är att lyfta fram en del övergripande frågor angående bedömning av behandlingsbehov och behandlingsinriktning genom att poängtera, för daglig eftertanke, aspekter av betydelse för nivån på såväl vårdens inriktning som den enskilde patientens omhändertagande. I modern vård med höga krav på motivering och dokumentation kan förhoppningsvis våra påpekanden komma till nytta.

Fig. 1. Skivan till metoden Schedule for the Evaluation of Individual Quality of Life - Direct Weighing som användes vid analys av livskvalitetsaspekter på tandtillstånd och synpunkter på behandling. Personen som undersöks prioriterar problem, önskemål och förväntningar genom att sätta ord på de olika delarna av skivan. Därefter ges varje område en individuellt fastlagd betydelse genom att dess del av ytan bestäms genom att storleken på skivans sektorer ändras.

Odontologisk diagnostik - inte bara tänder och munhåla?

Följande påstående gäller i hög grad också för tandvården; «medicinska diagnoser består helt enkelt av ett kluster av sådana symptom och tecken, som antas bero på olika typer av sjukdomsprocesser som pågår i patienten» (3).

Fleischhauer och Hermerén skriver i «Goals of Medicine in the Course of History and Today» «Caring, curing, helping, and preventing are the essence of medicine», och något senare «From its beginnings in antiquity, medicine has tried to achieve its essential ends or intrinsic goals by setting operational goals and by devising methods to attain these goals» (4).

Målet för den odontologiska diagnostiken är, att i överensstämmelse med WHO's mål, «Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity» finna en väg till oral hälsa och samtidigt patientens välbefinnande.

Den odontologiska diagnosen är emellertid många gånger en beskrivning av den aktuella situationen, fokuserad på förhållanden avseende tänder. Sällan ingår i bedömningen/diagnosen en värdering av patientens allmänpåverkan, medicinskt, psykologiskt, eller socialt och ännu mera sällan en värdering av patientens egen förståelse av sin situation. De flesta patienter har en uppfattning om sina behov, men de preciseras inte och när det kommer till drastiska eller

avgörande beslut är de förvånande «okunniga». Ytliga bedömningar av estetik, tuggning, etc är vanligast. Patienter uppfattar nästan aldrig de vanliga tandsjukdomarna, och ännu mindre tandförluster som en sjukdom. Frågan är hur tandvårdsprofessionen själv och myndigheter inblandade i riktlinjer och ekonomiska bidrag i grunden ser på tandvårdsbehovet. I den svenska allmänna tandvårdsförsäkringen finns inte begreppet diagnos. Man använder uttrycket «tillstånd» som kopplas till ett antal ersättningsberättigande «åtgärder»/behandlingar (5).

En tandläkare som undersöker en patient tar i allmänhet upp en kort odontologisk anamnes och koncentrerar sig på orsaken till att patienten sökt vård. Sällan används fynden för att ställa frågan «hur kunde det bli så här?» och lägga denna erfarenhet till grund för sitt handlande i andra situationer - skapa ett perspektiv på vården utifrån egna erfarenheter eller ännu viktigare för att debattera vården i ett större perspektiv.

Beskrivningen av vad som är problem bör utöver tydliga odontologiska diagnoser innehålla en värdering av tändernas betydelse för just denna patient i ett kort och i synnerhet i ett långt perspektiv. De flesta patienter vill innan de har fått en förståelse av på sin långsiktiga tandvårdssituation lösa problemen «här och nu». Många gånger är ekonomi en avgörande faktor som olyckligt nog kan en ge en styrning mot kortsiktiga och snabba beslut. Se fall 1 (Fig. 2).

Fig. 2a-c. Konsekvenser av tidiga extraktioner. Svår planering.

Att lära känna en patients personliga situation och göra en uppskattning av framtida utveckling och därmed tandvårdsbehovet är en delikat uppgift. Inte sällan löses detta genom att patienten och tandläkaren känner varandra sedan länge. I vissa situationer är det inte relevant att fördjupa sig i sådana frågor, som när en patient har i huvudsak bra tänder och behov av «vanlig» regelbunden vård eller då man möter en patient som nått till något som närmast kan uppfattas som ett slutstadium. Valet mellan radikal, snabb och «kostnadseffektiv» behandling och omfattande, krävande och dyr, kanske rent av tekniskt riskfylld behandling är så svår att såväl patient som tandläkare bör låta ett beslut mogna. Många patienter har inte förståelse för detta och kan behöva vägledas. Se fall 2 (Fig. 3).

Fig. 3a-d. Socialt och ekonomiskt svårhanterat. Långsiktig, succesiv planering och behandling.

Utredning, fullständig röntgenundersökning, diskussion och information är ofta lågt arvoderat, vilket kan bidra till brister i dessa avseenden.

Danska Sundhedsstyrelsens Nationale kliniske retningslinjer for fastlæggelse af intervaller mellem diagnostiske undersøgelser i tandplejen beskriver detta på ett tydligt sätt; 1. Diagnostisk undersökning är en grundläggande undersökning av nya patienter med full social, medicinsk och odontologisk anamnes, klinisk undersökning av tänder, mun och käkar samt riskbedömning av patienten; 2. Statusundersökning som uppdaterar anamnes, klinisk undersökning av tänder, mun och käkar samt riskbedömning; 3. Fokuserad undersökning, en kontrollundersökning som fokuserar på ett aktuellt sjukdomsproblem, som diagnosticerats tidigare och ingår i den för tillståndet nödvändiga preventionen och behandlingen (6).

Kostnaden för tandbehandling styr kraftigt över de egentliga diagnoserna och det är tvivelaktigt om fokusering på ekonomi som i den svenska försäkringskassans hemsida «Det är fri prissättning på tandvård. Tandläkare och tandhygienister bestämmer själv priset för olika behandlingar. *Du har rätt att veta i förväg vad det kommer att kosta och det kan löna sig att jämföra priser (vår kursivering)*» är till patientens bästa i ett långt perspektiv (7).

7.1.3. Svensk källtext 3

Regler i VM

Spelet sker enligt reglerna i häftet “Kubb – ett spel där alla kan delta”, det är huvuddelens regler som gäller, alltså ej varianterna. Det innebär alltså att kast mot kungen sker från baslinjen och endast av det lag som fällt alla fältkubbar samt motståndarnas baskubbar, vidare förekommer ingen “stapling” av utkastade fältkubbar.

De regler som förekommer i diverse tidskrifter och reklamblad överensstämmer inte alltid med VM-reglerna.

Det kompletta regelhäftet “Kubb – ett spel där alla kan delta” finner ni här: Regler i VM. Reglerna finns på följande språk: Svenska, Danska, Norska, Finska, Franska, Engelska, Tyska, Holländska och Spanska.

OBS! Nya regler har införts 2019. Dessa regler står med fet, svart text.

DETALJERADE REGLER

Allmänt.

- Spelet sker enligt reglerna i häftet “Kubb – ett spel där alla kan delta”, det är huvuddelens regler som gäller, alltså ej varianterna. Det innebär alltså att kast mot kungen sker från baslinjen och endast av det lag som fällt alla fältkubbar samt motståndarnas baskubbar, vidare förekommer ingen “stapling” av utkastade fältkubbar.
- Spelplanens storlek är 5 x 8 meter.
- Lagen består av sex lagmedlemmar. Ifall laget består av mindre medlemmar tex fyra, får endast fyra pinnar kastas varje omgång. Det är alltså aldrig tillåtet för en medlem att kasta mer än en pinne. Består laget av fler än sex medlemmar är det tillåtet att byta lagmedlemmar mellan kastomgångarna. Vilka i laget som ska kasta måste bestämmas innan laget börja kasta varje omgång.
- Ingen tävlande får delta i flera olika lag.
- Kastpinnarna är 44 mm i diameter och 30 cm långa av furu.
- Alla planlinjer anses gå mitt i planbegränsningspinnarna och är “sytrådstunna”

- Om domare blivit tillkallad till en match, meddelar domarna när de kommit dit att de är där för att bedöma t.ex. helikopterkast.

- Osportsligt och störande uppträdande: För hela lag: Laget påtalas att det sätt de uppför sig inte är acceptabelt och om de inte upphör med detta kommer de att dömas som förlorare i matchen. För enskilda deltagare: Deltagaren påtalas att på det sätt han uppför sig inte är acceptabelt och om han inte upphör med detta kommer han att få utgå ur matchen samt att dennes lag då får fortsätta med 5 kastpinnar.

Domaren avgör, i riktigt grova fall påföljd direkt, annars varning och sen påföljd.

- Det är ej tillåtet att ta bort mittpinnar eller hörnpinnar någon gång under matchen.

- Max 6 spelare får delta per omgång.

- Alla matcher spelas i bäst av 3 set förutom i Lilla-VM där det endast spelas 1 set.

Så startar ni matchen.

- Först bestämmer båda lagen hur pinnarna skall kastas. Antingen börjar startande lag med 2-4-6 eller om lagen vill så kastar lagen alla 6 pinnar från start. **Kommer inte lagen överens så startas matchen med 2-4-6.** 2-4-6 innebär att laget som börjar med pinnarna kastar endast 2 pinnar, nästa lag kastar 4 och efter detta kastar lagen 6 pinnar varje omgång. Vid nytt set börjar proceduren om.

- “Vilket lag börjar kasta?” Efter att lagen bestämt hur pinnarna skall kastas avgör lagen vilket lag som får börja med pinnarna. Detta görs genom att kasta varsin pinne mot kungen samtidigt och det lag som kommer närmast utan att slå omkull den, pinnen får alltså nudda kungen bara den inte faller, får välja att börja med pinnarna eller vilken sida laget vill börja på. Det är änden/toppen på pinnen som räknas när lagen kollar vilken pinne som är närmast. Väljer laget att börja med pinnarna kan laget som inte kom närmast välja att byta sida eller stå kvar.

Kasta pinnarna.

- Kastpinnarna får endast kastas med underhandskast och med pinnen längs kastriktningen, så kallade helikopterkast är förbjudna.

- Helikopterkast med kastpinnarna döms bort och ev. fällda kubbar reses upp.

- Kastning av pinnar – helikopterkast

Ett kast anses vara ett "helikopterkast" när kastpinnen roterat mer än 90° (ett kvarts varv) horisontellt innan den träffar någonting – alltså även marken. "Väderkvarnskast", kast där pinnen roterar vertikalt är tillåtna. Skillnaden mellan helikopter och väderkvarnskast är 45° vinkel på rotationen.

Som kast räknas när "kastad" pinne blir liggande med minst halva pinnen förbi aktuell kastlinje.

De lag som så önskar får använda talk, om motståndarlaget anser att talk missgynnar dem finns det trasor att hämta i sekretariatet så de kan torka av pinnarna innan de kastar.

- **Kastning – övertramp**

Båda fötterna, skall i sin helhet vid början av kastet vara bakom aktuell kastlinje samt innanför sidobegränsningslinje. I samband med kast får ej något steg tas framåt över kastlinjen/sidlinjen överhuvudtaget. Om så sker räknas kastet som övertramp och döms bort. Detta gäller även hand eller annan kroppsdel. (Båda fötterna i marken bakom/innanför kastlinjen och stå still innan det är ok att beträda "förbjuden mark") Det är inte tillåtet att hoppa och kasta. Det är tillåtet att luta sig framåt vid kastning och således stå på endast ett ben, benet som är i luften kan vara utanför sidolinjen, kastställningen är stående.

- **Övertramp:** I första hand skall domaren om möjligt påtala övertramp innan kastningen. Övertrampskast döms bort direkt utan varning.

- För rullstolsbunda kastare räknas centrum på rullstolshjulen som fötter.

- Icke kastande lag skall vara minst 2 meter bakom egen baslinje när motståndarna kastar.

- Kubbar får ej flyttas ur position för att kastaren ska få en bättre kastställning.

Kasta in och resa Kubbar.

- Vid inkastning av fältkubbarna kastas först alla aktuella kubbar, därefter kastas de om som då ligger "ogiltigt", ligger då någon kubb ogiltig blir den "straffkubb". Man kan alltså både knuffa in och ut kubbar. Laget har alltså endast två omgångar på sig att kasta in kubbarna. Inte två per kubb.

- **Kastning – övertramp**

Båda fötterna, skall i sin helhet vid början av kastet vara bakom aktuell kastlinje samt innanför sidobegränsningslinje. I samband med kast får ej något steg tas framåt över kastlinjen/sidlinjen överhuvudtaget. Om så sker räknas kastet som övertramp och döms bort. Detta gäller även hand

eller annan kroppsdel. (Båda fötterna i marken bakom/innanför kastlinjen och stå still innan det är ok att beträda "förbjuden mark") Det är inte tillåtet att hoppa och kasta. Det är tillåtet att luta sig framåt vid kastning och således stå på endast ett ben, benet som är i luften kan vara utanför sidolinjen, kastställningen är stående.

- Kubbarna får kastas "på tvären" men fortfarande bara med underhandskast, alla kubbkast sker från baslinjen.
- Kubbarna får kastas av vem som önskas.
- Kubbar som fällts omkull och ställer sig upp igen räknas som fälld. För att räknas som fälld skall alla fyra hörn ha lämnat marken.
- Kubbar som knuffas utanför spelplanen utan att ramla, knuffas direkt tillbaka så att minst halva kubben är innanför linjen.
- Kubbar som fälls av misstag, reses bara upp igen.
- "Straffkubb" får ej ställas närmare kungen, hörnpinne eller mittpinne än en kastpinnes längd.
- Resning av kubbar och lutande kubbar. Kubbar reses över rak kant. = 2 hörn i marken. Vid resning av utkastade kubbar får man ej testa fram och tillbaka för att se vad som är mest fördelaktigast.
- Då kubbarna ligger i samlad hög, måste ni börja med de som ligger ovanpå och dem som lutar. Dem som ligger ovanpå förs över närmsta kant, lutande kubb måste ställas upp där den redan har hörn i backen. Om en kubb lutar ovanpå andra kubbar och alltså har ena änden helt fri och den andra mot en annan kubb istället för mot marken så läggs kubben först vågrätt över de liggande kubbarna och förs sedan över till närmsta kant där kubben går in. Finns plats för hela kubben mellan de två liggande kubbarna ska den "hängande" kubben placeras där.
- Kubbarna får resas upp även om de ligger i direktkontakt med varandra. Detta gör man liggande mot stående kubb. Dock måste kubben i första hand resas mot ytan där hela kubben får plats.
- Om minst halva kubben är över "linjen" efter den rests upp är den inne.
- Lutande kubbar: Ta bort allt omkring kubben och se om den faller, om den förblir stående rättas den till innan nästa kastomgång.
- Kubbar som av misstag fås omkull oavsett av vad, reses upp som inget hänt

- Kubb som blivit träffad av pinne men inte faller räknas som fälld ifall den faller någon gång under kastomgången. Ingen tid gäller. Efter sista pinnen är kastad får försvarande lag rätta till kubbarna.

- Träffar en kastad pinne sista fältkubben som börjar vingla för att sedan träffa en baskubb med samma pinne som faller direkt innan fältkubben till slut ramlar reses baskubben upp igen.

Kast mot Kungen.

- Kungen

Regeln “trä – mot –trä” gäller för kung fälld av misstag. Kastas kungen ner från annan plats än baslinjen är matchen förlorad. Även om vid övertramp.

- Kungen får rättas till mellan kastomgångarna.

- Kungen måste fällas med ett enskilt kast.

- Vid övertramp blir kastet ogiltigt och matchen fortsätter.

DELAR OCH UPPSÄTNING

Spelplanen i VM är 5 x 8 meter och spelet ställs upp enligt bilden.

Planen kan göras större eller mindre beroende på spelarnas skicklighet.

1: Kung, 2: Kubb, 3: Kastpinnar, 4: Hörnpinne, 5: Baslinje

TAKTIK

- När det är mycket kubbar som skall kastas ut är det viktigt att försöka samla dem så tätt att det är möjligt vid utkastande att fälla flera samtidigt med varje kastpinne.

- Det är oftast klokt att låta den skickligaste kastaren kasta sist.

7.1.4. Svensk källtext 4

Förlossningen

Välkommen till Förlossningsavdelningen.

Zon Röd

Hus 14

Plan 5

Avdelning 16

Om din förlossning har börjat, ring: 08-655 58 83.

Om du har frågor eller vill boka tid hos oss, ring: 08-655 58 84 (07:30–14:30)

Vänligen stäng av din mobiltelefon här.

Välkommen !

I korridoren finns det inga speglar. Det tar ett tag innan jag lägger märke till vad som saknas, men det går inte att undvika. Det finns varken speglar, fönster eller bildskärmar här, bara jag och det pipande larmet i taket. Jag har aldrig varit närmare mig själv än här, och åt vilket håll jag än vänder mig går jag utåt.

Avdelningen

I

Det är natt och jag går genom korridoren, från den ena sidan till den andra. Den är helt tom, men när det är lugnt i korridoren och rapportrummet är det som mest att göra inne på rummen. Genom nästan alla dörrar hörs skrik, gälla men dämpade av ljudisoleringen. För en stund sedan

tjöt det stora larmet, och alla gröna siffror i taket blev röda: Springande rullade de en kvinna till Operationssalen i förlossningssängen. Det var hennes första, och hon hade redan tappat 2.4 liter.

På väg genom korridoren stannar jag utanför Operationssalen. Därifrån hörs inga skrik, bara pysandet av gas, slamret av instrument mot stålbrickor och ett svagt, rytmiskt dunkande. Dörren ser ut som luftslussen till en rymdskyttel, och jag vet att de där inne gör någonting jag inte vill föreställa mig.

Förlossningsavdelningen sover aldrig. Det finns graviditeter beräknade till varje dag på året, till och med till skottdagen, och lika säkert som klockan går kommer det in nya blivande mödrar med rosa vattenavgångar och värkar varje timme på dygnet. Förlossningsrummen städas, spritas och torkas av mellan varje patient, precis som namnen skrivs upp och stryks ut bredvid rumsnumret på tavlan i rapportrummet, lakanen och klänningarna går ner till tvätten och tillbaka och patientdisken körs igenom diskmaskinen gång på gång.

Skiften byter av varandra klockan sju på morgonen, halv tre på eftermiddagen och nio på kvällen – då rapporterar de barnmorskor som går av till dem som går på. Varje morgon, strax innan dagpersonalen kommer, går markstädningen genom korridoren som ett pendelslag för att visa att ännu ett dygn har gått, och hela tiden fylls anslagstavlan vid entrén på med knappålar: Rosa för flickor, blå för pojkar och röda – sägs det – för de som inte klarade sig ända fram.

Mellan varje patient måste rummet städas. De kommer dit i en hast, i egen bil eller taxi, men har alltid packat väskor i förväg. Man vet ju aldrig hur länge man blir kvar, vad man kan behöva och vilka ombyten som passar då. Tandkräm och tandborste måste man ha, och i böckerna står det att födseln blir lättare om man fyller rummet med lite av sig själv. Alltså packar de upp, och breder ut sig. Undersköterskorna kallar det att bygga bo.

Innan pappan går ut för att flytta bilen till patienthotellet – mamman sitter redan i rullstolen på väg dit – tar han ett sista varv runt rummet för att se att ingenting, inte ens den blå reklamväskan med blöjor i, är glömt: Rummet är i spillror. På golvet, på bordet och i sängen ligger blöta handdukar, brickor med halvättna mackor och kallnat kaffe, febersvettiga lakan, plastpåsar med samlat fostervatten och överallt blod. Blod i sängen, på handfatet, i toalettstolen, på CTG:n, på lustgasmasken och på golvet.

Har man tid låter man det gärna stå ett tag, blod blir så slabbigt att torka när det är helt färskt. Har man bråttom är det bara att köra dit städvagnen direkt.

Själva städningen går ganska fort. Innan de kom var rummet rent, och hur illa det än ser ut är smutsen bara ytlig. Rummet är också bara ytor, så att det ska gå fort att städa. Man tar på sig ett par engångshandskar och samlar ihop handdukar och lakan i en säck. Knyter en blå påsklämma runt och slänger den i tvättchaktet. Tar sedan en trasa och torkar den medicinska utrustningen. Slänger trasan. Den får inte doppas två gånger i skurhinken. Tar en ny och torkar av lustgasmasken, taklampan och CTG:n. Med den tredje tar man sängens två madrasskuddar, med den fjärde sängramen, med den femte glasbordet och de två stolarna. Till toaletten behöver man nästan lika många, men sedan kan man gå över till att moppa golvet. Har blodet torkat brukar det gå ganska fort att få bort, utom i fläckarnas kanter, där det fäster hårdare.

Till sist tas den lilla blå madrassen från sängen och ställs i förrådet, den ställning den vilade på skruvas ihop och fälls in under sängramen. CTG-apparatens delar torkas av ännu en gång och läggs i sina lådor. De instrument som har använts läggs i sterilt bad i sköljrummet för att sedan diskas. Alla soppåsar i rummet töms och nya träs på ställningarna. Nu är rummet tomt.

Nya sängkläder hämtar man från förrådet: Ett lakan, ett draglakan, ett örngott, en säck för bönpåsen och ett trekantigt plast med deciliterstreck för att samla upp fostervatten. Lakanet är vitt med åtta blå ränder och trycket »Stockholms Läns Landsting«. Man börjar med att vika in kortsidorna under madrassen, sedan långsidorna: Då blir stadgan bäst. Vid sängens fotända drar man isär plastets övre del och viker in den ena sidans spetsar under madrassen så att fotändan är överdragen av plast, den andra sidan rullar man – och därvid måste man noggrannt se till att båda rullar lika fort, annars blir det snett – tills det är ett snöre som man försiktigt kan göra fast vid sängramen. Den triangelformade spetsen, på vilken decilitermarkeringarna sitter, får hänga fritt ned sedan man öppnat den. Draget är av ett något grövre tyg. Det lägger man över fotändan så att inte plasten ska synas, och viker det sedan tillbaka så att det inte heller täcker hela madrassen: Bäst är att vika det ungefär vid en tredjedel av dess längd, då hamnar det inte snett när man faller upp eller ner sängen. På kanterna viks också draget ned under madrassen, och spänns hårt så att det håller samman resten av bäddningen. Slutligen trär man örngottet över kudden och säcken över bönpåsen innan man rullar stadvagnen därifrån. Rummet är färdigstädat, och snart kommer de in hit för att sprida ut sina saker och ännu en gång bygga sig ett bo.

– Använd inte samma trasa till toaletten som till handfatet !

När rummet är färdigt stryker man »OST.« från tavlan i rapportrummet och skriver ingenting annat. Ett blankt fält betyder ledigt rum, när alla fält är blanka, alla tallrikar rena och varje yta

putsad är avdelningen i vila, precis som den är tänkt att vara; det händer nästan aldrig, men hela tiden arbetar vi för att återställa avdelningen till den punkten. Till en punkt där det ser ut som om ingenting hänt, som om ingen tid alls har gått.

Tiden är mer oförutsägbar än annars på natten. Ingenting planeras till natten, men allt som händer då måste man ta hand om. På dagen är barnmorskorna många och ganska jämnt sysselsatta, inte bara med naturliga födslar utan med samtalspatienter, planerade induktioner och kejsarsnitt – patienter som man har bokat en tid åt. Ingen sådan kommer dit på natten, och det kan hända att allt avdelningen har att göra under tio timmar är att skicka i väg de patienter som födde kvällen innan. Det kan också hända att alla rum är fulla och barnmorskorna, som är så få på natten, får springa mellan larmen tills morgonpersonalen kommer in med kaffekoppar i händerna. Sådana nätter har ingen undersköterska tid att fylla på vagnen eller göra en fikabricka. Det är ifall det skulle bli en sådan natt jag är här.

II

Man kan inte tänka sig att det någonstans står skrivet att man viker in lakanets kortsidor under madrassen först, men man kan inte heller tänka sig att någon någonsin skulle göra det annorlunda. Det är så man gör det.

På avdelningen är det Regeln som styr. Ingen har kallat den regel, därför skriver jag den Regeln. Den är inte självklar, och först blir jag förvånad, men jag måste lyda den. Det är Regeln som får avdelningen att verka som ett stormens öga. Den skänker luften dess täthet, den präglar oss och den styr varje rörelses riktning.

Den finns i den statiska elektriciteten i hissknapparna. Man håller in fingrarna för att slippa en stöt, trycker försiktigt med armbågen men kan inte undvika den. Regeln säger på vilken hylla mjölken ska stå och hur servetterna ska vikas på brickan. Hur lakanen ska vikas, hur tjockt nyponsoppa ska blandas och i vilken ordning soppåsarna ska bytas. Som elektriciteten är det i luften Regeln sitter, med luften andas vi in den. Som en mor lär den oss, och träget skapar vi den på nytt – natt efter natt, dag efter dag.

Den som kommer hit utifrån blir förbryllad. Varför skulle man inte kunna, frågar han sig, men sväljer orden – det stod skrivet redan på plakatet Mobiltelefoner förbjudna på ytterdörren. Han accepterade Regeln redan när han stängde av telefonen där, och hur skulle han kunna säga emot, han som bär skoskydd och får ha alla regnbågens färger på sig, bara inte vitt och blått?

Den är avlagringen av tusen barnmorskor och undersköterskor och deras rörelser, deras samspel med tre patienter om dagen, på den här avdelningen och överallt. Den är den hårda sten som slipats fram av vågorna. Den har blivit själva det lufttryck avdelningen lever med. Hur skulle historien kunna undvika att upprepa sig, när samma sak händer här om och om igen?

Att säga att avdelningen är en levande varelse är att säga för mycket, den är inte mer än en plats och de människor som hör dit. Samtidigt fungerar den på ett sätt som hade varit helt naturligt om den hade varit ett djur, men bara är kusligt när man ser det här. Hur ska man kunna förstå att alla som hör hit viker lakanet åt samma håll och svarar likadant på minsta retning gång på gång om man inte tror att de är en del av samma kropp?

Det är som om den här avdelningen bestod av ett helt eget grundämne. Jag hittar det inte om jag tittar i kaffeapparaten eller städskrubben, men jag blir heller inte av med misstanken om att det faktiskt finns där när jag inte ser efter. När jag sätter mig ner och försöker förstå vad det är jag menar klarar jag inte av det ens om jag sluter ögonen, men medan jag står och brer förlossningsmackor i patientköket smyger det sig på mig igen – och det verkar inte finnas något sätt jag kan förklara det på.

Det går inte att säga att dessa egenskaper finns hos någon av avdelningens delar, men de bildas inte heller när man för dem samman; det är först när jag kommer hit och kallar reglerna för Regeln de uppstår. Jag letar efter den, ställer mig och lyssnar inne i rapportrummet, men är hela tiden utanför. Efter en tid är det som om Regeln försvinner framför ögonen på mig, som om saker och ting aldrig hade varit annorlunda; för att inte glömma bort att den finns måste jag hela tiden tänka på att jag en gång kom hit för första gången.

Regeln heter en svart katt som smyger runt och tittar runt hörnet på allt som händer här, men springer i väg om man vill klappa den. Ingen vet var den bor och ingen pratar om den längre. Kanske trodde Chefbarnmorskan att den skulle försvinna efter den stora renoveringen, men när vi efter den festliga återinvigningen med mousserande, parmaskinka och trumpetstötar på nytt går genom hela den långa korridoren är det som om ingenting har hänt – från knappögonen på kaninerna en sponsor bett att få hänga upp sneglar den på oss igen.

7.2. Översättningar till kroatiska

7.2.1. Översättning till kroatiska 1

Koronavirus i sportske djelatnosti

Ažurirano: 22. rujna 2020 14:38

Više

Na ovoj stranici Švedski sportski savez objavljuje najnovije informacije o koroni i sportskim djelatnostima. Stranica se kontinuirano ažurira.

Na neka od često postavljanih pitanja odgovaramo na našoj stranici s čestim pitanjima. Zanimati vas još što o koroni i sportu, kontaktirajte corona@rfsisu.se.

Zabrana okupljanja i događanja s više od 50 sudionika

Švedska je vlada 27. ožujka objavila odluku o zabrani javnih okupljanja i javnih događanja, poput sportskih natjecanja, s više od 50 sudionika. Zabrana se primjenjuje do daljnjeg. Cilj je smanjiti širenje koronavirusa. [Ovdje možete pronaći objašnjenje što zabrana znači za sport.](#)

Odluka švedske Vlade

Švedska je vlada 21. kolovoza objavila prijedlog da sport i kultura budu izuzeti iz zabrane. Prijedlog je upućen na brzo razmatranje među ostalima i Švedskom sportskom savezu, koji je 27. kolovoza dostavio svoj odgovor. Više informacija iznijet će se čim Vlada donese odluku o tom pitanju.

Preporuke švedske Agencije za javno zdravstvo

Opći savjeti švedske Agencije za javno zdravstvo za sve sportske djelatnosti koji se primjenjuju od 14. lipnja jesu:

- Ako je moguće, budite na otvorenom.
- Ograničite broj gledatelja i izbjegavajte gužve.

Prema savjetima švedske Agencije za javno zdravstvo dozvoljeno je održavanje utakmica i prijateljskih utakmica, kao i organiziranje turnira i kupova. No nakon Vladine zabrane (vidi gore), aktivnosti će trebati prilagoditi, na primjer, što se tiče gledatelja.

Ovdje možete pronaći objašnjenje o dvoranskim sportovima i sportovima s bliskim kontaktom.

Aktualne aktivnosti Švedskog sportskog saveza

Švedski sportski savez ima posebnu radnu skupinu za podršku i savjete za nacionalne saveze pojedinih sportova. Između ostalog postoji i adresa e-pošte samo za pitanja o koronavirusu i sportu: corona@rfsisu.se.

Švedski sportski savez u kontinuiranom je dijalogu s Vladom, Agencijom za javno zdravstvo, Policijskom upravom i drugima o financijskoj potpori tijekom koronakrize i o tome kako ograničenja koja su donijele vlasti utječu na sportske djelatnosti.

Financijska potpora u kriznoj situaciji

Upravni odbor Švedskog sportskog saveza odlučio je 11. lipnja zatražiti dodatnu potporu za razdoblje od srpnja do rujna. Savezu su polazište za zahtjev bile procjene svih 72 članova o tome kakav će utjecaj na njihove aktivnosti imati trenutna ograničenja i opći savjeti, ako neki od njih nastave vrijediti do kraja godine. Potrebe Saveza od srpnja do rujna procijenjene su na 1 260 milijuna kruna.

Vlada je 21. kolovoza iznijela prijedlog za produljenje potpore od milijardu kruna za sportske djelatnosti za drugu polovinu 2020. godine, a 5. rujna Liberalna stranka i Stranka centra poduprle su prijedlog Vlade.

Savez će se između 21. i 27. rujna javiti s informacijama o tome kada i kako se potpora može zatražiti.

Dosadašnja financijska potpora u kriznoj situaciji

Švedski je sportski savez 12. ožujka okupio predstavnike sportskih saveza pojedinih sportova u sportskim klubovima viših liga i interesnim udrugama. Savez je također pokrenuo istraživanje ekonomskih i drugih posljedica za sport. Predsjednik Saveza Björn Eriksson predao je 18.

ožujka prvi izračun ministrici sporta Amandi Lind. Procijenjeno je da će sportski klubovi izgubiti najmanje 500 milijuna kruna zbog otkazanih događanja između 12. ožujka i 30. travnja.

Vlada je 20. ožujka objavila da je donijela odluku o hitnoj potpore od 500 milijuna kruna za sport.

Raspodjela potpore

- Savez je okupio referentnu skupinu od deset nacionalnih saveza pojedinih sportova kako bi se raspravilo o načelima raspodjele vladine potpore u kriznoj situaciji. Nakon nekoliko sastanaka Savez je iznio prijedlog kojim je, između ostalog, određeno da se troškovi i izgubljeni prihodi u aktivnostima djece i mladih trebaju staviti na prvo mjesto.
- 16. travnja Švedski je sportski savez donio odluku o okvirima i općim načelima za raspodjelu takozvane kompenzacijske potpore za razdoblje od 12. ožujka do 30. lipnja.
- Prijave sportskih udruga i nacionalnih saveza pojedinih sportova primale su se između 1. i 15. svibnja. Ukupno je zaprimljeno 4064 zahtjeva od sportskih udruga i 49 od nacionalnih saveza pojedinih sportova, a zahtjevi su sezali do gotovo 1,3 milijarde kruna. Udruge su se prijavile za potporu od 1120 milijuna kruna, a savezi su zatražili potporu od 140 milijuna kruna.
- Savez je 11. lipnja donio odluku o raspodjeli. 3500 udruga dobilo je 91 posto potpore, odnosno 454 milijuna kruna. Savezima i njihovim okruzima dodijeljeno je 9 posto, odnosno 46 milijuna kruna. S isplatama se započelo sredinom lipnja.

Raspodjela prema sportskom savezu pojedinog sporta.

Raspodjela prema udruzi, općini, okrugu i sportu.

Kako funkcionira raspodjela potpore.

Za udruge

Naravno, mnoge sportske udruge imaju pitanja o svojim aktivnostima u trenutnoj situaciji. Za pitanja o najprikladnijem načinu postupanja u pojedinačnoj situaciji, potrebno je prvo se obratiti nacionalnom savezu za vaš sport. Udruga za unihokej treba stoga kontaktirati Švedski unihokejski savez ili svoj okružni savez (SDF), na primjer Stockholmski unihokejski savez, ovisno o tome kojem savezu udruge pripada.

Pronađite nacionalni ili okružni sportski savez svoga sporta ovdje.

Lokalna potpora aktivnostima sportskih udruga (podrška LOK) neće se smanjivati unatoč tome što će biti manje aktivnosti zbog koronakrize – ukupan iznos bit će jednak iznosu iz 2019. Švedski sportski savez također je odlučio da udruge trebaju smjeti podnijeti zahtjev za potporu za troškove prilagođavanja svojih aktivnosti kako bi s radom mogle nastaviti na siguran način. Na primjer, za kupnju opreme za izvođenje treninga na otvorenom.

Više informacija o koronavirusu i covidu-19

Švedska Agencija za javno zdravstvo Vladino je stručno tijelo, a na svojoj je web-stranici prikupila sve informacije o koronavirusu i bolesti covid-19. Tamo ćete pronaći najnovija ažuriranja o procjeni rizika i drugim mjerama. Agencija je također otvorila nacionalnu telefonsku liniju o informacijama o koronavirusu. **Nazovite 113 13 ako imate općenita pitanja o primjerice širenju koronavirusa.**

Stranica švedske Agencije za javno zdravstvo o koronavirusu.

Informacije švedske Agencije za javno zdravstvo o covidu-19 na različitim jezicima.

Sveobuhvatne Vladine informacije o koronavirusu.

Informacije o putovanjima Ministarstva vanjskih poslova.

Informacije o krizi švedskih tijela vlasti.

Ako se osjećate bolesno

U slučaju simptoma i sumnje na zarazu, nazovite upute za postupanje na 1177. Nemojte posjećivati ustanovu za njegu – uvijek se prvo posavjetujte uputama za postupanje.

1177 Upute za postupanje – informacije i savjeti.

Na ovaj način možete smanjiti širenje zaraze

- Često perite ruke.
- Kašljite i kišite u lakat.
- Izbjegavajte dodirivanje očiju, nosa i usta.

- Ostanite kod kuće ako ste bolesni.
- Upotrebljavajte sredstvo za dezinfekciju.

Vlada je zabranila javna okupljanja i javna događanja s više od 50 sudionika. Što to znači za sport?

Vladinom odlukom javna su okupljanja i javna događanja s više od 50 sudionika zabranjena zakonom – dakle nije tek preporuka da ih treba izbjegavati. Sportsko natjecanje u osnovi je javno događanje i stoga ne smije okupljati više od 50 sudionika. Ovdje je međutim potrebno malo detaljnije objašnjenje da bi se razumjela cjelokupna slika.

Sportsko natjecanje koje se održava u jasno omeđenoj areni i bez publike nije javno događanje. Na takva se dakle natjecanja zabrana održavanja javnih događanja s više od 50 sudionika ne odnosi. Međutim, natjecanje se mora provesti u skladu s općim savjetima i preporukama Agencije za javno zdravstvo.

Uz arene mogu postojati prostori s izravnim pogledom na arenu. Ako se osobe nalaze u tim prostorima tijekom natjecanja, one se ne računaju kao gledatelji na javnom događanju. S druge strane, posjetitelji restorana, sportskog bara ili sličnog objekta s izravnim pogledom na arenu ili s mogućnošću ulaska u prostor za publiku mogu se računati kao publika na javnom događanju. Odlučujući je faktor u tom pitanju procjena *normalne situacije*, tj. je li restoran inače dio javnog događanja ili nije. Ako je restoran inače dio javnog događanja, posjetitelji restorana broje se kao gledatelji i tada vrijedi ograničenje od najviše 50 sudionika.

Sportsko natjecanje koje se provodi izvan jasno definirane arene i kojemu je cilj natjecanjem privući sudionike a ne publiku javno je događanje. Za ova natjecanja vrijedi zabrana javnih događanja s više od 50 sudionika. Pojmom *sudionika* obuhvaćaju se izvođači.

Švedski je sportski savez u suradnji s Policijom došao do objašnjenja da će se pod brojem sudionika računati sudionici koji se istovremeno nalaze u natjecateljskom prostoru.

- Za sportove sa *zajedničkim startom* organizator istog dana ili istog vikenda na istom igralištu može organizirati nekoliko natjecanja za po 50 sudionika – sve dok sudionici prvog natjecanja imaju vremena napustiti područje natjecanja prije dolaska sljedeće skupine sudionika.

- Za sportove s *pojedinačnim startom* u natjecanju može sudjelovati više od 50 sudionika tijekom istog dana ili istog vikenda ako se startna vremena mogu rasporediti tako da je istovremeno najviše 50 sudionika u natjecateljskom prostoru.

Više informacija o javnim događanjima i načinu na koji treba računati broj sudionika možete pronaći na web-stranici Policijske uprave. Ako imate pitanja, možete kontaktirati sportski savez svoga sporta ili radnu skupinu Švedskog sportskog saveza za pitanja u vezi s koronom na mail corona@rfsisu.se.

Zadovoljstvo Vladinim prijedlogom o potpori u kriznoj situaciji i izuzeću od „zabrane 50”

Vlada je predstavila svoj prijedlog za dodatnu potporu sportskim djelatnostima od milijardu kruna za ostatak 2020. godine. Istodobno je najavljeno da će prijedlog za izuzeće kulture i sporta od zabrane okupljanja više od 50 osoba biti upućen na brzo razmatranje.

Ažurirano: 21. kolovoza 2020. 10:40

Više

Ministar unutarnjih poslova Mikael Damberg (Socijaldemokratska stranka) i ministrica sporta Amanda Lind (Zelena stranka) predstavili su Vladin prijedlog za financijsku potporu, za koji Vlada traži potporu stranaka iz koalicije.

– Veseli me, a i izuzetno je važno za sport, što Vlada danas predstavlja prijedlog o dodatnoj financijskoj potpori koja će pomoći sportskim udrugama da nastave provoditi svoje aktivnosti. Sada se samo nadamo da će stranke biti suglasne oko prijedloga – kaže Björn Eriksson, predsjednik Švedskog sportskog saveza i Pučkog učilišta Sportskog saveza.

Mnogim nacionalnim savezima pojedinih sportova i sportskim udrugama bilo je teško za vrijeme koronakrize zbog otkazanih događanja, prilagođavanja aktivnosti i velikih financijskih i sportskih posljedica. Švedski sportski savez u stalnom je dijalogu s Vladom, Agencijom za

javno zdravstvo i Policijom u vezi sa zabranom javnih okupljanja i javnih događanja s više od 50 ljudi.

Vlada je upravo iznijela prijedlog o preispitivanju navedene zabrane što se tiče sporta i kulture.

– Dobro je što je Vlada uslišala želju predstavnika sportskih djelatnosti da dopuste određenu publiku na događanjima. Činjenica da se prijedlog sada šalje na razmatranje kao iznimka od zakona o zabrani okupljanja više od 50 osoba na javnim događanjima dobra je, a treba se provesti što je moguće prije. To bi omogućilo ugošćivanje publike na događanjima od 1. listopada – kaže Björn Eriksson.

Savez će odgovoriti na upit za razmatranje u ime cjelokupnog sporta i istaknuti da je važno da se Vlada ne ograniči samo na publiku koja sjedi, već da u obzir treba uzeti raznolikost sportskih događanja. Primjerice, utrke i natjecanja u orijentacijskom trčanju koja nemaju omeđenu arenu.

– Švedski sportski savez započeo je analizu utjecaja pandemije korone na duži period, a ne samo po tromjesečju. Važno je da se sada pripremimo za nastavak provođenja intenzivnijih sportskih djelatnosti za još jaču Švedsku. Radujemo se raspravama o tome i o odobravanju novčanih sredstava za 2021. godinu.

Za više informacija kontaktirajte

Björna Erikssona

Predsjednika Švedskog sportskog saveza i Pučkog učilišta Sportskog saveza

070-626 46 06

7.2.2. Översättning till kroatiska 2

Bengt Öwall i Esben Boeskov Øzhayat

Procjena potreba liječenja – fokus liječenja

Dijagnosticiranje bolesti i planiranje liječenja u dentalnoj medicini uglavnom se percipira kao intraoralni i stomatološki problem s ciljem liječenja bolesti ili rješavanja funkcionalnog problema. Posljednjih godina sveobuhvatne procjene potreba te vlastite želje pacijenata postaju sve važnije, a u, primjerice, estetskoj stomatologiji, postale su apsolutno ključne. U nekim slučajevima s prilično visokom biološkom cijenom. Prema švedskim Nacionalnim smjernicama za zubnu skrb odraslih znanje o tome „kako pacijent doživljava svoju situaciju prije i nakon tretmana, u smislu funkcionalnosti, udobnosti i načina života te kako pacijent vidi vlastitu ulogu u liječenju“ nedostavno je. Pregledom literature, raspravom i kliničkim, ilustrativnim primjerima, ovo je razjašnjeno kako bi se stvorila osnova za kontinuirano promišljanje i dubinsko proučavanje.

Čini se očitim da bi podrobna dijagnoza bolesti zuba, bolesti usne šupljine i drugih stanja u usnoj šupljini trebala biti osnova za odabir liječenja. Međutim, stvarnost nije ni približno tako jednostavna.

Erik Dabelsteen, profesor emeritus oralne dijagnostike na Stomatološkom fakultetu u Kopenhagenu, u svojoj knjizi „Zdravo ili bolesno?“⁵² ističe da se u „stomatološkoj praksi pacijente pregledava te im se postavljaju dijagnoze, a da to obično ne dovodi do širih filozofskih razmatranja kod stomatologa“⁵³. Kolege stomatolozi vjerojatno se mogu složiti da se procjena potreba za liječenjem u dubljem smislu zanemaruje.

---

⁵² Prijevod s danskog.

⁵³ Prijevod s danskog.

Osim što je znanje nedostavno, nedostaje znanstvenih dokaza između ostalog i o tome „kako pacijent doživljava svoju situaciju prije i nakon tretmana, u smislu funkcionalnosti, udobnosti i načina života te kako pacijent vidi vlastitu ulogu u liječenju“ (1).

Znanstveno utemeljene činjenice dugo su već temeljnim pojmom u zdravstvu kako za dijagnostiku i terapiju tako i za provođenje liječenja. Međutim, to podrazumijeva postojanje takvih činjenica, kao i to da pojedinac koji pruža skrb ima pristup tome znanju na način koji ga čini primjenjivim u praksi.

Profesor Bjarni Pjetursson s Islanda u svom je predavanju s temom „Planiranje protetskog liječenja – znanstveni način“⁵⁴ na Godišnjem skupu Danskog udruženja stomatologa⁵⁵ 2014. godine istaknuo da se u praksi treba slijediti princip „pristupa temeljenog na kombinaciji znanstvenih dokaza i zdravog razuma“⁵⁶ (2).

Za mnoge su klinike problemi s odabirom terapije obično povezani s pronalaženjem načina za rješavanje tehničkih problema ustanove, kao i sa zadovoljavanjem potrebe da se pronađu ekonomski prihvatljivih rješenja.

Podučavanje iz stomatologije uglavnom je jednako u svim nordijskim stomatološkim školama, što uključuje osnovne procjene oralnog zdravlja i zubnu njegu. U kliničkoj se stomatologiji međutim praktični uvjeti uvelike razlikuju među zemljama, ovisno o tradiciji u pogledu kulture liječenja, ekonomskim uvjetima, sustavu javnih naknada i drugih sličnih pitanja koja znatno utječu na odabir liječenja. Unutar svake zemlje postoje i velike razlike između klinika smještenih u dobrostojećim dijelovima velikih gradova i onih u područjima s klijentelom nižeg društveno-ekonomskog položaja. Razlika među klijentelom stomatoloških klinika u nordijskim zemljama uvelike varira.

Svrha ove prezentacije jest izdvojiti neka općenita pitanja u vezi s procjenom potreba i fokusa liječenja ukazujući, za svakodnevno promišljanje, na aspekte važne kako za smjer liječenja tako i za liječenje pojedinog pacijenta. Nadamo se da će za moderno zdravstvo, s visokim zahtjevima za obrazlaganje razloga i dokumentacije, naše napomene biti korisne.

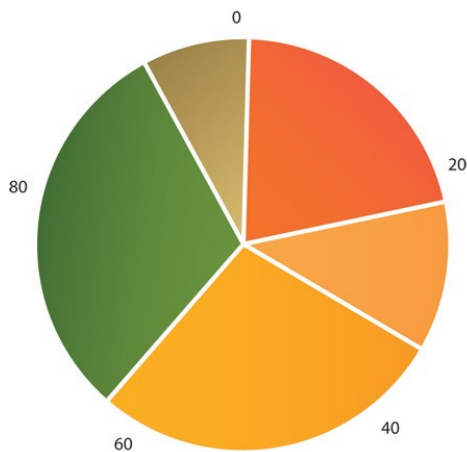
---

⁵⁴ Prijevod s engleskog.

⁵⁵ U izvorniku: „Dansk Tandlægeforenings Årskursus“.

⁵⁶ Prijevod s engleskog.

Slika 1. Dijagram uz metodu Raspored za evaluaciju individualne kvalitete života – izravno mjerenje⁵⁷, koja se koristila za analizu aspekata kvalitete dentalnog stanja te za analizu pogleda na liječenje. Pacijent procjenjuje važnost problema, želja i očekivanja stavljajući naglasak na različite dijelove dijagrama. Zatim se svakom području pridodaje individualno određeno značenje tako što se njegova površina određuje promjenom veličine dijelova dijagrama.

Stomatološka dijagnostika – više od samih zuba i usne šupljine?

Sljedeća se izjava u velikoj mjeri odnosi i na dentalnu medicinu: „Medicinske dijagnoze jednostavno se sastoje od skupa takvih simptoma i znakova za koje se vjeruje da su posljedica različitih vrsta bolesnih procesa koji se odvijaju u pacijenta“ (3).

Fleischhauer i Hermerén u „Ciljevima medicine tijekom povijesti i danas“⁵⁸ pišu da su „briga, liječenje, pomaganje i sprečavanje bit medicine“⁵⁹, a nešto kasnije i da je „od svojih antičkih početaka medicina pokušala ostvariti svoje esencijalne ideje ili intrinzične ciljeve postavljanjem operativnih ciljeva i osmišljavanjem metoda za postizanje tih ciljeva“⁶⁰ (4).

Cilj stomatološke dijagnostike jest, u skladu s ciljem SZO-a, a to je da je „zdravlje stanje potpune tjelesne, mentalne i socijalne dobrobiti, a ne samo odsutnost bolesti ili nemoći“, istodobno pronaći put do oralnog zdravlja te dobrobiti pacijenta.

⁵⁷ Prijevod s engleskog.

⁵⁸ Prijevod s engleskog.

⁵⁹ Prijevod s engleskog.

⁶⁰ Prijevod s engleskog.

Stomatološka dijagnoza često je opis trenutnog stanja pacijenta, s fokusom na stanje zuba. Procjena/dijagnoza rijetko uključuje procjenu pacijentova općeg, zdravstvenog, psihološkog ili socijalnog stanja, a još rjeđe procjenu pacijentova shvaćanja vlastitog stanja. Većina pacijenata svjesna je vlastitih problema, ali ih ne artikulira, a po pitanju drastičnih ili presudnih odluka iznenađujuće su „neuki“. Pacijenti najčešće primjećuju vanjske estetske probleme ili probleme povezane sa žvakanjem i sl., dok gotovo nikada ne primjećuju uobičajene bolesti zuba, a ispadanje zuba ne doživljavaju kao bolest. Pitanje je kako sama stomatološka struka u osnovi gleda na potrebu za njegom zuba. U švedskom općem stomatološkom osiguranju ne postoji pojam dijagnoze, već se koristi izraz „stanje“, koji se povezuje s brojem „mjera“/liječenja s pravom na naknadu.

Stomatolog koji pregledava pacijenta uglavnom uzima kratku stomatološku anamnezu te se usredotočuje na razlog pacijentova dolaska. Rijetko se koriste nalazi da se analizira kako je do određenog stanja došlo ili da dobivena znanja postanu temeljem za buduće liječenje, da se liječenje sagleda iz drugih kutova izvan pojedinačnog iskustva ili, još važnije, da se o načinu liječenja raspravlja iz šire perspektive.

Opis problema trebao bi, osim jasne stomatološke dijagnoze, obuhvaćati i procjenu zuba i njihova značenja za točno određenog pacijenta, kako kratkoročno tako i, možda još važnije, dugoročno. Većina pacijenata umjesto razumijevanja svoje dugoročne stomatološke procjene želi rješenje problema „sada i ovdje“. Često su i financije odlučujući čimbenik koji nažalost utječe na to da kratkoročne i brze odluke prevladavaju. Vidi slučaj 1 (slika 2).

Slika 2a-c. Posljedice ranih ekstrakcija. Teško planiranje liječenja.

Upoznavanje pacijentove situacije i procjena budućeg razvoja, a time i potrebe za zubnom njegom delikatan je zadatak. Nerijetko se to rješava tako što se pacijent i zubar dugo poznaju. U nekim slučajevima ovakav produbljeni odnos nije od važnosti, primjerice kada pacijent uglavnom ima dobre zube i treba „običnu“ redovitu njegu ili kada je pacijent već dostigao stanje koje se može smatrati završnim stadijem. Izbor između radikalnog, brzog i isplativog liječenja i opsežnog, zahtjevnog i skupog, možda čak i tehnički rizičnog liječenja toliko je težak da ni

pacijent ni stomatolog takve odluke ne bi trebali donositi na brzinu. Mnogi to pacijenti ne shvaćaju te ih o tome treba savjetovati. Vidi slučaj 2 (slika 3).

Slika 3a-d. Društveno i ekonomski teško rješivo. Dugoročno, sukcesivno planiranje i liječenje.

Ispitivanje, cjeloviti rendgenski pregled, rasprava i informiranje često su slabo plaćeni, što može doprinijeti nedostacima u tom pogledu.

Nacionalne kliničke smjernice za određivanje intervala između dijagnostičkih pregleda u stomatološkoj njezi danskog tijela za zdravlje⁶¹ jasno to opisuju; 1. Dijagnostički pregled osnovni je pregled novih pacijenata s cjelovitom socijalnom, medicinskom i zubnom anamnezom, kliničkim pregledom zuba, usta i čeljusti te procjenom rizika za pacijenta; 2. Statusnim pregledom ažuriraju se anamneza, klinički pregled zuba, usta i čeljusti te procjena rizika; 3. Fokusirani pregled kontrolni je pregled koji se fokusira na trenutni zdravstveni problem, a koji je dijagnosticiran ranije i dio je prevencije i liječenja potrebnog za to stanje (6).

Troškovi stomatološkog liječenja uvelike utječu na stvarne dijagnoze i dvojbeno je je li usmjerenost na financije, kao što se vidi na web-stranici švedskog Zavoda za socijalno osiguranje: „Određivanje cijena stomatoloških tretmana slobodno je. Zubari i zubni tehničari sami određuju cijenu različitih tretmana. *Imate pravo unaprijed znati koliko će vas što koštati i možda bi vam se isplatilo usporediti cijene* (naše isticanje)“, dugoročno u najboljem interesu za pacijenta (7).

---

⁶¹ Prijevod s danskog.

7.2.3. Översättning till kroatiska 3

Pravila Svjetskog prvenstva

Igra se igra prema pravilima u knjižici „Kubb – igra u kojoj svi mogu sudjelovati“, dakle vrijede osnovna pravila, a ne varijante. To podrazumijeva da se bacanja protiv kralja izvode s osnovne linije, i to ih izvodi samo ona ekipa koja je oborila sve kubove u polju, kao i protivnikove osnovne kubove, nakon čega više nema „postavljanja“ izbačenih kubova.

Pravila koja se mogu pronaći u raznim časopisima i letcima nisu uvijek u skladu s pravilima Svjetskog prvenstva.

Cijelu knjižicu pravila „Kubb – igra u kojoj svi mogu sudjelovati“ možete pronaći ovdje: Pravila SP-a. Pravila su dostupna na sljedećim jezicima: švedski, danski, norveški, finski, francuski, engleski, njemački, nizozemski i španjolski.

Napomena: nova pravila, uvedena 2019. godine, označena su podebljanim crnim fontom.

DETALJNA PRAVILA

Općenito.

- Igra se igra prema pravilima u knjižici „Kubb – igra u kojoj svi mogu sudjelovati“, dakle vrijede osnovna pravila, a ne varijante. To podrazumijeva da se bacanja protiv kralja izvode s osnovne linije, i to ih izvodi samo ona ekipa koja je oborila sve kubove u polju, kao i protivnikove početne kubove, nakon čega nema „postavljanja“ izbačenih kubova.
- Veličina igrališta je 5x8 metara.
- Ekipa se sastoji od šest članova. Ako se ekipa sastoji od manje članova, primjerice od četvero, u svakoj se rundi mogu bacati samo četiri štapa. Dakle jedan član ne smije baciti više od jednog štapa. Ako se tim sastoji od više od šest članova, članovima tima dopušteno je izmjenjivati se između rundi. Tko će iz ekipe bacati, potrebno je odlučiti prije početka pojedine runde.
- Nijedan natjecatelj ne smije biti članom nekoliko različitih ekipa.
- Štapovi za bacanje promjera su 44 mm i duljine 30 cm te su izrađeni od borovine.
- Linije igrališta tanke su „kao konac“ i prolaze sredinom štapova za omeđivanje igrališta.

- Ako su sudci prisutni na utakmici, javljaju se kada dođu da su došli suditi npr. helikopterska bacanja.

- Nesportsko ponašanje i ometanje – za cijelu ekipu: Ekipa se upozorava da način na koji se ponaša nije prihvatljiv i da će, ako ne prestane, biti proglašena gubitnikom igre. – za pojedinačne sudionike: Sudionika se upozorava da način na koji se ponaša nije prihvatljiv i da će, ako ne prestane, biti primoran napustiti igru, a njegova će ekipa igru nastaviti sa samo pet štapova za bacanje.

Sudac u stvarno ozbiljnim slučajevima odmah dosuđuje kaznu, a inače prvo upozorava, a zatim dosuđuje kaznu.

- Nije dozvoljeno uklanjanje središnjih ili kutnih štapova ni u kojem času tijekom utakmice.

- U jednoj rundi može sudjelovati najviše 6 igrača.

- Svaki se meč igra na dva dobivena seta, osim na Malom svjetskom prvenstvu, gdje se igra samo jedan set.

Početak igre.

- Prvo obje ekipe odlučuju kako će se štapovi bacati. Ili početna ekipa započinje s bacanjima 2-4-6 ili se, ako ekipe tako odluče, odmah baca po 6 štapova. **Ako se ekipe ne usuglase, utakmica započinje bacanjima 2-4-6**, odnosno ekipa koja je prva na redu baca samo 2 štapa, sljedeća ekipa baca 4, a nakon toga obje ekipe bacaju po 6 štapova u svakoj rundi. S novim setom postupak započinje ponovno.

- Koja ekipa započinje igru? Nakon što su ekipe odlučile kako će se štapovi bacati, odlučuju i koja ekipa započinje igru prvim bacanjem. To se odlučuje tako da po jedan igrač iz ekipe istovremeno baca svoj štap prema kralju, a ekipa koja štap baci najbliže kralju a da ga ne sruši (dakle štap smije dodirivati kralja sve dok ga nije srušio) može ili odabrati da će ona bacati prva ili može birati stranu. Kada se odlučuje koji je štap najbliže kralju, u obzir se uzima bilo koji vrh štapa. Ako ekipa odluči bacati prva, suprotna ekipa može odabrati stranu igrališta.

Bacanje štapova.

- Štapovi se smiju bacati samo odozdo te samo paralelno sa smjerom bacanja. Takozvana helikopterska bacanja zabranjena su.

- Helikopterska bacanja štapova za bacanje diskvalificiraju se, a kubovi koji su eventualno bili srušeni takvim bacanjem podižu se.

- Bacanje štapova – helikoptersko bacanje

Bacanje se smatra „helikopterskim bacanjem“ kada se štap vodoravno rotira za više od 90° (četvrtinu okreta) prije nego što udari u bilo što – dakle računa se i udar o tlo. Bacanja koja podsjećaju na vjetrenjaču, dakle bacanja u kojima se štap rotira okomito, dozvoljena su. Razlika između helikopterskih bacanja i bacanja koja podsjećaju na vjetrenjaču jest kut rotacije od 45°.

Bacanje se broji ako minimalno polovica bačenog štapa prolazi trenutnu liniju bacanja.

Ekipe koje žele mogu koristiti talk, a ako protivnička ekipa misli da ju to ometa, iz tajništva se mogu nabaviti krpe kako bi se štapovi obrisali prije bacanja.

- Bacanje – prijestup

Obje noge na početku bacanja moraju u potpunosti biti iza trenutne linije bacanja i unutar bočnih graničnih linija. Za vrijeme bacanja igrač ne smije napraviti ni jedan korak preko linije bacanja / bočne linije. Ako se to dogodi, bacanje se računa kao prijestup i poništava se. To se također odnosi na ruku ili drugi dio tijela. (Obje noge moraju biti na zemlji iza/unutar linije bacanja, a igrač mora mirovati prije nego što mu se dopusti zagaziti na „zabranjeno tlo“.) Nije dopušteno istovremeno skočiti i baciti štap. Dopušteno je nagnjanje prema naprijed prilikom bacanja i uz to stajanje na samo jednoj nozi, noga koja je u zraku može biti izvan bočne linije, a položaj bacanja je stojeći.

- Prijestup: Ako je moguće, sudac sudi prijestup prije samog bacanja. Bacanja s prijestupom poništavaju se bez prethodne opomene.

- Za bacače u invalidskim kolicima središta kotača računaju se kao noge.

- Ekipa koja ne baca mora biti najmanje 2 metra iza vlastite osnovne linije kada protivnici bacaju.

- Kubovi se ne smiju pomicati sa svoga mjesta kako bi bacač imao bolji položaj za bacanje.

Bacanje i postavljanje kubova.

Pri bacanju kubova u polje, prvo se bacaju svi pogodeni kubovi, a zatim i oni „nevažeci“, a ako nakon toga ponovno bude „nevažeci“, oni postaju „kazneni kubovi“. Kubovi se dakle mogu i postaviti i izbaciti, a tim ima samo dva kruga za ubacivanje kubova u polje, dakle ne dva pokušaja po kubu.

- Bacanje – prijestup

Obje noge na početku bacanja moraju u potpunosti biti iza trenutne linije bacanja i unutar bočnih graničnih linija. Za vrijeme bacanja igrač ne smije napraviti ni jedan korak preko linije bacanja / bočne linije. Ako se to dogodi, bacanje se računa kao prijestup i poništava se. To se također odnosi na ruku ili drugi dio tijela. (Obje noge moraju biti na zemlji iza/unutar linije bacanja, a igrač mora mirovati prije nego što mu se dopusti zagaziti na „zabranjeno tlo“) Nije dopušteno istovremeno skočiti i baciti štap. Dopušteno je naginjanje prema naprijed prilikom bacanja i uz to stajanje na samo jednoj nozi, noga koja je u zraku može biti izvan bočne linije, a položaj bacanja je stojeći.

- Kubovi se mogu bacati i „poprijeko“, ali još uvijek samo bacanjem odozdo; svi se kubovi bacaju s osnovne linije.
- Kubove može bacati tko god želi.
- Kubovi koji su srušeni i ponovno postavljeni smatraju se srušenima. Da bi se smatrao srušenim, sva četiri kuta kuba moraju napustiti zemlju.
- Kubovi koji su odgurani s terena bez rušenja odmah se vraćaju u teren, i to tako da je barem polovica kuba unutar linija terena.
- Slučajno srušene kubove samo se ponovno postavlja.
- „Kazneni kub“ ne smije se postaviti bliže od jedne duljine štapa za bacanje kralju, kutnom štapu ili središnjem štapu.
- Podizanje kubova i nakrivljenih kubova. Kubovi se podižu preko ravnog brida čija su dva kuta na zemlji. Kada se bačeni kubovi podižu, ne smije ih se pomicati naprijed-nazad kako bi se isprobalo koja je pozicija najpovoljnija.
- Kada kubovi leže na hrpi, mora se započeti s postavljanjem onih na vrhu te onih koji su nakrivljeni. Oni koji leže na vrhu prenose se preko najbližeg ruba, a nakrivljeni kubovi moraju se postaviti ondje gdje su oslonjeni jednim svojim kutem. Ako kub leži nakrivljen povrhu drugih kubova s jednim krajem bez uporišta, a drugim naslonjen na drugi kub, umjesto na tlo, kub se prvo vodoravno polaže na kubove ispod njega, a zatim se preko najbližeg ruba prenosi na zemlju. Ako između dvaju položenih kubova ima mjesta za onaj „viseći“, on se polaže između njih.

- Kubovi se smiju podići čak i ako su međusobno u izravnom kontaktu, i to tako da se kub koji leži podiže uz onaj koji stoji. Međutim, kub prije svega treba podići uz površinu na koju stane cijeli kub.
- Računa se da je kub unutar polja ako barem polovicom prelazi liniju polja nakon što je podignut.
- Nakrivljeni kubovi: Sve oko kuba treba se maknuti te vidjeti hoće li pasti; ako ostane stajati, može se ispraviti prije sljedeće runde bacanja.
- Kubovi koje se slučajno sruši bez obzira na to kako, podižu se kao da se ništa nije dogodilo.
- Kub koji je pogođen, ali ne i srušen, računa se kao srušen ako padne u nekom trenutku tijekom runde, nebitno kada. Nakon što se baci i posljednji štap, obrambeni tim smije popraviti kubove.
- Ako bačeni štap pogodi zadnji kub u polju koji se počne njihati, a zatim isti štap pogodi kub na osnovnoj liniji koji padne neposredno prije nego što je pao kub u polju, kub s osnovne linije ponovno se postavlja na svoje mjesto.

Gađanje kralja.

- Kralj

Pravilo „drvo-o-drvo“ odnosi se na kralja koji je slučajno srušen. Ako je kralj srušen s mjesta koje nije osnovna linija, igra je izgubljena. Čak i pri prijestupu.

- Kralja se smije ispraviti između rundi.
- Kralja se mora srušiti jednim bacanjem.
- U slučaju prijestupa bacanje se poništava, a igra se nastavlja.

DIJELOVI I POSTAVLJANJE IGRE

Igralište na Svjetskom prvenstvu dimenzija je 5x8 metara, a igra se postavlja kao što je prikazano na slici.

Igralište se može povećati ili smanjiti, ovisno o vještini igrača.

1: Kralj, 2: Kub, 3: Štapovi za bacanje, 4: Kutni štapovi (za omeđivanje igrališta), 5: Osnovna linija

TAKTIKA

- Kad je potrebno srušiti puno kubova, važno je pokušati ih zbiti kako bi se jednim bacanjem moglo srušiti što više kubova.
- Obično je pametno pustiti najvještijeg bacača da baca posljednji.

7.2.4. Översättning till kroatiska 4

Porodaj

Dobrodošli u rodilište.

Crvena zona

Zgrada 14

Kat 5

Odjel 16

Ako ste već počeli rađati, nazovite: 08 – 655 58 83.

Ako imate pitanja ili želite dogovoriti termin, nazovite: 08 – 655 58 84

(7:30 – 14:30)

Ljubazno vas molimo da ugasite svoje mobilne telefone.

Dobrodošli!

U hodniku nema ogledala. Trebalo mi je vremena da shvatim što nedostaje, ali to je jedna od onih stvari koja nikome ne može promaknuti. Ovdje nema ni ogledala, ni prozora, ni televizijskih ekrana, ovdje smo samo ja i alarm što pišti sa stropa. Nikad nisam bio bliže samome sebi nego što sam ovdje, i kamo god da krenem, krećem se prema van.

Odjel

I

Noć je i hodam hodnikom, od jedne do druge strane. Potpuno je prazan, no kada je u hodniku i u sestrinskoj sobi mirno, u sobama ima najviše posla. Kroz gotovo sva se vrata čuju krikovi, prodorni, no prigušeni zvučnom izolacijom. Prije nekoliko trenutaka počeo je zavijati veliki

alarm, zacrvenivši sve zelene znamenke na stropu: trčeći su ženu u bolničkom krevetu odvezli u Operacijsku salu. Bilo je to njeno prvo, a već je izgubila 2.4 litre.

Na putu kroz hodnik zastanem pred Operacijskom salom. Odande se ne čuju vriskovi, samo šištanje plina, zveket odlaganja instrumenata na čelične pladnjeve i prigušeni, ritmični udarci. Vrata izgledaju poput ulaza u zračnu komoru na svemirskoj letjelici, a ja sam svjestan da se unutra događa nešto što uopće ne želim zamišljati.

Rodilište nikada ne spava. Svaki od tristo šezdeset pet dana u godini, a čak i onaj tristo šezdeset i šesti u prijestupnoj godini, rezerviran je za trudnoću, i nema tog trenutka u danu kada novi otkucaj sata neće najaviti dolazak budućih mama s puknutim vodenjakom i trudovima. Rađaonica se sprema, čisti i briše poslije svakog pacijenta, kao što se i imena zapisuju i brišu kraj brojeva soba na ploči u sestrijskoj sobi, plahte i halje bacaju se na pranje pa se vraćaju, a posude pacijenata iznova i iznova prolazi kroz perilicu posuđa.

Smjene se izmjenjuju u sedam ujutro, pola tri poslijepodne i devet navečer – a s njima se izmjenjuju i dojmovi primalja koje odlaze i primalja koje dolaze. Svakog jutra, točno prije dnevne smjene, hodnik doživljava čišćenje kako bi, kao njihalo na zidnome satu, označio da je još jedan dan prošao, a oglasna se ploča na ulazu cijelo vrijeme puni pribadačama: ružičaste za djevojčice, plave za dječake i crvene za – kaže se – one koji nisu uspjeli.

Nakon svakog se pacijenta soba mora očistiti. Uvijek dolaze ovamo u žurbi, svojim autom ili taksijem, ali uvijek s torbom spakiranom unaprijed. Nikad se ne zna koliko će se ovdje zadržati, što će trebati i koja će odjeća u kojem trenutku biti prikladna. Pasta i četkica za zube obavezna su oprema, a i u knjigama kažu da je porod lakši ako sobu ispuniš *djelićem sebe*. Onda se pak raspakiravaju se i rasprostranjuju po sobi – *savijaju gnijezdo*, rekle bi medicinske sestre.

I prije nego što izađe van preparkirati automobil na parkiralište za pacijente – mama je već u kolicima na putu prema tamo – tata baca još jedan pogled na sobu kako bi se uvjerio da ništa, pa čak ni plava reklamna torba s pelenama, nije zaboravljeno: soba je u rasulu. Na podu, na stolu i na krevetu mokri ručnici, pladnjevi s napola pojedenim sendvičima i hladnom kavom, plahte mokre od znoja i groznice, plastične vrećice pune plodove vode i posvuda krv. Krv u krevetu, na umivaoniku, na zahodskoj školjci, na CTG-u, na anestetskoj maski, po podu.

Ako je vremena dovoljno, najbolje je sve nakratko ostaviti nakon što odu – takvu bljuzgavu krv je nemoguće počistiti tek svježju. Ako je žurba, oprema za čišćenje dovozi se odmah.

Samo čišćenje ne traje dugo. Jer prije pacijenata soba je bila čista i, ma kako loše sada izgledala, prljava je tek površinski. Uostalom, u sobi su samo ravne površine, pa se brzo čisti. Sve što treba jest navući par jednokratnih rukavica i skupiti ručnike i plahte u jednu vreću. Svezati je plavom vezicom i ubaciti u tunel za prljavi veš. Krpom zatim prebrisati medicinsku opremu. Baciti krpu. Ne smije se dvaput umočiti u lavor s vodom. Uzeti novu i obrisati anestetsku masku, stropnu lampu i CTG. Trećom obrisati dva jastuka, četvrtom okvir kreveta, petom stakleni stol i dva stolca. Za zahod ih je potrebno jednako toliko, ali nakon toga se možeš prebaciti na pranje poda. Ako se krv osušila, lako ju je ukloniti, osim na rubovima mrlja, gdje se jače skorila.

Na kraju se mali plavi madrac iz kreveta odlaže u skladište, a podnica na kojoj je stajao sklapa se ispod okvira kreveta. Dijelovi CTG-a brišu se još jednom i odlažu u pripadajuće ladice. Korišteni instrumenti odlažu se u posudu sa sterilnom tekućinom u praonici kako bi se kasnije oprali. Sve vreće s otpadom prazne se, a nove se postavljaju na njihova mjesta. Soba je sada prazna.

Nova posteljina uzima se iz skladišta: plahta, navlaka, jastučnica, navlaka za vreću s pijeskom i plastična trokutasta vrećica s decilitarskom mjericom za skupljanje plodove vode. Plahta je bijela s osam plavih pruga i otisnutim natpisom „Stockholmska županijska uprava“. Ispod madraca se prvo zataknu rubovi kraćih stranica, a zatim i duljih: tako krevet najdulje ostaje uredno složen. Gornji dio plastike u podnožju kreveta potrebno je razdvojiti, a vrhove jedne stranice zataknuti ispod madraca kako bi podnožje kreveta bilo prekriveno plastikom, dok je drugu stranicu potrebno smotati – pri čemu je važno da se cijelom dužinom mota jednako, inače će biti iskrivljena – sve dok se ne otkrije vezica koju je potrebno oprezno svezati za okvir kreveta. Trokutasti vrh, s mjericom koja označava decilitre, treba slobodno visjeti nakon otvaranja. Navlaka je izrađena od malo grublje tkanine. Ona se prebacuje preko podnožja kreveta da se plastika ne vidi te se slaže tako da ne prekrije cijeli madrac: najbolje je da prekrije otprilike trećinu njegove dužine kako se ne bi zgužvala pri sklapanju ili rasklapanju kreveta. Rubovi navlake također se moraju zataknuti ispod madraca i čvrsto napeti kako se cijela postelja ne bi raspala. Naposljetku se, prije nego što kolica za čišćenje napuste sobu, jastuk oblači u jastučnicu, a vreća s pijeskom u svoju navlaku. Soba je spremna za one koji će uskoro ponovno doći raširiti svoje stvari i još si jednom saviti gnijezdo.

– Ne koristi istu krpu za zahod i za umivaonik!

Kada je soba spremna, s ploče u sestrijskoj sobi sobi križa se „spr.“ i ne dodaje ništa drugo. Prazno polje označava slobodnu sobu, kad su sva polja prazna, svi tanjuri čisti i svaki kutak očišćen, na odjelu je mirno, baš kao što bi trebalo biti; to se ne događa gotovo nikad, ali cijelo vrijeme radimo s tim ciljem. S ciljem postizanja dojma da se ništa nije dogodilo, da vrijeme uopće nije prošlo.

Vrijeme. Noću je najmanje predvidljivo. Ništa se ne planira za noć, ali sve što se dogodi, mora se riješiti. Danju je primalja mnogo i poprilično su jednako zaokupljene poslom, ne samo prirodnim porođajima nego i razgovorima s pacijentima, najavljenim pregledima i carskim rezovima – ukratko, pacijentima s rezerviranim terminima. Takvi ne dolaze noću, a zna se dogoditi da je sve što čitav odjel treba napraviti u deset sati otpustiti ženu koja je rodila večer prije. Ali zna se dogoditi i da su sve sobe pune, a da primalje, kojih je tek nekolicina noću, moraju trčati od sobe do sobe dok jutarnja smjena ne ušeće sa šalicama kave u rukama. Za takvih noći ni jedna medicinska sestra ne stigne dopuniti kolica s hranom ili pripremiti pladanj za užinu. I upravo sam radi takvih noći ja ovdje.

II

Pravilo da se kraći rubovi plahte prvi moraju zataknuti pod madrac zasigurno nije nigdje zapisano, ali isto tako nitko nikada zasigurno ne bi krenuo obrnutim redoslijedom. Jednostavno je tako.

Na odjelu se svi vode Pravilom. Nitko ga ne zove tako, ali svi znaju za Pravilo. Ono nije očito na prvu, i isprva me zateklo, ali ubrzo sam mu se pokorio. Pravilo je to koje pokreće cijeli odjel – daje vjetar u leđa, prožima nas i svakome pokretu određuje smjer.

Naći ćeš ga u statičnom elektricitetu u tipkama dizala. Čak i ako se suzdržavaš od pritiskanja tipki prstima kako bi izbjegao električni udar i oprezno tipku pritisneš laktom, nikako ga ne možeš izbjeći. Pravilo određuje na kojoj će polici stajati mlijeko i kako će ubrusi biti složeni na poslužavniku. Kako složiti posteljinu, koliko gusta ajnprenu juha treba biti i kojim će se redom prazniti koševi za smeće. Kao i u elektricitetu Pravilo je i u zraku, a svakim ga udahom udišemo. Poput majke uči nas svemu, a mi ga ustrajno dan za danom i noć za noći samo utvrđujemo.

Tko god izvana dođe ovamo ostane zbunjen. Ali zašto ne bi mogli, pitaju se, ali progutaju neizgovoreno – zapisano je bilo već na plakatu *Mobilni telefoni zabranjeni* na ulaznim vratima. Prihvatili su Pravilo onda kada su ugasili mobitele i kako bi se sada mogli protiviti, oni koji

nose zaštitne navlake na cipelama i koji se mogu obući u koju god duginu boju, osim, jasno, u bijelu i plavu?

Pravilo je rezultat taloženja tisuća primalja i medicinskih sestara i njihovih kretanja, njihove uigranosti kad se brinu o tri pacijenta odjednom, kako na ovom odjelu tako i općenito. Pravilo je ona tvrda hrid oblikovana valovima. Pravilo je sam tlak zraka s kojime odjel živi. Kako bi se ponavljanje povijesti moglo izbjeći kad se iste stvari ovdje događaju iznova i iznova?

Previše bi bilo izjaviti da je odjel živo biće, nije on ništa više od zbroja mjesta i ljudi koji mu pripadaju, no istovremeno funkcionira tako da bi bilo potpuno prirodno promatrati ga kao životinju, što je poprilično jezivo. A kako drugačije protumačiti da svi ovdje slažu posteljenu na isti način i uvijek reagiraju identično na najmanje podražaje ako nisu dio jednoga bića?

Gotovo kao da je ovaj odjel načinjen od nekog svog kemijskog elementa. Iako ga ne pronalazim ni u aparatu za kavu ni u ostavi za metle, nema sumnje da se nalazi ovdje kad ga ne tražim. Kad sjednem i pokušam shvatiti o čemu se tu radi, ne uspijevam čak ni ako zatvorim oči, no dok slažem sendviče u kuhinji rodilišta, ove mi se misli ponovno došuljaju – i izgleda da ne postoji način kako to objasniti.

Ne može se reći da su ova svojstva specifična za neki od dijelova odjela, ali ona ni ne nastaju spajanjem svih njegovih dijelova; pojavljuju se tek kada dođem ovamo i pravila nazovem Pravilom. Tražim ga, osluškujući što se događa u sestrinskoj sobi, ali cijelo vrijeme stojeći ispred. Nakon nekog vremena Pravilo kao da nestane pred mojim očima, kao da stvari nikad nisu bile čudne; kako ne bih zaboravio da Ono postoji, cijelo vrijeme moram razmišljati o tome da sam i ja nekada ovamo došao prvi put.

Pravilo je crna mačka koja se šulja uokolo i izviruje iza ugla prateći što se sve ovdje događa, ali bježi kada ju poželiš pogladiti. Nitko ne zna gdje živi i nitko o tome ne razgovara. Možda je glavna sestra mislila da će nestati nakon renovacije, ali kada smo ponovno nakon svečanog otvorenja obilježenog pjenušcem, pršutom i trubačima prošetali niz dugi hodnik, kao da se ništa nije dogodilo – iz očiju plišanih zečeva, koje nas je jedan od sponzora molio da izvjesimo, ponovno nas kriomice promatra.

8. ÖVERSÄTTNINGAR FRÅN KROATISKA TILL SVENSKA

8.1. Kroatiska källtexter

8.1.1. Kroatisk källtext 1

Najuređeniji mali grad kontinentalne Hrvatske

Četiri zlatna, dva srebrna i jedno brončano priznanje Hrvatske turističke zajednice potvrdila su da je pitoreskni Daruvar najuređeniji mali grad kontinentalne Hrvatske. Spoj zelenila i gradske arhitekture, kulturološka šarolikost i plodna vinogorja samo su neki od razloga koji su pridonijeli toj laskavoj tituli.

Daruvar je poznati lječilišni grad s tradicijom liječenja duljom od dva tisućljeća, krasí ga spoj gradskog zelenila, novih i povijesnih građevina te bogata ponuda rekreativnih sadržaja. Doživljaj možete upotpuniti dobrom gastronomskom ponudom, staročeškim pivom i vinskom kapljicom daruvarskih vinograda.

U antičko doba Daruvar je bio glavni grad Republike plemena Iassa, a u rimsko doba dobro poznato patricijsko (plemićko) lječilišno odmorište – Aquae Balissae – što znači „jako vruća vrela“. U vrijeme Turaka Daruvar je bio važna strateška točka. Kasnije je grad postao trgovačko središte, a u vrijeme grofa Jankovića, kojeg se smatra osnivačem današnjeg grada, grad je transformiran u centar za obrtništvo i trgovinu.

Daruvar na mađarskom znači Ždralov grad (daru-ždral, var-grad), a dobio je ime nakon što je Antun Janković sagradio barokni dvorac i nazvao ga Daruvar, a nakon nekog vremena nestalo je ime Podborje.

Daruvarske toplice s dugogodišnjom tradicijom, bogata turistička ponuda, daruvarska vinska cesta, rekreacijski prostori koji se nalaze u sklopu novootvorenog Termalnog vodenog parka Aquae Balissae čine grad zanimljivim mjestom za mnoge domaće i strane posjetitelje.

Ljubitelji lijepé arhitekture će u Daruvaru doći na svoje, a najpoznatija daruvarska građevina je dvorac obitelji Janković građena u kasno-baroknom stilu, od 1771. do 1777. godine.

Dva velika uređena perivoja i park-šuma u središtu grada koja se diskretno stapaju s gradskom arhitekturom čine grad jednim od najzelenijih urbanih središta u Hrvatskoj.

Ako prošetate Daruvarom, sigurno ćete zamijetiti da velik dio lokalnog stanovništva ne koristi u svom svakodnevnom govoru samo hrvatski jezik, nego se sporazumijevaju i na češkom jeziku. Središte svih društvenih i kulturnih zbivanja češke nacionalne manjine je upravo u Daruvaru, pošto se u gradu nalazi Savez Čeha Republike Hrvatske. Već 1907. godine je osnovana Češka beseda Daruvar, a zatim su slijedile i sve druge ustanove i udruge.

Kao istaknuto proizvodno-trgovačko središte grad se razvio i u istaknuto kulturno središte u kojem se održavaju brojna kulturna i zabavna događanja. Tradicionalne godišnje manifestacije koje se održavaju u Daruvaru su; Vincekovo (otvaranje sezone vinogradarskih radova), Vinodar (najvažnija sedmodnevna manifestacija grada i vinogradara), Darfest (festival zabavne glazbe), FLIG (međunarodni festival limenih glazbi), Dožínky - žetvene svečanosti (najveća manifestacija češke manjine), Maska (kazališni festival za najmlađe), Martinje (ceremonija krštenja vina), Božićni sajam i dr.

Daruvarske toplice – mjesto po mjeri čovjeka

Daruvarske toplice su visoko pozicioniran i suvremeno oblikovan centar očuvanja zdravlja nenametljivo uklopljen u prirodu, na samim izvorima ljekovite termalne vode i mineralnog blata, okružene velikim i lijepo uređenim parkom spomeničke arhitekture i velike hortikulturene vrijednosti.

Smještene su u srcu grada Daruvara, jednog od najljepših malih gradova kontinentalne Hrvatske, čija povijest seže još u Rimsko doba.

Programi liječenja i medicinske rehabilitacije

Specijalizirani smo za liječenje reumatskih bolesti, medicinsku rehabilitaciju, kao i provođenje programa pomoći u liječenju neplodnosti prirodnim ljekovitim čimbenicima – „Radost života“.

Na suvremeno opremljenim odjelima, obavlja se liječenje akutnih i kroničnih reumatskih bolesti uz primjenu fizikalne i rehabilitacijske medicine. Iz područja medicinske rehabilitacije vrlo dobri rezultati postižu se u postoperativnoj rehabilitaciji totalnih proteza kukova i koljena, korektivnih zahvata na ekstremitetima, ekstirpacije diska te posttraumatskoj rehabilitaciji kontraktura iza povreda lokomotornog sustava.

Iz područja reumatskih bolesti uspješno se provodi liječenje svih vrsta upalnog reumatizma te degenerativnih bolesti kralješnice i velikih zglobova.

Rehabilitacija sportaša i sportske pripreme

Daruvarske toplice vrhunski su sportski centar kontinentalne Hrvatske, već dugi niz godina prepoznate od strane mnogobrojnih korisnika, kao idealno mjesto za provođenje priprema sportskih ekipa i reprezentacija.

Usluga individualnog tretmana ozlijeđenih sportaša uz stručni nadzor liječnika sportske medicine i kineziologa prepoznata je od mnogih hrvatskih i svjetskih sportaša.

Pružamo odlične mogućnosti održavanja kvalitetnih sportskih priprema sa brojnim sportsko – rekreacijskim sadržajima poput: izokinetičke dijagnostike na profesionalnom sustavu BIODEX, Power plate – vibracijski trening, korištenje programa funkcionalne prehrane uz stručni nadzor nutricionista, te korištenje sportske dvorane i fitness centra u sklopu Daruvarskih toplica.

Ljekovita wellness oaza na izvorima zdravlja

Svijet wellness – spa oaze Daruvarskih toplica dodatni je sadržaj očuvanju zdravlja kroz primjenu ljekovitih prirodnih činitelja. Autentičan i moderno dizajniran centar nudi dva otvorena i jedan zatvoreni bazen s ljekovitom termalnom vodom, fitness centar, Spa zona: vodeni sadržaji – jacuzzi, finska i parna sauna, soba za relaksaciju, Svijet masaža – zona za njegu lica i tijela (limfna drenaža, anticelulitna masaža, masaža lica, antistresna masaža, sportska masaža, medicinska masaža, hotstone – masaža vulkanskim kamenjem).

Uz naše wellness i Spa programe oslobodite se stresa i spriječite njegove posljedice na zdravlje učinkovitom kombinacijom individualnih tretmana.

Vrhunski tretmani na bazi mineralnog blata (fango), kao i morskih elemenata za detoksikaciju tijela i uklanjanje celulita jamče odlične rezultate već nakon nekoliko tretmana.

Team building, seminari i poslovni skupovi

Potreba suvremenog čovjeka je da na što efikasniji način unaprijedi i očuva svoje zdravlje. Kroz zabavne i atraktivno osmišljene medicinski programirane aktivne odmore i teambuilding

programe dobit ćete najbolje od vašeg tima. Uživat ćete u šetnjama, izletima, degustacijama vina, pikniku u prirodi, okušati se u jahanju, opustiti se u wellness – spa oazi.

Pružamo brojne mogućnosti u organiziranju seminara, stručnih skupova i poslovnih sastanaka. Raspolažemo sa kvalitetno opremljenim dvoranama i prostorima: Dvorana „Termal“ (100 sjedećih mjesta), dvorana „Grof Janković“ (70 sjedećih mjesta), prostor restorana „Terasa“ (150 sjedećih mjesta).

Sve dvorane su klimatizirane, opremljene projektorom, projekcijskim platnom, prenosivom školskom pločom, flipchartom, televizorom.

Julijev park – jedinstveni pejzažni perivoj u Hrvatskoj

Julijev park jedan je od najznačajnijih i najstarijih pejzažnih perivoja kontinentalne Hrvatske s iznimno bogatim biljnim fondom. Lječilišni perivoj ukupne je površine 9,5 hektara. Primjerci stabala stariji od 150 godina, cvjetni parteri, stilske karakteristike baroka te elementi engleskog pejzažnog stila krasi ovaj jedinstveni perivoj. Današnji izgled perivoja, koncepcijski i stilski nije se mijenjao 150 godina, što mu daje neprocjenjivu povijesnu i hortikulturnu vrijednost.

U kupališnom perivoju nalaze se povijesne zgrade vrijedne kulturno – spomeničke baštine iz 18., 19. i 20. stoljeća poput: Antunovih kupki, Ivanovih kupki, Švicarske vile, Vile Arcadia i Centralnog blatnog kupališta.

Smještaj u samom srcu Julijevog parka

Lječilišni hotel Termal 3* ima kapacitet od 275 postelja u jednokrevetnim, dvokrevetnim sobama i apartmanima. U hotelu se nalazi mnoštvo sadržaja za ugodan boravak; bazeni s ljekovitom termalnom vodom, restoran, aperitiv bar, kavana, wellness – spa oaza, fitness, sportska dvorana, kiosk – suvenirnica, frizerski salon...

Depandansa Arcadia 3*, prekrasna povijesna zgrada sagrađena u 19. stoljeću. Raspolaže s 12 soba koje upotpunjuju vanjsku ljepotu objekta s originalnim uređenjem soba, čineći boravak u njima nezaboravnim doživljajem. Uz depandansu nalazi se restoran Terasa.

Oba objekta smještena su u zelenilu i miru Julijevog parka, na samo nekoliko minuta lagane šetnja uređenim perivojem od centra grada.

Gastronomski užici

Svojom ugostiteljskom ponudom, kvalitetom u pristupu usluživanja i predavljanja visokopozicionirane gastro ponude (specijaliteti autohtone i češke kuhinje), restoran Taverna lječilišnog hotela Termal i restoran Terasa drže vodeće mjesto u gastronomskoj ponudi našeg kraja. Restoran Terasa dugogodišnji je nositelj priznanja 100 najboljih restorana u Hrvatskoj.

Jedinstveni ambijenti naših restorana idealno su mjesto za ugodno druženje uz odličnu kulinarsku ponudu, domaće specijalitete, tradicionalna jela i vrhunsku kapljicu.

Planinarenje

Planinarske staze se nalaze podno samog Papuka, prilično strme i šumovite slavonske gore. Na zapadnom dijelu, na proplanku ispod Petrovog vrha (614 m) nalazi se planinarski dom i izletište.

Planinarski dom „Petrov vrh“ udaljen je devet kilometara od centra grada, nalazi se na šumovitom proplanku ispod Petrovog vrha na nadomorskoj visini od 547 metara.

Oko doma se nalaze travnati tereni okruženi bjelogoričnom i crnogoričnom šumom, pogodni za kampiranje, a neposredno pokraj objekta je sanjkalište i skijalište s vučnicom.

U istraživanje različitih geoloških pojava, očuvane flore i faune Papuka rado će vas provesti članovi Planinarskog društva „Petrov vrh“.

Izletište Vranjevina

Izletište Vranjevina je novouređeno u 2015. godini te je kompletno Izletište prihvatljivo za boravak gostiju.

Zapadni Papuk, odnosno područje istočno od Daruvara u geološkom i geomorfološkom pogledu predstavlja iznimno rijetko područje u kontinentalnom dijelu Hrvatske, budući da je građeno od vapnenaca i dolomita, odnosno na terenu su oblikovani fluviokrški reljefni oblici.

Vranjevina se prema georazolikosti klasificira kao geomorfološki lokalitet. Geomorfološki lokaliteti su manja područja s vrijednim geomorfološkim oblicima i reljefnim procesima koji

imaju znanstvenu, edukativnu, ekonomsku, kulturnu i estetsku vrijednost zbog percepcije geomorfoloških, geoloških, povijesnih i društvenih čimbenika.

Specifičnost Vranjevine je tektonski strmec preko koje se istaložila fosilna i recentna sedra debljine do 2 m. Strmec je visok 22 m i nastao je tektonskim pokretima, odnosno rasjedanjem. Izvor na Vranjevini izvire stotinjak metara od vrha strmca. Preko strmca se preljeva i tvori slap, te taloži sedru. Pretpostavlja se da je starost fosilne sedre oko 100.000 godina. Primjerice, u to vrijeme nastaje i sedra na Plitvičkim jezerima.

Eno - gastro ruta

Grad Daruvar upoznajte kroz kušanje kvalitetnih vina, domaćeg sira, staročeškog piva i kuhinje koja je prožeta češkim specijalitetima.

ČEŠKA KUHINJA

Kulturna zbivanja češke nacionalne manjine na području Daruvara su se odrazila i na gastronomiju samog kraja, iako prevladava kontinentalna kuhinja daruvarsko područje poznato je po velikom utjecaju češke kuhinje. Neki od poznatih čeških specijaliteta su knedle s kiselim kupusom, krpice sa svježim kupusom, dizane knedle na pari, salenjaci, bramborak i ostale gastronomske delicije.

DARUVARSKA VINSKA CESTA

Uzgoj vinove loze u Daruvaru ima stoljetnu tradiciju i bogatu prošlost. Daruvarsku vinsku cestu čini sedam punktova raznolike ponude, a svojim oblikom i svrhom spaja najudaljenije dijelove grada. Obilaskom punktova počastit ćete se uživanjem u pogledu na nepregledne redove vinograda, toplinom dobrodošlice daruvarskih vinara do čašćenja osjetilnih pupoljaka.

VINSKI SALON

Uz vinski podrum Vinarije Daruvar koji se nalazi u dvorcu grofa Jankovića, 2012. godine se u dvorcu otvara i prvi Vinski salon u Hrvatskoj. Vinski salon je prodajno - izložbenog karaktera i obuhvaća sve punktove Daruvarske vinske ceste. U ambijentu uređenom u baroknom stilu možete kušati vrhunsku kapljicu vina i kušati vrhunske kravlje i kozje sireve.

SIR

Uz proizvodnju vina i piva daruvarski kraj je poznat po proizvodnji vrhunskih sireva. U Daruvaru postoje dvije sirane (sirana Biogal i OPG Jareš). Proizvođači sa ovog područja već više od 15 godina ugađaju kupcima diljem Hrvatske, nudeći im mliječne proizvode visoke kvalitete. Predanim radom, poštivanjem tradicije ovog kraja i korištenjem mlijeka proizvedenog isključivo na malim gospodarstvima pod kontroliranim uvjetima, nastaju vrhunske sirne delicije koje su nosioci brojnih priznanja. Sirane pružaju mogućnost obilaska proizvodnog pogona uz prethodnu najavu, kao i kušanje bogate ponude kozjih i kravljih sireva.

STAROČEŠKO PIVO

Naselivši daruvarsko područje češkim doseljenicima, grof Janković iskoristio je njihovo poznato graditeljsko iskustvo u izgradnji pivovare i tradicionalno umijeće u proizvodnji piva. Pivovara Daruvar ima tradiciju dugu 174 godine i najstarija je hrvatska pivovara, koja od osnivanja 1840. godine djeluje na istom mjestu. Ima i respektabilan brend – Staročeško pivo, koje imenom i stilom upućuje na tradiciju češkog pivarstva. Zahvaljujući tradiciji u proizvodnji piva i prirodno mekoj vodi, daruvarsko pivo je od samog početka slično češkom pivu. Osim proizvodnog asortimana Pivovara Daruvar izletnicima nudi organizirani obilazak pivovare uz vodstvo stručne osobe, kao i degustaciju Staročeškog piva.

Brand 5th ELEMENT rođen je 2014. kao doprinos Pivovare Daruvar pivskoj sceni koja se počela obogaćivati specijalnim pivama proizvedenim u malim količinama. S naglaskom na umjetnost stvaranja posebnih aroma, okusa i stilova piva, stvorili smo 5th ELEMENT „liniju“ pravih Craft piva. Kako se pivo proizvodi od četiri osnovna sastojka (slada, vode, hmelja i kvasca), odlučili smo predstaviti Vam te sastojke kroz četiri elementa – ZEMLJU, VODU, ZRAK i VATRU koje objedinjuje naša strast u proizvodnji piva kroz peti element, LJUBAV.

Na Vama je da pronađete svoj element i pretvorite ga u onaj peti – LJUBAV, pa da ČAROLIJA pri ispijanju svakog našeg piva bude potpuna.

8.1.2. Kroatisk källtext 2

ODLJEV STANOVNIŠTVA

DVIJE TREĆINE ISELJENIH IZ HRVATSKE IMA DIPLOMU: Objavljeni rezultati prvog velikog istraživanja među 'novom dijasporom'

Val iseljavanja iz Hrvatske nakon ulaska naše zemlje u EU potaknut je prije svega ekonomskim razlozima, a tek onda stanjem u društvu, pokazalo je istraživanje „Gore je bolje?“ skupine znanstvenika pod vodstvom dr. **Zvonimira Galića** s Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Istraživanje, koje će sutra biti prezentirano na godišnjoj konferenciji Hrvatskog psihološkog društva u Osijeku, obuhvatilo je 1126 sudionika koji su u razdoblju od 2013. do 2019. godine emigrirali u različite zemlje, pri čemu je najviše ispitanika bilo iz Njemačke, Velike Britanije i Irske. Čak 67,5 posto sudionika navelo je da su emigrirali iz ekonomskih razloga, a 36 posto je reklo da su razlozi odlaska političke prirode, među kojima prevladava rasprostranjenost korupcije.

Toksična kombinacija

- Psihološki gledano, nepovoljna ekonomska situacija uparena s percepcijom o općoj korumpiranosti društva stvara toksičnu kombinaciju zbog koje mnogi ljudi percipiraju iseljavanje kao jedini mogući način poboljšanja svojih života. Iseljenicima koji su se odselili iz Hrvatske tijekom posljednjeg iseljeničkog vala je dobro i na poslu i u privatnom životu. Osim očekivane razlike u primanjima, iznenađujuće su zadovoljni kvalitetom poslova koje obavljaju u inozemstvu - rekao nam je Zvonimir Galić, izvanredni profesor Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Uz prof. Galića, u istraživanju su sudjelovali i **Mitja Ružojčić, Nikola Erceg** i **Anton Palanović**, također s Odsjeka za psihologiju.

Nakon pristupanja EU, Hrvatsku je napustio velik broj stanovnika. Zbog niza metodoloških problema točan broj iseljenika je nepoznat, pa procjene variraju od vrlo konzervativnih 150.000, koje dobivamo na temelju podataka koje objavljuje Državni zavod za statistiku, do čak 300.000 stanovnika, čime barataju mediji. Iako je masovni egzodus hrvatskih građana, posebice iz Slavonije, Baranje i Srijema, jedan od gorućih društvenih problema, znanstvenih istraživanja o tome gotovo nema. Jedino sustavno istraživanje objavio je 2018. **Tado Jurić** s Hrvatskog katoličkog sveučilišta, a njime je bilo obuhvaćeno 1200 Hrvata iseljenih između

2013. i 2017. godine. No, to je istraživanje provedeno samo među iseljenicima u Njemačku te ne razdvaja jasno iseljenike iz Hrvatske i BiH.

- Našim istraživanjem nastojali smo ostvariti dva glavna cilja: prvo, obuhvatiti iseljenike iz više zemalja i drugo, njihove odgovore usporediti s odgovarajućim referentnim vrijednostima. Podatke smo prikupljali od lipnja do listopada 2019., regrutirajući sudionike na različite načine. Prvo, pretragom Facebooka pronašli smo 87 različitih grupa na kojima se okupljaju iseljenici i na njima pokušali objaviti naš poziv na sudjelovanje u istraživanju. Drugo, zahvaljujući medijskoj potpori redakcija, objavili smo poziv na sudjelovanje u istraživanju na web-stranicama Jutarnjeg lista i Glasa Slavonije. Treće, platili smo FB oglas s pozivom na sudjelovanje u istraživanju i, konačno, dijelili smo pozive na vlastitim privatnim i službenim profilima na društvenim mrežama - pojasnio je Galić metodologiju istraživanja.

Mlađe osobe

Ispitanicima su postavljana pitanja koja su već korištena u istraživanju na nacionalno reprezentativnom uzorku hrvatskih građana, što je omogućilo usporedbe. Demografski se radilo uglavnom o mlađim osobama: gotovo tri četvrtine uzorka činile su osobe do 40 godina. U pogledu spola i obrazovanja, sudionici su nešto češće bile žene, njih 58 posto, i visokoobrazovani, čak 66 posto, što ukazuje na bitno drukčiji profil iseljenika od ranijeg, „gastarbajterskog” vala, koji su dominantno činili muškarci srednje dobi i nižeg obrazovanja.

- Našim ispitanicima postavili smo pitanja o razlozima iseljavanja, zadovoljstvu životom i poslom koji obavljaju te uvjetima mogućeg povratka. Naše analize pokazuju da je posljednji val iseljavanja potaknut prije svega ekonomskim čimbenicima, premda se učestalo spominju i društveni razlozi, prije svega korupcija - rekao je Galić.

Primjerice, 65,3 posto ispitanika kao glavne razloge iseljavanja iz Hrvatske navodi financijsku situaciju, 53,2 posto rasprostranjenost korupcije, 30,2 posto osjećaj netrpeljivosti, 25,9 posto državne institucije, 25,7 posto nekvalitetne životne uvjete, a 23,8 posto (ne)kvalitetu ponuđenih poslova. Kada je riječ o zadovoljstvu životom u odnosu na življenje u Hrvatskoj, 57,4 posto ispitanika kaže da im je mnogo bolje, a 31,5 posto smatra da im je nešto bolje. Samo 1,4 posto anketiranih kaže da im je puno gore nego u domovini.

- Općenito, sudionici istraživanja kažu da su puno zadovoljniji svojim životom sada nego prije preseljenja. Pritom navode da im je, u odnosu na život u Hrvatskoj, najviše porastao optimizam

u pogledu budućnosti vlastite djece i unuka. Naše analize pokazuju da novi iseljenici imaju bolje radne uvjete nego na poslovima na kojima su radili u Hrvatskoj: u usporedbi s prosjekom hrvatskih radnika, kažu da rjeđe rade teške fizičke poslove te rjeđe rade vikendom ili doživljavaju stres na radnome mjestu. Također, zadovoljniji su svojim plaćama i sigurnošću radnog mjesta od prosjeka hrvatskih građana - rekao je Galić.

Ističe kako su naši iseljenici zaposleni na „stranim” radnim mjestima puno zadovoljniji mogućnostima napredovanja, poslodavci ih znatno češće šalju da uče nove stvari i zadovoljniji su autonomijom koju imaju na radnim mjestima, odnosno zanimljivošću svojih poslova.

Mogućnost povratka

Istraživanje daje drugačiji kontekst sve češćoj tezi da naši visokoobrazovani građani u inozemstvu najčešće rade najjednostavnije fizičke poslove. Točno je da njih više od 40 posto kaže da su prekvalificirani za posao koji trenutno rade, ali njih više od 50 posto iste je poslove - koji su zahtijevali nižu kvalifikaciju od one koju imaju - radilo i u Hrvatskoj! U inozemstvu, kažu, barem imaju plaću od koje mogu živjeti. Uz to, mnogo rjeđe rade vikendom nego u domovini te lakše usklađuju obiteljski i poslovni život.

Kada je riječ o povratku u domovinu, 18,4 posto ispitanika otklanja bilo kakvu mogućnost povratka, a preostali kažu da postoji mogućnost povratka ako se u Hrvatskoj dogode određene promjene. - Kao temeljne promjene ističu priliku da u Hrvatskoj ostvaruju prihode koji omogućuju pristojan život, povećanje kvalitete ponuđenih poslova i smanjenje rasprostranjenosti korupcije u društvu. Dok je visina plaća u znatnoj mjeri određena razinom ekonomskog razvoja, kvalitetu ponuđenih poslova i rasprostranjenost korupcije moguće je mijenjati odmah.

S obzirom na trenutačne projekcije Svjetske banke, prema kojima će Hrvatska 2050. imati samo 3,365 milijuna stanovnika, čak 22,6 posto manje nego 1990. godine, poticanje povratka nedavno iseljenih, kao i sprečavanje daljnjeg iseljavanja, trebalo bi predstavljati ključni nacionalni prioritet - zaključio je Zvonimir Galić.

8.1.3. Kroatisk källtext 3

Na temelju članka 13. Zakona o udrugama („Narodne novine“ broj 74/2014), Skupština udruge Studentski informativni kutak na sjednici održanoj 12.6.2015. u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 224, donijela je

STATUT

STUDENTSKOG INFORMATIVNOG KUTKA

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Statutom uređuje naziv udruge, sjedište udruge, zastupanje, izgled pečata udruge, ciljevi udruge, područja djelovanja udruge sukladno ciljevima, djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge, način osiguranja javnosti djelovanja udruge; uvjeti i način učlanjivanja u udruhu, prestanak članstva, prava, obveze i odgovornosti članova, stegovna odgovornost članova i način vođenja popisa članova; tijela udruge, njihov sastav i način sazivanja sjednica, izbor, opoziv, ovlasti, način odlučivanja i trajanje mandata u tijelima upravljanja te način sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata; izbor i opoziv likvidatora udruge; prestanak postojanja udruge; imovina udruge, te način stjecanja i raspolaganja imovinom udruge; postupak s imovinom u slučaju prestanka udruge; način rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge i druga pitanja od značaja za udruhu Studentski informativni kutak.

Članak 2.

Naziv udruge glasi: Studentski informativni kutak (u daljnjem tekstu: Udruga). Skraćeni naziv Udruge glasi: studentski.

Članak 3.

Sjedište Udruge je u Zagrebu, odluku o adresi sjedišta donosi Upravni odbor.

Članak 4.

Udruhu zastupa predsjednik, dopredsjednik i tajnik Udruge.

Članak 5.

Udruga ima pečat.

Pečat Udruge je pravokutnog oblika, širine 45 mm i visine 18 mm. S lijeve strane je stilizirana studentska kapa, dok je s desne strane ispisan naziv udruge i Zagreb.

II. CILJEVI, PODRUČJA DJELOVANJA, CILJANE SKUPINE I DJELATNOSTI UDRUGE

Ciljevi Udruge

Članak 6.

Ciljevi Udruge su:

1. Promicanje i zalaganje za unapređenje života studenata i mladih
2. Doprinošenje razvoju društva znanja, poduzetništva i pozitivnih inicijativa
3. Prijenos objektivnih informacija mladima i studentima i unaprjeđenje razine informiranosti mladih i studenata
4. Poticanje kulturnih, zabavnih i edukativnih djelatnosti studenata i mladih.
5. Povezivanje i suradnja s drugim studentskim i građanskim organizacijama.
6. Doprinošenje ostvarivanju modernog, slobodnog, demokratskog, pluralnog i tolerantnog, nenasilnog društva.

Područja djelovanja sukladno ciljevima Udruge

Članak 7.

Područja djelovanja Udruge sukladno ciljevima su:

- Demokratska politička kultura
- Gospodarstvo
- Kultura i umjetnost
- Ljudska prava
- Obrazovanje, znanost i istraživanje

Članak 8.

Djelovanje udruge bit će usmjereno općoj mladoj populaciji s naglaskom na studente i vezane društvene skupine kao što su poslodavci.

Djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi Udruge

Članak 9.

Djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi Udruge su:

1. Uspostavljanje mreže studenata koji će donositi objektivne informacije o društvu
2. Organiziranje kulturnih, glazbenih i drugih manifestacija čiji su nositelji članovi udruge.
3. Pomoć studentima u ostvarivanju njihovih prava kroz posredovanje u komunikaciji između studenata i upravnih tijela sveučilišnih i drugih institucija.
4. Organiziranje tribina, skupova i seminara za studente vezane uz problematiku studija na svim Sveučilištima u Republici Hrvatskoj.
5. Skrb o unapređenju standarda studenata.
6. Suradnja sa znanstveno-obrazovnim ustanovama.
7. Povezivanje i suradnja s drugim udrugama na području Republike Hrvatske i u svijetu.
8. Promocija Udruge u medijima.
9. Upravljanje objektima i imovinom kojima je Udruga vlasnik ili korisnik.
10. Izdavanje publikacija za potrebe članova iz područja svojih djelatnosti, u skladu s posebnim zakonskim propisima.

III. JAVNOST DJELOVANJA UDRUGE

Članak 10.

Rad Udruge je javan.

Javnost djelovanja Udruge osigurava se:

- izvješćivanjem članova o radu Udruge na sjednicama tijela Udruge, te javnošću sjednica tijela Udruge
- izradom i objavljivanjem godišnjih i projektnih opisnih i financijskih izvještaja o radu Udruge
- korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija (internetske stranice, društvene mreže i drugo)
- javnim priopćavanjem

- organiziranjem posebnih događanja kao što su neformalna druženja, radni sastanci i drugo.

IV. ČLANSTVO U UDRUZI

Članak 11.

Članom Udruge može postati svaka fizička osoba starosti između 18 i 30 godina koja je zainteresirana za rad u Udruzi i pružanje doprinosa ostvarivanju ciljeva Udruge te prihvaća odredbe Statuta.

Fizička osoba koja je zainteresirana za prijem u članstvo Udruge podnosi pisani zahtjev Tajniku Udruge elektroničkim putem ili ispunjavanjem obrasca za učlanjenje.

Odluku o odobravanju učlanjenja donosi Upravni odbor. Članom Udruge se postaje danom upisa u popis članova.

Članak 12.

Udruga vodi popis svojih članova.

Popis članova vodi se elektronički i sadrži podatke o osobnom imenu člana, osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja Udruzi, te datumu prestanka članstva u Udruzi.

Popis članova dostupan je na uvid svim članovima Udruge te nadležnim tijelima, na njihov zahtjev.

Popis članova vodi Tajnik Udruge.

Članak 13.

Prava članova Udruge su:

- birati i biti birani u sva tijela i na sve funkcije upravljanja Udrugom prema Statutu
- biti u potpunosti informirani o aktivnostima Udruge, rezultatima rada i svim ostalim relevantnim informacijama

Obaveza svakog člana je aktivno sudjelovati u provedbi aktivnosti i radu Udruge.

Odgovornost svakog člana je:

- u obavljanju djelatnosti Udruge poštivati odredbe zakona i Statuta Udruge

- u svim poslovima od interesa i značaja za Udrugu postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastitu vjerodostojnost i vjerodostojnost Udruge.
- u obavljanju djelatnosti Udruge ne smiju svoj privatni interes stavljati iznad interesa Udruge.

Članak 14.

Članstvo u udruzi prestaje:

- prestankom postojanja Udruge,
- istupanjem, danom podnošenja potpisane izjave o istupanju iz članstva Tajniku udruge,
- istupanjem, danom davanja usmene izjave o dragovoljnom istupanju iz članstva pred Upravnim odborom ili Skupštinom
- isključenjem zbog povrede članskih obveza i odgovornosti definiranih Statutom
- prelaskom starosne granice od 30 godina koja je propisana člankom 11. ovog zakona
- smrću člana.

Stegovna odgovornost članova

Članak 15.

Članovi Udruge preuzimaju obveze i odgovornosti koje proizlaze iz zakona i drugih pravnih propisa, ovog Statuta i drugih akata Udruge.

Članovi Udruge stegovno odgovaraju za povredu članskih obveza i odgovornosti:

- kršenje zakonskih i drugih obveza u svezi djelovanja Udruge
- nepoštivanje odredaba Statuta
- nepoštivanje odluka tijela upravljanja Udruge
- neizvršavanje preuzetih obveza
- nesavjesno izvršavanje obveza zbog čega je nastala materijalna šteta Udruzi
- nesavjesno ili nezakonito raspolaganja imovinom Udruge
- narušavanje ugleda Udruge.

Članak 16.

Stegovna odgovornost članova Udruge utvrđuje se u stegovnom postupku.

U stegovnom postupku utvrđuju se okolnosti uslijed kojih je došlo do povrede članskih obveza i odgovornosti, težina povrede i šteta nastala za Udrugu.

Stegovni postupak može pokrenuti bilo koji član Udruge pismenim putem.

Stegovni postupak vodi i stegovne mjere predlaže Upravni odbor.

Članak 17.

Član Udruge kojem je izrečena stegovna mjera isključenja iz Udruge ima pravo u roku od petnaest dana, računajući od dana dostave odluke, podnijeti žalbu Skupštini Udruge. Skupština Udruge je dužna riješiti žalbu u roku 30 dana računajući od dana dostave žalbe.

Odluka Skupštine Udruge o isključenju je konačna.

Članak 18.

Svaki član Udruge ima pravo pisanim putem upozoriti Upravni odbor ili Skupštinu Udruge na nepoštivanje odredbi Statuta ili nepravilnosti u provedbi odluka tijela Udruge. Svaki član Udruge ima pravo pismene pritužbe na rad pojedinih članova ili tijela Udruge.

Na upozorenja i pritužbe člana Upravnom odboru, tijelo je dužno odgovoriti pismeno u roku 30 dana od njihova primitka.

Na upozorenja i pritužbe člana Upravnom odboru, tijelo je dužno odgovoriti pismeno nakon prve sljedeće sjednice i to u roku od 15 dana.

V. UPRAVLJANJE UDRUGOM I TIJELA UDRUGE

Članak 19.

Članovi Udruge upravljaju Udrugom neposredno na Skupštini i putem izabраниh predstavnika u drugim tijelima Udruge.

Članak 20.

Tijela Udruge su:

1. Skupština Udruge
2. Predsjednik Udruge
3. Tajnik Udruge

4. Upravni odbor

1. Skupština

Članak 21.

Skupština je najviše tijelo upravljanja Udrugom.

Skupštinu čine svi članovi Udruge.

Članak 22.

Skupština može biti redovita, izborna i izvanredna.

Skupština redovito zasjeda jednom u tijeku godine, dok se izborna sjednica Skupštine održava svakih pet godina.

Članak 23.

Sjednice skupštine saziva Upravni odbor i vodi Predsjednik Udruge.

U slučaju njegove spriječenosti sjednicu Skupštine vodi Tajnik Udruge.

Skupština se saziva najmanje 15 dana prije održavanja sjednice pismenim pozivom koji se upućuje svim članovima Udruge.

Poziv na sjednicu sadrži prijedlog dnevnog reda sjednice, te dan i mjesto održavanja sjednice.

Članak 24.

Izvanrednu sjednicu Skupštine saziva Upravni odbor na vlastitu inicijativu ili na zahtjev najmanje $\frac{1}{2} + 1$ članova Udruge. U svom zahtjevu za sazivanje izvanredne sjednice Skupštine predlagatelj su obvezni predložiti dnevni red sjednice.

Ako Upravni odbor ne sazove izvanrednu sjednicu Skupštine u roku od 30 dana od dana dostave zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka, sazvat će je predlagatelj. Postupak sazivanja izvanredne sjednice Skupštine istovjetan je postupku opisanom u prethodnom članku.

Članak 25.

U slučaju isteka mandata tijelima Udruge koja su ovlaštena sazvati sjednicu Skupštine, sjednicu Skupštine sazivaju bilo koja 3 člana Udruge zajedničkim pismenim pozivom. Postupak sazivanja sjednice istovjetan je postupku opisanom u članku 23.

Članak 26.

Skupština pravovaljano odlučuje ako je sjednici nazočna natpolovična većina svih članova Udruge.

Skupština donosi odluke većinom glasova nazočnih članova.

Odluka o prestanku djelovanja Udruge donosi se dvotrećinskom većinom svih članova Udruge. Glasanje na sjednicama Skupštine je javno.

Skupština može odlučiti da se o pojedinim pitanjima glasa tajno neposredno uoči glasanja natpolovičnom većinom.

O radu sjednice vodi se zapisnik koji se trajno čuva u arhivi Udruge. Zapisnik vodi osoba određena na prijedlog voditelja sjednice, a potvrđena od strane Skupštine.

Članak 27.

Skupština Udruge ima sljedeća prava i obveze:

- usvaja Statut Udruge i njegove izmjene i dopune
- bira i razrješava članove Upravnog odbora
- bira i razrješava likvidatora udruge
- odlučuje o udruživanju u saveze, zajednice, mreže i druge oblike povezivanja udruga
- usvaja plan rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu i izvješće o radu za prethodnu kalendarsku godinu
- usvaja godišnje financijsko izvješće
- odlučuje o promjeni ciljeva i djelatnosti, gospodarskih djelatnosti, prestanku rada i raspodjeli preostale imovine Udruge
- odlučuje i o drugim pitanjima za koja statutom nije utvrđena nadležnost drugih tijela Udruge.

2. Predsjednik Udruge

Članak 28.

Predsjednik Udruge ovlašten je za zastupanje Udruge.

Predsjednik Udruge obavlja izvršne i druge poslove određene ovim Statutom.

Članak 29.

Predsjednika Udruge bira Skupština Udruge na mandat od pet godina. Ista osoba može više puta biti birana za Predsjednika Udruge.

Za svoj rad Predsjednik Udruge je odgovoran Skupštini Udruge kojoj podnosi godišnje izvješće o svom radu.

Članak 30.

Predsjedniku Udruge može prestati mandat prije isteka vremena na koje je biran:

- na vlastiti zahtjev, odnosno podnošenjem pisane ostavke skupštini
- u slučaju nemogućnosti obavljanja dužnosti duljem od tri mjeseca
- opozivom.

Članak 31.

Do opoziva Predsjednika Udruge može doći zbog razloga navedenih u članku 19. (stegovne odgovornosti članova) ovog Statuta.

Postupak za opoziv Predsjednika Udruge može se pokrenuti na zahtjev najmanje $\frac{1}{2} + 1$ članova Udruge.

O zahtjevu za opoziv Predsjednika Udruge raspravlja se i odlučuje na izvanrednoj sjednici Skupštine Udruge koja se saziva u skladu s odredbama ovog Statuta.

Predsjednik Udruge bit će opozvan ako je odluka o opozivu donesena natpolovičnom većinom svih članova Udruge.

Članak 32.

U slučaju prestanka mandata Predsjednika Udruge prije isteka vremena na koje je biran provodi se postupak izbora novog Predsjednika Udruge za preostali dio mandata na izvanrednoj sjednici Skupštine Udruge.

U slučaju opoziva Predsjednika Udruge, na sjednici na kojoj je isti opozvan bira se novi Predsjednik Udruge za preostali dio mandata.

Članak 33.

Predsjednik Udruge ima sljedeća prava i obveze:

- odgovara za zakonitost rada Udruge,

- vodi poslove Udruge sukladno odlukama Skupštine,
- odgovoran je za podnošenje godišnjeg financijskog izvješća Skupštini,
- dostavlja zapisnik s redovne sjednice Skupštine nadležnom uredu koji vodi Registar udruga,
- sklapa ugovore i poduzima druge pravne radnje u ime i za račun Udruge,
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i aktima Udruge.

3. Dopredsjednik udruge

Članak 34.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti Predsjednika Udruge u svim poslovima zamjenjuje ga Dopredsjednik Udruge.

Odredbe ovog Statuta o izboru, trajanju mandata i prestanku mandata Predsjednika Udruge na odgovarajući se način primjenjuju na Dopredsjednika Udruge.

4. Tajnik Udruge

Članak 35.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti Dopredsjednika Udruge u svim poslovima zamjenjuje ga Tajnik Udruge.

Odredbe ovog Statuta o izboru, trajanju mandata i prestanku mandata Predsjednika Udruge na odgovarajući se način primjenjuju na Tajnika Udruge.

Članak 36.

Osim mijenjanja Dopredsjednika u slučaju spriječenosti, Tajnik udruge ima obaveze koje su definirane prethodnim člancima.

5. Upravni odbor Udruge

Članak 37.

Upravni odbor Udruge sačinjavaju: Predsjednik, dopredsjednik i tajnik udruge.

Odredbe ovog Statuta o izboru, trajanju mandata i prestanku mandata Predsjednika Udruge na odgovarajući se način primjenjuju na Upravni odbor Udruge.

Članak 38.

Odgovornosti i obaveze Upravnog odbora su definirane člancima ovoga Statuta.

6. Druga tijela udruge

Članak 39.

Udruga može osnivati tijela potrebna za ostvarivanje ciljeva udruge u skladu sa Statutom.

Odluku o osnivanju tijela donosi Skupština udruge na prijedlog Upravnog odbora ili zajedničkim pismenim zahtjevom 1/3 članova Udruge.

U odluci o osnivanju tijela utvrđuje se sastav tijela, ciljevi osnivanja, prava i obveze tijela i članova tijela te vrijeme na koje se tijelo osniva.

VI. UDRUŽIVANJE UDRUGA I USTROJSTVENI OBLICI UDRUGA

Članak 40.

Udruga se može udruživati u domaće i međunarodne saveze ili zajednice udruuga i učlanjivati se u domaće i međunarodne udruge i institucije.

Odluku o učlanjivanju ili udruživanju donosi Skupština udruge na prijedlog Upravnog odbora ili zajedničkim pismenim zahtjevom 1/3 članova Udruge.

Članak 41.

Udruga može osnovati podružnice u drugim gradovima na području Republike Hrvatske.

Podružnice se osnivaju radi ostvarenja ciljeva te učinkovitijeg djelovanja Udruge.

Podružnice nemaju svojstvo pravne osobe.

Odluku o osnivanju i ukidanju podružnica donosi Skupština na prijedlog Upravnog odbora.

Članak 42.

Unutarnji ustroj, nadležnost te ostala prava i obveze podružnica uređuju se Pravilnikom o radu podružnica.

Pravilnik o radu podružnica mora biti u skladu sa Statutom, a donosi ga Skupština na prijedlog Upravnog odbora.

VII. IMOVINA, NAČIN STJECANJA I RASPOLAGANJA IMOVINOM

Članak 43.

Imovinu Udruge čine novčana sredstva koja je udruga stekla dobrovoljnim priložima i darovima, financiranjem programa i projekata udruge iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te fondova i/ili inozemnih izvora, druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom, te njezine nepokretne i pokretne stvari, i druga imovinska prava.

Članak 44.

Udruga raspolaže svojom imovinom samo za ostvarivanje ciljeva i obavljanje djelatnosti određenih Statutom, u skladu sa zakonom.

O raspolaganju imovinom odlučuje Upravni odbor.

8.2. Översättningar till svenska

8.2.1. Översättning till svenska 1

Den prydligaste småstaden i kontinentala Kroatien

Fyra guld-, två silver- och en bronsutmärkelse tilldelade av Den kroatiska turistbyrån har bekräftat att den pittoreska Daruvar är den prydligaste småstaden i kontinentala Kroatien. Kombinationen av grönska och stadsarkitektur, kulturell mångfald och fruktbara vingårdar är bara några av orsakerna som bidragit till denna smickrande titel.

Daruvar är en berömd kurort med en två tusen år gammal hälsobadstradition. Den är prydd av urban grönska, både nya och historiska byggnader och ett rikt utbud av fritidsanläggningar. Ett bra gastronomiskt utbud, Staročeško-öl och ett glas vin från Daruvars vingårdar hjälper en att uppfylla sin upplevelse.

Under antiken var Daruvar huvudstad i iasi-stammens republik och under romartiden en välkänd patricisk (aristokratisk) kurort – Aquae Balissae – som betyder ”mycket varma källor”. Under osmansk tid var Daruvar en viktig strategisk punkt. Senare blev staden ett handelscenter, och under greve Jankovic, som anses vara grundaren av dagens stad, förvandlades staden till ett centrum för hantverk och handel.

På ungerska betyder Daruvar ”tranas stad” (ung. daru > trana, ung. var – stad). Daruvar fick sitt namn efter att Antun Janković byggde ett barockslott och kallade det Daruvar, och så småningom försvann namnet Podborje.

Hälsobad med en lång tradition, ett rikt utbud för turister, vinvägen och rekreationsområden belägna i den nyöppnade vattenparken ”Aquae Balissae” gör staden till en intressant plats för många inhemska och utländska besökare.

De som tycker om vacker arkitektur kommer att älska Daruvar och dess mest berömda byggnad – familjen Jankovićs slott som uppfördes från 1771 till 1777 och som har senbarockdrag.

Två stora anlagda parker och en parkskog i stadens centrum som diskret fogas samman med stadens arkitektur gör Daruvar till en av de grönaste stadskärnorna i Kroatien.

Om man går genom Daruvar kommer man säkert att märka att en stor del av lokalbefolkningen inte bara använder kroatiska i sitt vardagliga tal, utan också kommunicerar på tjeckiska. Centrum för alla sociala och kulturella evenemang för den tjeckiska nationella minoriteten

ligger i Daruvar, eftersom Republiken Kroatien tjeckiska föreningen ligger i staden. Redan 1907 grundades Daruvars tjeckiska föreningen (Česká beseda Daruvar), följt av alla andra institutioner och föreningar.

Förutom som ett framträdande produktions- och handelscenter har staden utvecklats till ett framstående kulturcenter där många kultur- och underhållningsevenemang hålls. De traditionella årliga evenemang som hålls i Daruvar är: Vincekovo (öppning av vingårdsäsongen), Vinodar (stadens och vinodlarnas viktigaste sjudagarsevenemang), Darfest (populärmusik festivalen), FLIG (internationell mässingsfestival), Dožinky – skördefestivalen (den tjeckiska minoritetens största evenemang), Maska (teaterfestival för de yngsta), Martinje (ceremoni där man döper vin), julmässa osv.

Daruvars kurort – en plats skräddarsydd för dig

Daruvars kurort, en speciell klinik för medicinsk rehabilitering, är ett högt placerat och modernt designat hälsocenter som är diskret integrerad i naturen, precis vid helande varma vattens och mineralleras källor, omgiven av en stor och vackert anlagd park med monumental arkitektur och värdefull på grund av sin trädgårdskonst.

Kurorten ligger i hjärtat av staden Daruvar, en av de vackraste små städerna i kontinentala Kroatien, vars historia går tillbaka till romartiden.

Program för behandling och medicinsk rehabilitering

Vi är specialiserade på behandling av reumatiska sjukdomar och medicinsk rehabilitering. Dessutom genomför vi ett program som heter ”Livets glädje“ som hjälper till att behandla infertilitet med naturliga läkemedel.

I modernt utrustade avdelningar utförs behandling av akuta och kroniska reumatiska sjukdomar med tillämpning av fysikalisk och rehabiliterande medicin. När det gäller medicinsk rehabilitering uppnås mycket goda resultat inom postoperativ rehabilitering av höft- och knäproteser, korrigerande extremitetprocedurer, behandling av diskbräck och posttraumatisk rehabilitering av förlamning som en följd av skador i lokomotorsystemet.

När det gäller reumatiska sjukdomar behandlar vi alla typer av inflammatorisk reumatism och degenerativa sjukdomar i ryggraden och stora leder.

Rehabilitering av idrottsmän och försäsongsträning

Daruvars kurort är ett toppidrottscenter i kontinentala Kroatien, som har under många år varit populärt som en idealisk plats för försäsongsträning av idrottslag och landslag.

Individuell behandling av skadade idrottsmän under expertkontroll av idrottsmedicinska läkare och kinesiologer har erkänts av många kroatiska och internationella idrottare.

Vi erbjuder utmärkta möjligheter för en förstklassig försäsongsträning med många sports- och rekreationsprogram såsom: isokinetisk diagnostik med det professionella BIODEX-systemet, Power plate – vibrationsträning, användning av passande näringsprogram under expertövervakning av dietister, samt användning av idrottshall och fitnesscenter som är en del av kurorten.

Helande wellnessoas på hälsokällor

Man kan också besöka wellness- och spavärld i Daruvars kurort, en oas där man kan använda sig av naturliga läkande medel att bevara hälsan. Autentiskt och modernt designat centrum erbjuder två utomhus- och en inomhusbassäng med helande varm vatten, fitnesscenter, ”Spazon“ med olika vattenanläggningar – jacuzzi, finsk bastu och ångbad, relaxrum, ”Massagevärlden“ – zon för ansikts- och kroppsvård (lymfatisk dränering, anti cellulit-massage, ansiktsmassage, anti stress-massage, sport massage, medicinsk massage, hotstone – massage med vulkaniska stenar).

Med våra wellness- och spa-program kan man bli av med stress och förhindra dess negativa hälsoeffekter genom en effektiv kombination av individuella behandlingar.

Förstklassiga behandlingar baserade på minerallera (fango) och marina element för avgiftning av kroppen och för cellulitreducering garanterar utmärkta resultat efter bara några få behandlingar.

Team building, seminarier och affärsmöten

Den moderna människans behov är att förbättra och bevara sin hälsa på det mest effektiva sättet. Genom rolig och attraktivt utformad och medicinskt utarbetad aktiv semester och teambuilding

får man det bästa av sitt team. Man kommer att njuta av promenader, utflykter, vinprovningar och picknick i naturen, prova ridning eller koppla av i wellness- och spa-oasen.

Vi erbjuder olika möjligheter att organisera seminarier, expert- och affärsmöten. Vi har välutrustade salar och utrymmen: sal ”Termal” (med 100 platser), sal ”Greve Janković” (med 70 platser), restaurang ”Terasa” (med 150 platser).

Alla salar är luftkonditionerade och utrustade med en projektor, en projektionsskärm, en bärbar tavla, ett blädderblock och en TV.

Julijes park – en unik landskapspark i Kroatien

Julijes park är en av de viktigaste och äldsta landskapsparkerna i kontinentala Kroatien med en extremt rik flora. Parken har en total yta på 9,5 hektar. Exemplar av träd som är äldre än 150 år, blomsterrabatter, inslag i barockstil och inslag av engelsk landskapsstil pryder denna unika park. Dagens utseende av parken har inte förändrats på 150 år antingen konceptuellt eller stilistiskt, vilket ger den ett ovärderligt historiskt och hortikulturellt värde.

I parken finns det historiska byggnader med värdefullt kulturellt och monumentalt arv från 1700-, 1800- och 1900-talet, såsom: Antuns bad, Ivans bad, Den schweiziska villan, Villa Arcadia och Det centrala lerbadet.

Boende i hjärtat av Julijes park

Hotell Termal (med 3 stjärnor) har en kapacitet på 275 bäddar i enkelrum, dubbelrum och sviter. Hotellet har gott om faciliteter för en trevlig vistelse; bassänger med helande termiskt vatten, restaurang, aperitifbar, kafé, wellness- och spa-oas, fitness, idrottshall, kiosk/souvenirbutik, frisörsalong osv.

Arcadia (med 3 stjärnor) är en vacker historisk sidobyggnad byggd på 1800-talet. Den har 12 rum, vars ursprungliga inredningen bidrar till byggnadens yttre skönhet, vilket gör att bo där till en oförglömlig upplevelse. Bredvid byggnaden finns restaurang Terasa.

Båda anläggningarna ligger i den gröna och fridfulla Julijes park, bara några minuters promenad genom den anlagda parken från stadens centrum.

Gastronomiska läckerheter

Med sitt gastronomiskt utbud, kvalitet i tillvägagångssättet för att servera och presentera framträdande läckerheter (specialiteter av autoktoniska och tjeckiska rätter), har restaurangen Taverna på hotellet Termal och restaurangen Terasa en ledande plats i det gastronomiska erbjudandet i vår region. Restaurang Terasa har länge varit en av de 100 bästa restaurangerna i Kroatien.

Våra restauranger har en unik atmosfär som är ideal för trevlig umgänge med ett utmärkt kulinariskt erbjudande, lokala specialiteter, traditionella rätter och ett glas förstklassig vin.

Bergsklättring

Vandringsleder ligger vid foten av Papuk, ganska branta och trädbevuxna Slavoniens berg. I den västra delen, i gläntan nedanför toppen Petrov vrh (614 m) finns det en bergstuga och ett picknickområde.

Bergstugan "Petrov vrh" ligger nio kilometer från stadens centrum i en trädbevuxen glänta under toppen Petrov vrh, på en höjd av 547 meter.

Runt stugan finns gräsbevuxna terränger omgiven av löv- och barrskogar lämpliga för camping, och precis intill byggnaden finns en kälk- och en skidbacke med skidlift.

Medlemmar i bergsklättringsförbundet "Petrov vrh" tar dig gärna att utforska olika geologiska fenomen och Papuks bevarade flora och fauna.

Utflyktsplats Vranjevina

Utflyktsplats Vranjevina nyrenoverades 2015 och gäster kan besöka hela utflyktsplatsen.

När det gäller geologi och geomorfologi är Västra Papuk, dvs området öster om Daruvar, ett extremt sällsynt område i den kontinentala delen av Kroatien, eftersom det skapades av kalksten och dolomit, dvs fluvio-karst terrängformer har skapats.

Enligt dess geodiversitet klassificeras Vranjevina som en geomorfologisk lokalitet. Geomorfologiska lokaliteter är mindre områden med värdefulla geomorfologiska former och

processer som har vetenskapliga, pedagogiska, ekonomiska, kulturella och estetiska värden på grund av uppfattningen av geomorfologiska, geologiska, historiska och sociala faktorer.

Vranjevina är specifikt för en tektonisk klippa över vilken fossil och kalktuff med tjocklek upp till 2 m har fällts ut. Klippan är 22 m hög och har skapats av tektoniska rörelser, dvs förkastning. Källan på Vranjevina ligger hundra meter från toppen av klippan. Den rinner över klippan och bildar ett vattenfall och fällas ut kalktuff. Åldern på fossila kalktuff beräknas vara cirka 100 000 år. Det skapades till exempel kalktuff på Plitvicesjöarna vid den tiden.

Vin- och gastronomisk rutt

Lär känna staden Daruvar genom att smaka förstklassig vin, hemlagad ost, Staročeško-öl och köket som kännetecknas av tjeckiska specialiteter.

DET TJECKISKA KÖKET

De kulturella evenemangen för den tjeckiska nationella minoriteten i Daruvar-området återspeglades också i gastronomi i själva regionen. Även om det kontinentala köket dominerar, är Daruvar-området känt för det stora inflytandet från det tjeckiska köket. Några av de berömda tjeckiska specialiteterna är klimpar med surkål, nudlar med färsk kål, ångkokta klimpar, salenjaci (små bitar smördeg fyllda med sylt), potatisbullar och andra gastronomiska delikatesser.

DARUVARS VINVÄG

Vinodling i Daruvar har en månghundraårig tradition och en rik historia. Daruvars vinväg består av sju punkter med brokigt utbud, och med sin form och syfte förbinder vinvägen de mest avlägsna delarna av staden. Genom att besöka punkterna kommer du att bli njuten av utsikten över de oändliga raderna av vingårdar, av Daruvars vinodlarnas varma välkomnande och av utsökta smaker.

VINSALONGEN

Bredvid vinkällaren som tillhör vineriet "Vinarija Daruvar" och som ligger i greven Jankovičs slott, öppnades 2012 den första vinsalongen i Kroatien. Försäljnings- och utställningsvinsalongen omfattar alla punkter i Daruvars vinvägen. I stämning i barockstil kan man smaka på ett glas vin och kor- och getostar av högsta kvalité.

OST

Förutom produktionen av vin och öl är Daruvar-området känt för produktion av ost av högsta kvalitet. Det finns två ostmejerier i Daruvar (ostfabriken Biogal och familjegården Jareš). Ystare från detta område har glädjat kunder över hela Kroatien i mer än 15 år genom att erbjuda mejeriprodukter av hög kvalitet. Hängivet arbete, respekt för detta områdes tradition och användning av mjölk som enbart produceras på små gårdar under kontrollerade förhållanden, skapar ostdelikatesser av högsta kvalitet som har vunnit många utmärkelser. Om man aviserar sig kan man besöka ostmejeriernas produktionsanläggningar samt smaka på olika get- och koostar från det rika utbudet.

STAROČEŠKO-ÖL

Efter att greve Janković bosatte Daruvar-området med tjeckiska invandrare, utnyttjade han deras välkända arkitektoniska erfarenhet samt deras traditionella färdigheter inom ölproduktion för att bygga ett bryggeri. Bryggeri Daruvar har en tradition på 174 år och är det äldsta bryggeriet i Kroatien, som har varit verksamt på samma plats sedan grundandet 1840. Bryggeriet har dessutom ett respektabelt varumärke – Staročeško-öl, som med sitt namn ("det gamla tjeckiska ölet") och stil hänvisar till den tjeckiska bryggningstraditionen. Tack vare traditionen inom ölproduktion och naturligt mjukt vatten, har Daruvar-ölet liknat tjeckiskt öl från början. Förutom bryggeriets produktutbud erbjuder Bryggeri Daruvar en organiserad rundtur för turister med vägledning av en expert, samt en provsmakning av Staročeško-öl.

Märke 5th ELEMENT skapades 2014 och var Bryggeri Daruvars bidrag till ölscenen, som började berikas med speciella öl producerade i små mängder. Med betoning på konsten att skapa speciella aromer, smaker och stilar av öl, har vi skapat 5th ELEMENT "linje" av riktigt hantverksöl. Eftersom öl tillverkas av fyra grundläggande ingredienser (malt, vatten, humle och jäst), beslutade vi oss att presentera dessa ingredienser genom fyra element – JORD, VATTEN, LUFT och ELD, som förenar vår lidelse i ölproduktion genom det femte elementet, KÄRLEK.

Det är upp till dig att hitta ditt element och förvandla det till det femte – KÄRLEK, så att MAGIKEN när du dricker vart och ett av våra öl blir komplett.

8.2.2. Översättning till svenska 2

BEFOLKNINGSUTFLÖDE

TVÅ TREDJEDELAR AV UTVANDRARE FRÅN KROATIEN HAR EXAMEN: Resultaten av den första stora undersökningen bland ”den nya diasporan” har publicerats

Emigrationsvågen från Kroatien efter att landet blev medlem i EU påverkades först och främst av ekonomiska skäl, och i andra hand av samhällssituationen, visade undersökningen under namnet ”Är det bättre uppe?” som genomfördes av en grupp forskare under ledning av **dr. Zvonimir Galić** från Filosofiska fakulteten i Zagreb.

Undersökningen, som kommer att presenteras i morgon vid den kroatiska psykologiska föreningens årliga konferens i Osijek, inkluderade 1126 deltagare som utvandrade till olika länder under perioden från 2013 till 2019, med de flesta svarande från Tyskland, Storbritannien och Irland. Så många som 67,5 procent av deltagarna uppgav att de emigrerade av ekonomiska skäl och 36 procent sa att orsakerna till att lämna sitt land var av politisk karaktär, för det mesta på grund av korrupktion.

Den giftiga kombinationen

– Psykologiskt sett skapar den ogynnsamma ekonomiska situationen i kombination med uppfattningen om allmän samhällskorrupktion en giftig kombination. Därför är det många som uppfattar emigration som det enda möjliga sättet att förbättra sitt liv. Utvandrare som utvandrade från Kroatien under den senaste utvandringsvågen klarar sig bra både på jobbet och i privatlivet. Utöver med den förväntade inkomstskillnaden, är de förvånansvärt nöjda med kvalitén på arbetet de gör utomlands – berättade Zvonimir Galić, docent vid Psykologiska institutionen vid Filosofiska fakulteten i Zagreb. Förutom professor Galić deltog också **Mitja Ružojčić, Nikola Erceg** och **Anton Palanović** i undersökningen, alla från Psykologiska institutionen.

Efter att Kroatien hade anslutit sig till EU utvandrade ett stort antal människor från landet. På grund av ett antal metodologiska problem är det exakta antalet utvandrare okänt, så beräkningarna varierar från mycket konservativa 150 000, som vi får baserat på uppgifter publicerade av Den nationella statistikbyrån, till så många som 300 000 invånare, som är numret som medier anger. Även om massflykten bland kroatiska medborgare, särskilt bland de från

Slavonien, Baranja och Srijem, är ett av de brinnande sociala problemen, finns det nästan ingen vetenskaplig undersökning om den. Den enda systematiska undersökningen publicerades 2018 av **Tado Jurić** från Det kroatiska katolska universitetet. Den omfattade 1200 kroater som emigrerade mellan 2013 och 2017. Denna undersökning genomfördes emellertid endast bland de som emigrerade till Tyskland och skiljer inte tydligt mellan emigranter från Kroatien och emigranter från Bosnien och Hercegovina.

– Två huvudmål försöktes uppnå med vår undersökning: för det första att inkludera emigranter från flera länder och för det andra att jämföra deras svar med lämpliga referensvärden. Vi samlade in uppgifter från juni till oktober 2019 och rekryterade deltagare på olika sätt. Genom att söka på Facebook hittade vi först 87 olika grupper där emigranter samlas. Där försökte vi publicera vår inbjudan att delta i undersökningen. För det andra, tack vare mediernas stöd, publicerade vi inbjudan att delta i undersökningen på Jutarnji lists och Glas Slavonijes webbplatser. För det tredje betalade vi för Facebook-annonsen med inbjudan att delta i undersökningen och slutligen delade vi inbjudningarna på våra egna privata och officiella profiler på sociala nätverk – förklarade Galić undersökningsmetodiken.

Yngre människor

De registrerade ställdes frågor som redan använts i undersökningen med ett nationellt representativt urval av kroatiska medborgare, vilket möjliggjorde jämförelser. Demografiskt var det främst yngre människor: nästan tre fjärdedelar av urvalet var personer under 40 år. När det gäller kön och utbildning var deltagarna företrädesvis kvinnor, 58 procent, och högutbildade, så många som 66 procent. Detta indikerar att profilen av utvandrare skiljer sig betydligt från den profilen av utvandrare från den tidigare ”gästarbetaren”-vägen, där lågutbildade medelålders män dominerade.

– Vi ställde våra respondenter frågor om orsakerna till flytten, tillfredsställelse med livet och arbetet de utför och villkoren för eventuell återkomst. Våra analyser visar att den sista utvandringsvägen framför allt drevs av ekonomiska skäl, även om sociala skäl ofta nämns, främst korruption – berättade Galić.

Som huvudskälen till att emigrera från Kroatien anger t. ex. 65,3 procent av de tillfrågade den ekonomiska situationen, 53,2 procent förekomsten av korruption, 30,2 procent en känsla av intolerans, 25,9 procent de statliga institutionerna, 25,7 procent dåliga levnadsvillkor och 23,8

procent arbets kvaliteten, dvs den dåliga arbets kvaliteten. När det gäller livstillfredsställelse jämfört med att bo i Kroatien, säger 57,4 procent av de svarande att de känner sig mycket bättre och 31,5 procent tycker att de känner sig lite bättre. Endast 1,4 procent av de svarande säger att de känner sig mycket sämre än hemma.

– I allmänhet säger undersökningsdeltagarna att de är mycket nöjdare med sina liv nu än före flytten. Samtidigt konstaterar de att i relation till livet i Kroatien har deras optimism när det gäller deras egna barns och barnbarns framtid ökat mest. Våra analyser visar att nya emigranter har bättre arbetsvillkor än de hade i Kroatien: jämfört med de genomsnittliga kroatiska arbetarna säger de att de gör mindre hårt fysiskt arbete och arbetar mindre på helger eller upplever stress på jobbet. De är också nöjdare med sina löner och jobbsäkerhet än den genomsnittliga kroatiska medborgaren – berättar Galić.

Han påpekar att kroatiska utvandrare som är anställda på ”utländska” jobb är mycket nöjdare med möjligheterna till avancemang, arbetsgivare ger dem mycket oftare möjlighet för att lära sig nya saker, de är nöjdare med den autonomi de har på arbetsplatsen och tycker att de har ett intressant jobb.

Möjlighet att återvända

Undersökningen vederlägger det allt vanligare påståendet att högutbildade kroater ofta gör de enklaste fysiska jobben utomlands. Det är sant att mer än 40 procent av dem säger att de är omskolade för det jobb de för närvarande arbetar med, men mer än 50 procent av dem hade samma jobb i Kroatien – jobb som krävde en lägre kvalifikation än den de har! Utomlands, säger de, har de åtminstone en lön att leva från. Dessutom arbetar de mycket mindre ofta på helger än i hemlandet och tycker det är lättare att hitta balans mellan familjen och arbetet.

När det gäller att återvända till Kroatien eliminerar 18,4 procent av de svarande alla möjligheter att återvända, och resten säger att det finns en möjlighet att återvända om vissa förändringar inträffar i Kroatien. – Som grundläggande förändringar anger de möjligheten att tjäna pengar som möjliggör ett anständigt liv, bättre kvalitet på de jobb som erbjuds och minskning av förekomsten av korruption i samhället. Medan lönenivån bestäms i hög grad av nivån på den ekonomiska utvecklingen, jobb kvaliteten och förekomsten av korruptionen kan ändras omedelbart.

Med tanke på de nuvarande prognoserna från Världsbanken, enligt vilka Kroatien endast kommer att ha 3,655 miljoner invånare 2050, dvs 22,6 procent mindre än 1990, bör uppmuntran till återvändande av nyemigranter, samt förhindra ytterligare emigration, vara en viktig nationell prioritering – sa Zvonimir Galić till slut.

8.2.3. Översättning till svenska 3

I enlighet med artikel 13 i Lagen om föreningar (som publicerades i "Narodne novine", nr 74/2014) antog församlingen för föreningen Studentski informativni kutak (Student informationshörnet) vid sitt möte den 12 juni 2015 i Zagreb, Ulica grada Vukovara 224

STADGA FÖR

STUDENSKI INFORMATIVNI KUTAK

(STUDENT INFORMATIONSHÖRNET)

I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Denna stadga reglerar föreningens namn, föreningens säte, representation, utseendet på föreningens stämpel, föreningens mål, föreningens verksamhetsområden i enlighet med målen, aktiviteter som uppnår föreningens mål; villkor och sätt att gå med i föreningen, uppsägning av medlemskap, rättigheter, medlemmarnas skyldigheter och ansvar, medlemmarnas disciplinära ansvar och sättet att upprätthålla en medlemsförteckning; föreningens organ, deras sammansättning och sätt att sammankalla möten, val, återkallande, befogenheter, sätt att fatta beslut och varaktighet av mandatet i styrande organ och sätt att sammankalla församlingen i fall av mandatet löper ut; val och återkallelse av föreningens förvaltare; föreningens upphörande; föreningens egendom och sättet att förvärva och avyttra föreningens egendom; förfarande med egendom vid uppsägning av föreningen; sättet att lösa tvister och intressekonflikter inom föreningen och andra frågor av betydelse för föreningen Studentski informativni kutak.

Artikel 2

Föreningens namn lyder: Studentski informativni kutak (Student informationshörnet) (nedan kallad: föreningen). Föreningens förkortade namn är: studentski (student).

Artikel 3

Föreningens säte är i Zagreb, beslutet om sätets adress fattas av styrelsen.

Artikel 4

Föreningen representeras av föreningens ordförande, vice ordförande och sekreterare.

Artikel 5

Föreningen har en stämpel.

Föreningens stämpel är rektangulär, 45 mm bred och 18 mm hög. På vänster sida finns det en stiliserad studentmössa och på höger sida står föreningens namn och "Zagreb".

II. MÅL, AKTIVITETSOMRÅDEN, MÅLGRUPPER OCH FÖRENINGENS VERKSAMHETER

Föreningens mål

Artikel 6

Föreningens mål är:

1. Främja och förespråka en förbättrad livssituation för studenter och ungdomar.
2. Bidra till utvecklingen av kunskapsamhället, entreprenörskap och positiva initiativ.
3. Överföra objektiv information till ungdomar och studenter och förbättra informationsnivån för ungdomar och studenter.
4. Uppmuntra kultur-, underhållnings- och utbildningsaktiviteter för studenter och ungdomar.
5. Ansluta och samarbeta med andra student- och medborgarorganisationer.
6. Bidra till att uppnå ett modernt, fritt, demokratiskt, pluralistiskt och tolerant, icke-våldsamt samhälle.

Verksamhetsområden i enlighet med föreningens mål

Artikel 7

Föreningens verksamhetsområden i enlighet med målen är:

- Demokratisk politisk kultur
- Ekonomi
- Kultur och konst
- Mänskliga rättigheter

- Utbildning, vetenskap och forskning.

Artikel 8

Föreningens verksamhet är inriktad på den unga befolkningen i allmänhet med tonvikt på studenter och relaterade sociala grupper, som t. ex. arbetsgivare.

Verksamheter som uppnår föreningens mål

Artikel 9

De verksamheter som uppnår föreningens mål är:

1. Upprätta ett nätverk av studenter som kommer att ge objektiv information om samhället.
2. Organisera kultur- och musikevenemang, samt andra evenemang som anordnas av föreningens medlemmar.
3. Hjälpa studenter att utöva sina rättigheter genom att medla i kommunikation mellan studenter och universitet och andra institutioners styrande organ.
4. Organisera forum, sammankomster och seminarier för studenter som handlar om studier på alla universitet i Kroatien.
5. Se till att förbättra studenternas standarder.
6. Samarbeta med vetenskaps- och utbildningsinstitutioner.
7. Ansluta sig och samarbeta med andra föreningar i Kroatien och i världen.
8. Marknadsföra föreningen i medier.
9. Hantera anläggningar och egendom som ägs eller används av föreningen.
10. Utfärda publikationer för medlemmarnas behov inom deras verksamhetsområde, i enlighet med särskilda lagbestämmelser.

III. FÖRENINGENS ÖPPENHET

Artikel 10

Föreningens arbete är offentligt.

Föreningens öppenhet säkerställs genom:

- att informera medlemmarna om föreningens arbete vid föreningens möten och offentliggöra föreningens möten
- att förbereda och publicera årliga rapporter och projektrapporter, både beskrivande och ekonomiska, om föreningens arbete
- att använda informations- och kommunikationsteknologi (webbplatser, sociala nätverk osv.)
- offentlig kommunikation
- att organisera specialevenemang som informella sammankomster, arbetsmöten osv.

IV. MEDLEMSKAP I FÖRENINGEN

Artikel 11

Alla fysiska personer mellan 18 och 30 år som är intresserade av att arbeta i föreningen och ge bidrag för att uppnå föreningens mål och som accepterar bestämmelserna i stadgan kan bli medlemmar i föreningen.

En fysisk person som är intresserad av att bli medlem i föreningen skickar en skriftlig begäran till föreningens sekreterare elektroniskt eller genom att fylla i ett medlemsformulär.

Beslutet om godkännande av medlemskap fattas av styrelsen. Man blir medlem i föreningen den dagen man blir inskriven i medlemslistan.

Artikel 12

Föreningen har en medlemsförteckning.

Medlemsförteckning förvaras elektroniskt och innehåller information om medlemmens personliga namn, personligt identifikationsnummer (OIB), födelsedatum, datum man blev medlem i föreningen och datum för uppsägning av medlemskap i föreningen.

Alla medlemmar i föreningen och de behöriga myndigheterna har tillgång till medlemsförteckning på egen begäran.

Medlemsförteckning upprätthålls av föreningens sekreterare.

Artikel 13

Föreningens medlemmars rättigheter är:

- att välja och bli vald till alla organ och till alla ledningsfunktioner i föreningen enligt stadgan

- att vara fullständigt informerad om föreningens aktiviteter, resultaten av arbetet och all annan relevant information.

Det är varje medlems skyldighet att aktivt delta i genomförandet av föreningens aktiviteter och arbete.

Varje medlems ansvar är:

- att respektera bestämmelserna i lagen och föreningens stadga vid utförandet av föreningens aktiviteter

- att agera på ett hederligt, ärligt, samvetsfullt, ansvarsfullt sätt och opartiskt bevara sin egen trovärdighet och föreningens trovärdighet i alla frågor som är av intresse och betydelse för föreningen

- att inte lägga sitt privata intresse över föreningens intresse vid utförandet av föreningens verksamhet.

Artikel 14

Medlemskapet i föreningen upphör:

- vid upplösning av föreningen

- genom att begära utträde, på den dagen man begär utträde genom att lämna in ett undertecknade uttalande till föreningens sekreterare

- genom att begära utträde, på den dagen man begär utträde genom att muntligt uttala sin frivilligt avgång från föreningen inför styrelsen eller församlingen

- vid uteslutning, på grund av brott mot medlemsförpliktelser och skyldigheter som fastställs i stadgan

- genom att korsa åldersgränsen på 30 år som föreskrivs i artikel 11 i denna lag

- vid medlemars död.

Medlemmarnas disciplinära ansvar

Artikel 15

Medlemmar i föreningen tar över ansvar och skyldigheter i enlighet med lagar och andra lagbestämmelser, denna stadga och föreningens andra akter.

Medlemmar i föreningen har disciplinär ansvar för brott mot medlemsförpliktelser och skyldigheter:

- brott mot lagliga och andra skyldigheter relaterade till föreningens verksamhet
- bristande efterlevnad av bestämmelserna i stadgan
- bristande efterlevnad av besluten från föreningens styrande organ
- brytning mot åtaganden
- vårdslös uppfyllande av skyldigheter, vilket orsakar materiell skada för föreningen
- vårdslös eller olaglig bortskaffande av föreningens egendom
- skada på föreningens anseende.

Artikel 16

Det disciplinära ansvaret för föreningens medlemmar bestäms i det disciplinära förfarandet.

Det disciplinära förfarandet avgör de omständigheter som orsakade brott mot medlemsförpliktelser och skyldigheter, hur allvarlig överträdelsen var och hur stor den skadan är för föreningen.

Disciplinära förfaranden kan inledas skriftligen av alla medlemmar i föreningen.

Disciplinära förfaranden genomförs och disciplinära åtgärder föreslås av styrelsen.

Artikel 17

En medlem i föreningen som tilldömdes en disciplinär åtgärd för uteslutning från föreningen har rätt att inom femton dagar, räknat från delgivning av beslutet, överklaga till föreningens församling. Föreningens församling är skyldig att lösa klagomålet inom 30 dagar efter delgivning av klagomålet.

Föreningens församlings beslut om uteslutning är slutgiltigt.

Artikel 18

Varje medlem i föreningen har rätt till att skriftligen varna styrelsen eller föreningens församling om bristande efterlevnad av bestämmelserna från stadgan eller oegentligheter vid genomförandet av beslut av föreningens organ. Varje medlem i föreningen har rätt till ett skriftligt klagomål mot arbetet för enskilda medlemmar eller organ i föreningen.

Organet är skyldigt att skriftligen svara på medlemmens varningar och klagomål till styrelsen inom 30 dagar efter mottagandet.

Organet är skyldigt att skriftligen svara på medlemmens varningar och klagomål till styrelsen efter det första efterföljande möte, inom 15 dagar.

V. FÖRENINGSFÖRVALTNING OCH FÖRENINGENS ORGAN

Artikel 19

Medlemmarna i föreningen förvaltar föreningen direkt vid församlingen och genom valda företrädare i andra organ i föreningen.

Artikel 20

Föreningens organ är:

1. Föreningens församling
2. Föreningens ordförande
3. Föreningens sekreterare
4. Styrelse

1. Församlingen

Artikel 21

Församlingen är föreningens högsta styrande organ.

Församlingen består av alla medlemmar i föreningen.

Artikel 22

Församlingen kan vara ordinarie, valfri och extraordinarie.

Församlingen sammanträder regelbundet en gång om året, medan församlingens valmöten hålls vart femte år.

Artikel 23

Församlingens möten sammankallas av styrelsen och leds av föreningens ordförande.

I händelse av ordförandens förhinder leds möten av föreningens sekreterare.

Församlingen sammankallas minst 15 dagar före mötet med en skriftlig inbjudan som skickas till samtliga medlemmar i föreningen.

Inbjudan till mötet innehåller dagordningen samt datumet och platsen för mötet.

Artikel 24

Församlingens extra årsmöte sammankallas av styrelsen på eget initiativ eller på begäran av minst $\frac{1}{2} + 1$ medlemmar i föreningen. I sin begäran om sammankallande till ett extra årsmöte i församlingen är förslagsställare skyldiga att föreslå mötets dagordning.

Om styrelsen inte sammankallar ett extra möte i församlingen inom 30 dagar efter delgivning av den begäran som avses i avsnitt 1 i denna artikel, sammankallas den av förslagsställarna. Förfarandet för att sammankalla ett extra möte i församlingen är identiskt med förfarandet som beskrivs i föregående artikel.

Artikel 25

I fall mandatperioden för föreningens organ som är behöriga att sammankalla församlingens möte har löpt ut, sammankallas församlingens möte av tre medlemmar i föreningen med en gemensam skriftlig inbjudan. Förfarandet för att sammankalla ett möte är identiskt med det förfarande som beskrivs i artikel 23.

Artikel 26

Församlingen får fatta beslut om mötet närvaras av mer än hälften av alla medlemmar i föreningen.

Församlingen fattar beslut med en majoritet av de närvarande medlemmarna.

Beslutet om upplösning av föreningen fattas av två tredjedelar av alla medlemmar i föreningen. Omröstningen vid församlingens möte är offentlig.

Församlingen kan besluta att rösta i vissa frågor genom hemlig omröstning omedelbart före majoritetsröstningen.

Mötetsprotokoll förvaras permanent i föreningens arkiv. Protokollet ska föras av en person som utses på förslag av mötets ordförande och bekräftas av församlingen.

Artikel 27

Föreningens församling har följande rättigheter och skyldigheter:

- antar föreningens stadga och dess ändringar
- väljer och avskedar styrelsemedlemmar
- väljer och avskedar föreningens förvaltare
- beslutar om att sammanföra med andra föreningar och skapa allianser, nätverk osv.
- antar arbetsplanen och den ekonomiska planen för nästa kalenderår och arbetsrapporten för föregående kalenderår
- antar den årliga finansiella rapporten
- beslutar om ändring av mål och aktiviteter, ekonomisk verksamhet, uppsägning av arbetet och distribution av föreningens återstående egendomar
- beslutar i andra frågor som inga andra föreningens organ är behöriga för.

2. Föreningens ordförande

Artikel 28

Föreningens ordförande har rätt att företräda föreningen.

Föreningens ordförande utför exekutiva och andra uppgifter som bestäms i denna stadga.

Artikel 29

Föreningens ordförande väljs av föreningens församling för en femårsmandatperiod. Samma person kan väljas till föreningens ordförande flera gånger.

Föreningens ordförande ansvarar för sitt arbete till föreningens församling till vilken han lämnar in en årlig rapport om sitt arbete.

Artikel 30

Föreningens ordförandes mandatperiod kan sägas upp före utgången av den period som han valdes till:

- på hans egen begäran, dvs genom att lämna in en skriftlig avgång till församlingen
- i fall hen inte kan utföra sina uppgifter i mer än tre månader
- om det fattas ett beslut om hans återkallelse.

Artikel 31

Föreningens ordförande kan återkallas av de skäl som anges i artikel 19 (medlemmarnas disciplinära ansvar) i denna stadga.

Förfarandet för att återkalla föreningens ordförande kan inledas på begäran av minst $\frac{1}{2} + 1$ medlemmar i föreningen.

Begäran om återkallande av föreningens president diskuteras och beslutas vid ett extraårs möte i föreningens församling som sammankallas i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Föreningens president kommer att återkallas om beslutet om återkallelse fattas av en majoritet av alla medlemmar i föreningen.

Artikel 32

I fall föreningens ordförandes mandatperiod sägs upp före utgången av den period som han valdes till, genomförs förfarandet för att välja en ny föreningens ordförande för den återstående delen av mandatperioden vid församlingens extra årsmöte.

Vid återkallelse av föreningens ordförande väljs en ny ordförande för den återstående delen av mandatperioden vid det möte där den gamla återkallades.

Artikel 33

Föreningens ordförande har följande rättigheter och skyldigheter:

- ansvarar för lagligheten i föreningens arbete
- hanterar föreningens angelägenheter i enlighet med församlingens beslut
- ansvarar för att redovisa den årliga ekonomiska rapporten till församlingen
- överlämnar protokollet från det ordinarie församlingens möte till det behöriga kontor som för föreningsregistret
- ingår avtal och vidtar andra rättsliga åtgärder i föreningens namn och på uppdrag av föreningen
- utför andra uppgifter i enlighet med lagen, stadgan och föreningens akter.

3. Föreningens vice ordförande

Artikel 34

Vid frånvaro eller förhinder av föreningens ordförande ersätts hen av föreningens vice ordförande i alla frågor.

Bestämmelserna i denna stadga om val, mandatperiod och upphörande av mandatperioden för föreningens ordförande gäller också föreningens vice ordförande.

4. Föreningens sekreterare

Artikel 35

Vid frånvaro eller förhinder av föreningens vice ordförande ersätts hen av föreningens sekreterare i alla frågor.

Bestämmelserna i denna stadga om val, mandatperiod och upphörande av mandatperioden för föreningens president gäller också föreningens sekreterare.

Artikel 36

Förutom att byta vice ordförande vid hans förhinder har föreningens sekreterare de skyldigheter som anges i de tidigare artiklarna.

5. Föreningens styrelse

Artikel 37

Föreningens styrelse består av: ordförande, vice ordförande och föreningens sekreterare.

Bestämmelserna i denna stadga om val, mandatperiod och upphörande av mandatperioden för föreningens ordförande gäller också föreningens styrelse.

Artikel 38

Styrelsens ansvar och skyldigheter anges i artiklarna i denna stadga.

6. Föreningens andra organ

Artikel 39

Föreningen får upprätta de organ som är nödvändiga för att uppnå föreningens mål i enlighet med stadgan.

Beslutet om att inrätta organet fattas av föreningens församling på förslag av styrelsen eller genom en gemensam skriftlig begäran av 1/3 av föreningens medlemmar.

I beslutet om upprättandet av organet fastställs organets sammansättning, organets mål, organets och medlemmarnas rättigheter och skyldigheter och den tid då organet är inrättat.

VI. SAMGÅENDE AV FÖRENINGAR OCH FÖRENINGARNAS ORGANISATIONSFORMER

Artikel 40

Föreningen kan förena sig till inhemska och internationella förbund eller sammanslutningar och bli medlem i inhemska och internationella föreningar och institutioner.

Beslutet om att bli medlem eller att förena sig fattas av föreningens församling på förslag av styrelsen eller genom en gemensam skriftlig begäran från 1/3 av medlemmarna i föreningen.

Artikel 41

Föreningen kan etablera filialer i andra städer i Kroatien.

Filialer upprättas för att uppnå föreningens mål och effektivare drift.

Filialer är inte juridiska personer.

Beslutet om att inrätta och avskaffa filialer fattas av församlingen på styrelsens förslag.

Artikel 42

Filialernas interna struktur, jurisdiktion och andra rättigheter och skyldigheter regleras av filialers verksamhetsregler.

Filialers verksamhetsregler måste vara i enlighet med stadgan, och de antas av församlingen på styrelsens förslag.

VII. TILLGÅNGAR, FÖRVÄRV AV TILLGÅNGARNA OCH FÖRFOGANDET ÖVER TILLGÅNGARNA

Artikel 43

Föreningens tillgångar består av medel som förvärvats av föreningen genom frivilliga bidrag och gåvor, finansiering av föreningens program och projekt från statsbudgeten och budgeter för lokala och regionala självstyrenheter och fonder och/eller utländska källor, andra medel förvärvade i enlighet med lag, och föreningens fasta och lös egendom och andra äganderätt.

Artikel 44

Föreningen förfogar över sina tillgångar endast för att uppnå mål och aktiviteter som anges i stadgan, i enlighet med lagen.

Styrelsen beslutar om förfogandet över tillgångarna.

9. KÄLLTEXTER

9.1. Svenska källtexter

- *Coronaviruset och idrottsrörelsen*. Tillgänglig (23 september 2020): <https://www.rf.se/coronavirusetochidrottsrorelsen/>.
- Öwall, Bengt och Boeskov Øzhayat, Esben (2015) *Bedömning av behandlingsbehov – behandlingsinriktning*. Tillgänglig (30 september 2020): <https://www.tannlegetidende.no/i/2015/1/d2e992>.
- *VM i kubb. Regler i VM*. Tillgänglig (30 september 2020): <https://www.kubbvmm.com/om-kubb-vm/regler-i-vm/#tab-id-4>.
- Wadensjö, Måns (2009) *Förlossningen*. Stockholm: Modernista.

9.2. Kroatiska källtexter

- *Visit Daruvar*. Tillgänglig (17 november 2020): <http://www.visitdaruvar.hr/>.
- Rudež, Tanja (2019) *DVIJE TREĆINE ISELJENIH IZ HRVATSKE IMA DIPLOMU: Objavljeni rezultati prvog velikog istraživanja među 'novom dijasporom'*. Tillgänglig (30 juli 2020): <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/dvije-trecine-iseljenih-iz-hrvatske-ima-diplomu-objavljeni-rezultati-prvog-velikog-istrazivanje-medu-novom-dijasporom-9582673>.
- *Statut udruge*. Tillgänglig (3 juli 2020): <https://cerm.hr/dokumenti/>.